

“เรามุ่งสร้างวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นให้สามารถใช้ทุนและศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการข้อมูลชุมชนในหลากหลายด้าน ซึ่งถือเป็น “แก่น” และ “กลไก” สำคัญ ในการเอาพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา อันเป็นหนทางเดียวที่จะสามารถพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ภายใต้อัตลักษณ์และตัวตนของชุมชน”

ดวงพร เสงบุญพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

เมื่อเพียงพอ ก็เป็นสุข

สุทธิโชค จรรยาอังกูร, กฤตตฤณ

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-393-011-8

พิมพ์ครั้งที่ 1

กรกฎาคม 2558

บรรณาธิการอำนวยการ

ดวงพร เสงบุญพันธ์

ธัญญา แสงอุบล

บัญญัติ สุวรรณไตร

บรรณาธิการ

กฤตพจน พงศ์ถิรประสิทธิ์

กองบรรณาธิการ

วีระพจน์ ผ่านจังหวัด

วิชัย อัฐนาค

นันทนา อุทรักษ์

แอนนา วรรณสา

ช่างภาพ

กฤตพจน พงศ์ถิรประสิทธิ์

ศิลปกรรม

สรวิศ จำนวนุศิลป์

ออกแบบปก

อรกุล แก้วหิรัญ

พิสูจน์อักษร

ปริญนันท์ ตั้งพุทธิพงศ์

ประสานงานการผลิต

ชัชฎาพร ณ บางช้าง

จัดพิมพ์โดย

สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

อาคารเรียนรู้สุขภาวะ เลขที่ 99/8

ซอยงามดูพลี แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

โทรศัพท์ 02-343-1500

www.thaihealth.or.th, www.punsook.org

www.facebook.com/punsook

ดำเนินการผลิตโดย

หจก. จู๊ซ อีฟ มีเดีย แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น

7 ซอยรามคำแหง 44 แยก 2 ถนนรามคำแหง

แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์ 081-710-0456

คำนำ

รศ.ดร.ชนิษฐา นันทบุตร ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้กล่าวเอาไว้ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความมั่นใจว่าตัวเองเป็นคนสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ไม่ได้พึ่งพาความรู้จากหน่วยราชการ หรือความรู้จากองค์กรการศึกษาอื่น ต้องบอกตัวเองว่า เราคือสถาบันที่สร้างความรู้ให้กับคนอื่นได้ ชี้นำสังคมได้ นี่เป็นเหมือนการปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูปให้เห็นโอกาสที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นไม่ต้องเป็นผู้ตามอีกต่อไป เป็นการเปลี่ยนวาทกรรมของการเรียนรู้โดยสิ้นเชิง”

สิ่งที่ รศ.ดร.ชนิษฐา กล่าวนั้น เรียกให้กระชับสั้นคือการสร้าง สะสม และใช้องค์ความรู้ภายในพื้นที่ โดยคนในพื้นที่ เพื่อสร้างผลกระทบด้านดีให้เกิดขึ้นภายในชุมชน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นฐานรากที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ เป็นที่มาให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก 3) ได้เข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศในการสำรวจทุนและศักยภาพ ถอดบทเรียน ตลอดจนสร้างบุคลากรที่มีความสามารถในการนำใช้และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้รับการสังเคราะห์มาแล้วอย่างดี เพื่อกระจายองค์ความรู้เหล่านั้น สร้างผลกระทบด้านดีให้แก่เพื่อนเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศต่อไป

ที่สุดแล้ว เมื่อท้องถิ่นสามารถสร้างองค์ความรู้ ต่อยอดสู่กระบวนการเรียนรู้ จนสามารถถ่ายทอดได้ ก็ยิ่งทวีความเข้มแข็งให้มากขึ้นไป และเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่า จะสามารถสร้างคุณภาพความเป็นอยู่ที่ดีให้เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเวลานี้กระบวนการทุกอย่างได้ดำเนินการระยะหนึ่งแล้ว พัฒนาการของพื้นที่แต่ละแห่งได้รับการยืนยันเป็นที่ประจักษ์ว่าสร้างผลกระทบด้านดีในหลากหลายมิติให้กับชุมชนท้องถิ่น

ตำบลงูเป็นเพียงตำบลเล็กๆ ในอำเภอเมยวดี หากแต่มีก้าวอย่างและพัฒนาการที่น่าสำรวจยิ่ง โดดเด่นด้วยวัฒนธรรมพื้นถิ่นผ่านวิถีชีวิตเรียบง่าย ซึ่งต่อจากนี้คือเรื่องราวที่จะขยายความของคำว่า ‘องค์ความรู้’ ของพื้นที่แห่งนี้...

08 Introduction – บทนำ ‘เมื่อเพียงพอ ก็เป็นสุข’

12 Interview – สัมภาษณ์

สร้างชุมชนเข้มแข็ง จากทุนและศักยภาพที่เรามี
ที่มณฑลตำบลบุงเลิศ

18 Management - บริหารจัดการดี มีส่วนร่วมถ้วนหน้า

20 หมู่บ้านจัดการตนเอง

24 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโป่ง หมู่ที่ 3

28 Welfare -สวัสดิการดี ๆ ที่เราช่วยกันสร้าง

30 กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบุงเลิศ

34 ร้านค้าชุมชนบ้านเลิศสมบูรณ์ หมู่ที่ 9

36 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

40 ธนาคารข้าวเปลือก

44 โรงสีข้าวชุมชน

46 กลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์

48 กองทุนเงินล้านบ้านหนองม้า หมู่ที่ 8

52 Health - สุขภาพดี ตามวิถีชุมชน

54 กลุ่มแพทย์แผนไทย รพ.สต.บุงเลิศ

58 ชมรมสร้างสุขภาพตำบลบุงเลิศ

62 สมุนไพรสมิต

66 Economy - เศรษฐกิจดี มีความยั่งยืน

68 กลุ่มทอผ้าบ้านบุงเลิศเหนือ หมู่ที่ 7

72 กลุ่มทอผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า หมู่ที่ 1

ชุมชน สร้าง สุขภาพดี ถ้วนหน้า

สารบัญ

- 76 ทอผ้าไหม หมู่ที่ 4
- 80 สัตว์จำลองจากเศษวัสดุ
- 82 วิสาหกิจชุมชนจักสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 84 กลุ่มเพาะเห็ดบ้านโนนสวรรค์ หมู่ที่ 6
- 86 บุงเลียน้ำทิพย์
- 90 Environment - ทรัพยากรดี ธรรมชาติดี
  - 92 ป่าชุมชนหมู่ที่ 3
- 94 Education - การศึกษา 'วิชาชีวิต'
  - 96 เศรษฐกิจพอเพียงบ้านโป่งประชาพัฒนา
- 100 Culture - วัฒนธรรมดี...ชีวิตก็ดีตาม
  - 102 รำกะลา
- 104 Stay - พักผ่อนหย่อนกาย
  - 106 โฮมสเตย์แม่สมใจ
  - 107 โฮมสเตย์แม่พิมพ์พา
- 108 The recipe - สูตรลับตำรับบุงเลิศ
  - 110 ข้าวไก่ สูตรประจำบ้านชาวภูไท
  - 112 อ่อมหวาย
  - 114 ข้าวต้มแตก หรือข้าวต้มรวมมิตร
- 116 Sightseeing - เที่ยวชมยามเย็น
  - 118 วัดโพธิ์ศรีชัย
  - 119 วัดศรีมงคล
- 120 Contact - ติดต่อ

บทนำ 'เมื่อเพียงพอก ก็เป็นสุข'

Introduction

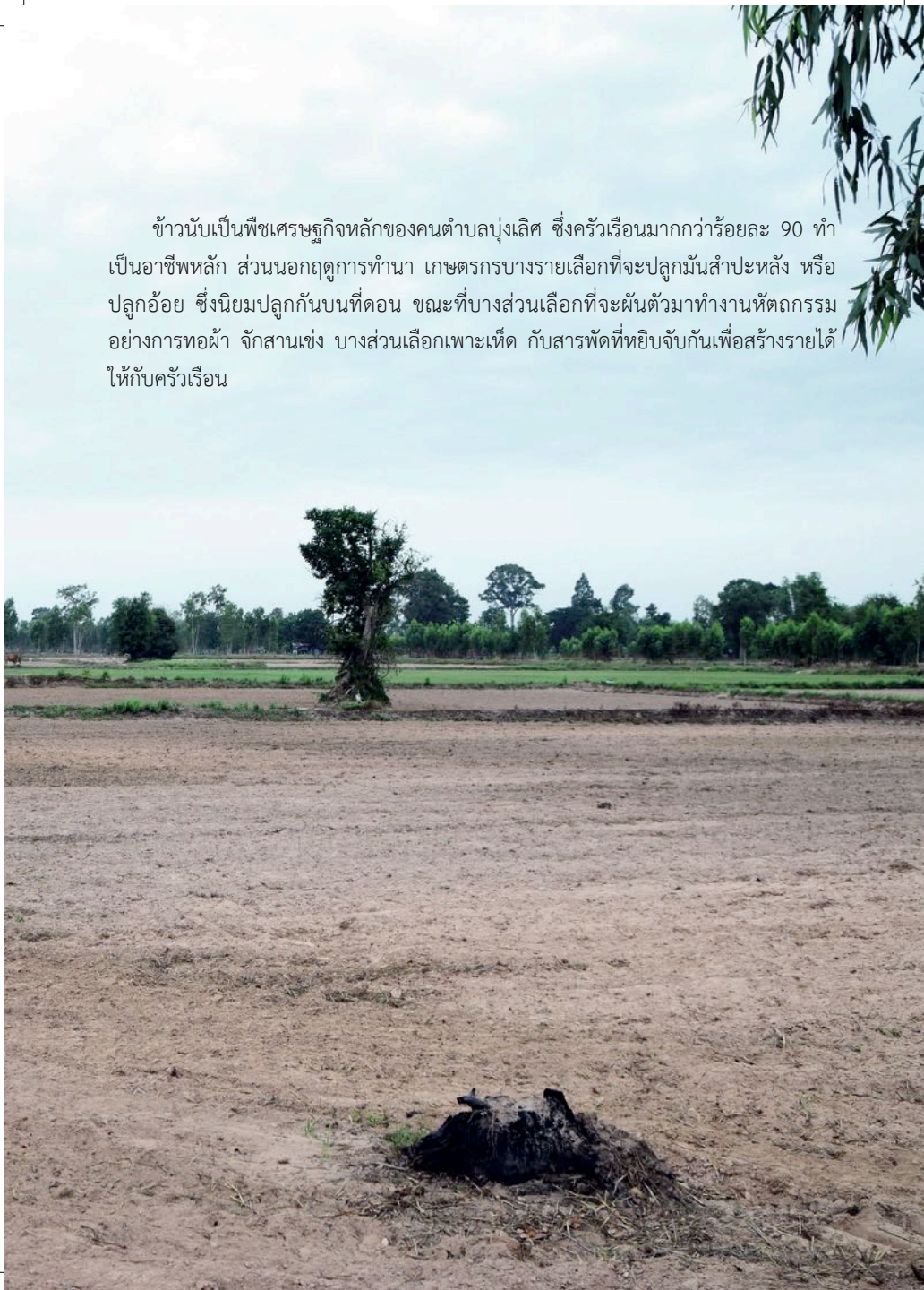
เชื่อว่าคนทั่วไป หากเอ่ยชื่อตำบลปุงเลิศ คงไม่มีใครรู้จักเป็นแน่ ที่นี่เป็นตำบลหนึ่งในจำนวนสี่ตำบลของอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นพื้นที่เล็กๆ ที่คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตเรียบง่าย

ปลายเดือนพฤษภาคม ฝนแรกเริ่มแฉะเวียนมาตกทายกันบ้างแล้ว ผิดที่ว่าเป็นปีนี้ กลับตกไม่ต่อเนื่องเท่าไร คนพื้นถิ่นจึงพากันสันนิษฐานว่า ปีนี้น่าจะแล้งพอตัว ทำให้ฤดูกาลทำนาปีนี้แลดูอืดเอื่อยไปเล็กน้อย

ข้าวนับเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของคนตำบลบึงเลิศ ซึ่งครัวเรือนมากกว่าร้อยละ 90 ทำเป็นอาชีพหลัก ส่วนนอกฤดูการทำนา เกษตรกรบางรายเลือกที่จะปลูกลำไยสำหรับปลูกหลัง หรือปลูกอ้อย ซึ่งนิยมปลูกรันบนที่ดอน ขณะที่บางส่วนเลือกที่จะผันตัวมาทำงานตัดถักรวมอย่างการทอผ้า จักสานแข่ง บางส่วนเลือกเพาะเห็ด กับสารพัดที่หยาบจับกันเพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

นั่นเป็นเรื่องของปากท้องที่หากชีวิตยังดำเนินอยู่ ก็ต้องดิ้นรนหาวิถีทางของตนเอง เพื่อให้ได้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เมื่อตัวเองมีคุณภาพแล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะคืนสิ่งดีๆ ให้กับชุมชน ร่วมสร้างสังคมที่น่าอยู่ให้ครอบคลุมเป็นวงกว้าง และมีความยั่งยืน

คนตำบลบุงเลิศไม้ได้ร่ำรวยอะไรมาก แต่ทุกคนก็มีวิถีชีวิตเป็นของตัวเอง เป็นวิถีชีวิตที่เพียงพอ มีความพอดี ซึ่งนั่นทำให้การดำรงชีวิตอยู่ที่ตำบลบุงเลิศนั้นเป็นสุข

ชาวบ้านที่นี่เล่าว่า ตำบลบุงเลิศเป็นตำบล 2 วัฒนธรรม เพราะประกอบไปด้วยชาวภูไท ซึ่งอาศัยหนาแน่นในหมู่ที่ 1, 2, 7 และ 9 และชาวภูลาว ในพื้นที่หมู่ที่ 3, 4, 5, 6 และ 8 โดยลำทับมาด้วยว่า แม้จะเป็น 2 เชื้อสาย แต่ภาพรวมการใช้ชีวิต กลับไม่มีความแตกต่างอะไรมากมายนัก มีก็เพียงชาวภูไทจะเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมมาก

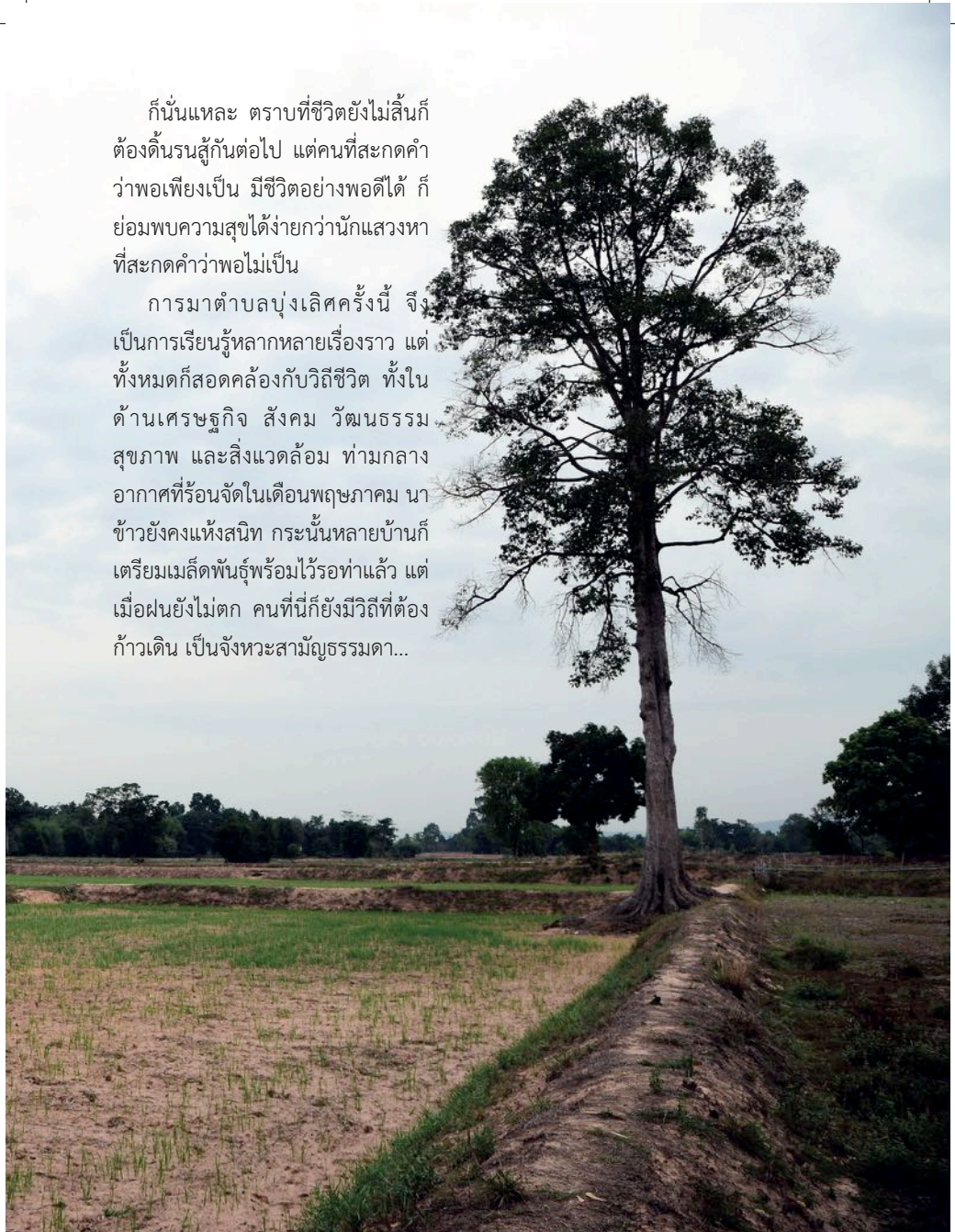
ภาพชาวภูไทแต่งกายด้วยอาภรณ์พื้นเมืองจึงมีให้เห็นจนชินตา แยกไปใครมาต่างชื่นชม ทั้งได้ศึกษาหาความรู้จากเพื่อนร่วมวัฒนธรรม โดยอาภรณ์พื้นเมืองเหล่านี้ กาลสมัยได้นำพาความทรงจำกลับมาสู่ตัวมัน โดยคนพื้นถิ่นได้ตัดเย็บเครื่องแต่งกายพื้นเมืองออกจำหน่าย ซึ่งนอกจากจะช่วยอนุรักษ์สิ่งดีๆ ให้คงอยู่คู่ตำบลแล้ว ยังเป็นการสร้างรายได้ที่เป็นกอบเป็นกำให้กับคนในชุมชนด้วย

หากผ่านไปบริเวณหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่ของคนภูไท จะสังเกตเห็นที่ทอผ้าตั้งเด่นอยู่หน้าบ้าน ได้ถุนบ้าน อดโหมตัวมันต่อทุกสายตา หากบ้านใดไม่อยู่ด้านหน้า ก็อยู่ด้านหลัง ด้วยที่ทอเหล่านี้เป็นเครื่องมือดำรงชีพที่ตกทอดมาแต่บรรพบุรุษ และยังเป็นช่องทางสร้างรายได้ในกาลสมัยที่เศรษฐกิจแย่อย่างหาค่าเปรียบลำบาก

ก็นั่นแหละ ทรายที่ชีวิตยังไม่สิ้นก็
ต้องคืนรนสู้กันต่อไป แต่คนที่สะกดคำ
ว่าพอเพียงเป็น มีชีวิตอย่างพอดีได้ ก็
ย่อมพบความสุขได้ง่ายกว่านักแสวงหา
ที่สะกดคำว่าพอไม่เป็น

การมาตำบลบุงเลิศครั้งนี้ จึง
เป็นการเรียนรู้หลากหลายเรื่องราว แต่
ทั้งหมดก็สอดคล้องกับวิถีชีวิต ทั้งใน
ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม
สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ท่ามกลาง
อากาศที่ร้อนจัดในเดือนพฤษภาคม นา
ข้าวยังคงแห้งสนิท กระนั้นหลายบ้านก็
เตรียมเมล็ดพันธุ์พร้อมไว้รอทำแล้ว แต่
เมื่อฝนยังไม่ตก คนที่นี่ก็ยังมีวิถีที่ต้อง
ก้าวเดิน เป็นจังหวะสามัญธรรมดา...

สัมภาษณ์

Interview

คงไม่มีใครบอกเล่าเรื่องราวของตำบลบุงเลิศ ได้ดีไปกว่าคนตำบลบุงเลิศเอง ยิ่งเป็นคนตำบลบุงเลิศที่เข้ามาทำงานบริหารตำบลด้วยแล้ว ยิ่งการันตีถึงความครบถ้วนทุกใจความสำคัญ วันนี้จึงมาล้อมวงพูดคุยกัน เพื่อบอกเล่าและแบ่งปันเรื่องราวของตำบลบุงเลิศ...

สร้างชุมชนเข้มแข็ง

จากทุนและศักยภาพที่เรามี

ทีมเทศบาลตำบลบุงเลิศ

แม้เป็นเพียงตำบลเล็กๆ ในอำเภอที่เล็กที่สุดของจังหวัดร้อยเอ็ด มีพื้นที่ติดกับกาฬสินธุ์และมุกดาหาร แต่กลับมีผู้คนแวะเวียนมาที่ตำบลบุงเลิศเสมอ บ้างมาเพราะของดีอย่างผ้าทอภูไท บ้างมาเพื่อศึกษาวัฒนธรรมภูไทที่ยังหลงเหลือ บ้างมาศึกษาเรียนรู้การบริหารจัดการตำบล ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลหรือวัตถุประสงค์ใด ตำบลบุงเลิศยินดีต้อนรับแขกผู้มาเยือนด้วยอัธยาศัยไมตรี

เรื่องราวของตำบลบุงเลิศ ต้องอาศัยคนตำบลบุงเลิศเป็นผู้บอกเล่า กล่าวขาน ยิ่งโดยจำเพาะกับคนในที่เป็นผู้บริหารเทศบาลตำบลบุงเลิศด้วยแล้ว เรื่องราวที่ได้รับคงจะครบถ้วนกระบวนความ

บัญชา สุวรรณไตร เป็นนายกเทศมนตรีตำบลบุงเลิศ วีระพจน์ ผ่านจังหวัด ปลัดเทศบาลตำบลบุงเลิศ วิชัย อัฐนาค รองปลัดเทศบาล และนันทนา อุทร์ักษ์ หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล ทั้งหมดมาร่วมวงพูดคุย เพื่อเล่าเรื่องราวของตำบลบุงเลิศแห่งนี้

หากพูดถึงสภาพทั่วไปของบุงเลิศแล้ว ที่นี้แบ่งลักษณะของประชาชนเป็น 2 เชื้อสายหลัก คือภูไท ซึ่งอาศัยหนาแน่นในหมู่ที่ 1, 2, 7 และ 9 และชาวกุลาว ในพื้นที่หมู่ที่ 3, 4, 5, 6 และ 8

“ว่ากันว่าชาวภูไทเป็นพวกหัวก้าวหน้า กล้าคิด กล้าแสดงออก ขณะที่คนกุลาวจะเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างอ่อนโยน เรียบง่าย และเคารพผู้อาวุโส แม้ทั้ง 2 กลุ่มจะมีลักษณะแตกต่างกัน ด้วยชาวภูไทค่อนข้างเคร่งครัดในบางเรื่อง เช่น การแต่งงานข้ามเชื้อชาติ แต่ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบบบ้านพี่บ้านน้องก็ทำให้ทุกคนสามารถอยู่รวมกันด้วยความกลมเกลียว วัฒนธรรมหลายอย่างได้รับการผสมผสานเข้าด้วยกัน จนวันนี้ภูไท กุลาว ดูจะแตกต่างกันเพียงชื่อที่ใช้เรียกเท่านั้น” นายกเทศมนตรีตำบลบุงเลิศเล่า

ขณะที่ปลัดเทศบาลตำบลบึงเลิศ เสริมว่า สภาพเศรษฐกิจของตำบลนั้น ประกอบอาชีพเกษตรกรรมกันเต็มพื้นที่ อาจมีบางครัวเรือนรับราชการ แต่ส่วนใหญ่ก็มีพื้นที่เกษตรกรรมทำควบคู่ไป สภาพอากาศนั้นร้อน เสี่ยงกับภัยแล้ง นับเป็นพื้นที่ที่ทุกกันดารที่มีเรื่องให้ต้องช่วยกันคิดช่วยกันแก้เสมอ

นอกจากนี้ในช่วงปี 2518-2519 ตำบลบึงเลิศถูกตราจากทางการว่าเป็นพื้นที่สีชมพู เนื่องจากชาวบ้านบางกลุ่มโดยเฉพาะในเขตบ้านบึงเลิศ ถูกกล่าวหาว่าฝักใฝ่ในลัทธิคอมมิวนิสต์ “ชาวบ้านส่วนหนึ่งมีพื้นที่เกษตรกรรมบนที่ดอน ที่ภูเขา ก็มีบ้างบางคนช่วยส่งข้าวของที่จำเป็นให้กับพวกคอมมิวนิสต์ แต่ทางการก็เหมารวมหมด บางคนแคไปทำอะไร กลายเป็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐจับตามองมากเป็นพิเศษ จนเวลาผ่านไป ลัทธิคอมมิวนิสต์เสื่อมความนิยมไป ความสัมพันธ์ของตำบลบึงเลิศกับรัฐก็กลับมามีความดีงาม รัฐก็เข้ามาช่วยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา รวมทั้งมีการส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้ชาวบ้าน” นายกเทศมนตรีว่าขึ้นบ้าง

ขณะที่ นันทนา หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล เสริมให้ว่า หนึ่งในอาชีพเสริมที่โดดเด่นคือ การทอผ้าด้วยกี่กระตุก ซึ่งผลิตภัณฑ์ของที่นี่มีคุณภาพและความสวยงามไม่เป็นรองใคร จัดเป็นของขวัญของฝากชั้นดีที่ไม่ว่าแขกบ้านแขกเมือง ผู้หลักผู้ใหญ่ คนที่มาเยี่ยมเยียนตำบลบึงเลิศมักซื้อติดมือกลับบ้าน

“ชาวบ้านมีการรวมตัวในลักษณะกลุ่ม บ้างจัดเป็นวิสาหกิจชุมชน มีความเข้มแข็ง มีเงินหมุนเวียนหลายแสนบาท มีความยั่งยืนเพราะชาวบ้านทำเอง” หัวหน้าสำนักปลัดเล่า

“ดีที่ไม่ดีรายได้จากการทอผ้าอาจจะสูงกว่าการทำงานข้าวเสียดด้วยซ้ำ” ปลัดลำทับด้วยรอยยิ้ม

ไม่ใช่เพียงแคการทอผ้าเท่านั้นที่ประสบความสำเร็จ การพัฒนาพันธุ์ข้าวที่บึงเลิศก็ไม่แพ้ที่อื่น ปัจจุบันมีพันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 ปลูกอยู่ในพื้นที่ โดยนายกเทศมนตรีกล่าวว่าคนที่รับประทานไปแล้ว ต่างบอกเป็นเสียงเดียวกันว่าอร่อยสู้กับข้าวหอมมะลิที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งได้รับขนานนามว่าเป็นข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดในโลกเลยทีเดียว และล่าสุดยังมีกรมทำข้าวที่นำเสนออีกหลายพันธุ์ ทั้งข้าว กข.6 ข้าวไรซ์เบอร์รี่ แล้วยังมีการเพาะพันธุ์ข้าว เพื่อจำหน่ายให้พื้นที่อื่นๆ สร้างกำไรให้แก่เกษตรกรในตำบล

ปลัดวิระพจน์ เล่าต่อไปอีก ที่กำลังมาแรงเวลานี้ คือการปลูกไร้อ้อย ซึ่งตามผังการพัฒนาประเทศของรัฐบาล ระบุว่าพื้นที่อำเภอโพธารอง หนองพอก และเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อย โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เข้า

มาสำรวจด้วย ประจวบกับทางบริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทผลิตน้ำตาลอันดับต้นๆ ของประเทศมีความต้องการจะขยายพื้นที่การปลูกไร้อ้อย จึงเข้ามาตั้งสมาคมและสร้างเครือข่าย เพื่อชักชวนชาวบ้านให้หันมาปลูกไร้อ้อย โดยพื้นที่ที่มีความเหมาะสมได้แก่พื้นที่หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 พร้อมกับมอบโควตาการผลิตและประกันราคารับซื้อ ชาวบ้านหลายคนจึงตัดสินใจปลูกไร้อ้อยในช่วงที่ว่างเว้นจากการทำนา ทำให้คนพื้นถิ่นไม่ต้องจากบ้าน เพราะมีรายได้หมุนเวียนต่อเนื่อง

“ในส่วนของโครงสร้างพื้นฐาน ถนนหนทางยังไม่สมบูรณ์เต็มร้อย ด้วยงบประมาณของเทศบาลเฉลี่ยปีละ 20 กว่าล้านบาท ซึ่งการใช้เงินจำนวนหนึ่งถูกกำหนดมาจากส่วนกลางแล้ว เหลือเงินที่เทศบาลสามารถจัดการได้เองราว 2 ล้านบาท จะทำให้ครบถ้วนคงยาก ส่วนไฟฟ้าไม่มีปัญหา เพราะเข้าถึงทุกบ้านแล้ว แต่ที่น่าเป็นห่วงอยู่คือน้ำประปา เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร โดยทุกวันนี้เรามีลำห้วยแดง ซึ่งเป็นสายน้ำหลักที่เทศบาลสูบขึ้นมาใช้สำหรับทำประปา ที่ผ่านมามีเหมือนจะครบถ้วนแล้ว แต่ความที่ประชาชนเริ่มกระจายไปอยู่ตามที่นาบ้าง ก็ทำให้เกิดข้อเรียกร้องใหม่ๆ เข้ามา” ปลัดเทศบาลฉายภาพปัญหาโครงสร้างพื้นฐานของตำบลให้ฟัง

กระนั้นทางเทศบาลตำบลบุงเลิศได้ประสานของงบประมาณเพิ่มเติมจากที่อื่นเข้ามาเสริมทั้งจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กรมทางหลวงชนบท และศูนย์พัฒนาสังคมที่ 46 จังหวัดร้อยเอ็ด

ขณะที่ปัญหาทางด้านสังคม หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลกล่าวว่า มีปัญหาหายาเสพติด แต่ไม่ถึงขั้นร้ายแรง ด้วยที่ผ่านมามีหน่วยงานตลอดจนกลุ่มองค์กรภายในชุมชนคอยช่วยเหลือกัน

“อย่างกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในพื้นที่ โดยทำร่วมกับโรงเรียน ชุมชน แล้วกลุ่มองค์กรอย่างกองทุนหมู่บ้าน กองทุนสวัสดิการชุมชน พวกเขาพยายามเชื่อมโยงคนกลุ่มต่างๆ เข้าด้วยกัน หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ทั้งหมดช่วยกันเป็นหูเป็นตา ระแวงระวังภัยในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น” หัวหน้าสำนักปลัดเล่า

ด้านรองปลัดเทศบาลชี้แจงเพิ่มเติมว่า ที่ตำบลบุงเลิศมีธรรมนูญประชาชนคนตำบลบุงเลิศ ฉบับที่ 1 พ.ศ.2557 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2557 เป็นข้อตกลงที่ได้จากการประชาคมในพื้นที่ และการเปิดให้แสดงความคิดเห็นว่าอยากให้ตำบลบุงเลิศก้าวเดินและพัฒนาไปในทิศทางไหน โดยจัดทำออกมาเป็นทั้ง 11 หมวด และประกาศเป็นวาระเร่งด่วนไปแล้ว 7 เรื่อง เช่น มาตรการรักษาความปลอดภัยและป้องกันการก่อเรื่องทะเลาะวิวาท โดยเฉพาะช่วงงานประเพณีและงานมหรสพต่างๆ มาตรการลดละเลิกอบายมุข โดย

เฉพาะในงานศพ งานบุญ งานบวช และช่วงเข้าพรรษา มาตรการอนุรักษ์ก้นน้ำที่มีอยู่ในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการเลิกใช้ลากอวน เลิกใช้กระแสไฟฟ้าช็อต หรือการปล่อยพิษที่เป็นพิษ เช่น ไทลแดง ลงแหล่งน้ำ มาตรการรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการร่วมทำความสะอาดในหมู่บ้านทุกวันที 5 ของเดือน มาตรการป้องกันยาเสพติด โดยมีการจัดเวรยามคอยเฝ้าระวังความเคลื่อนไหวของบุคคลในชุมชน รวมไปถึงคนแปลกหน้าที่เข้ามาในพื้นที่ และมีการติดกล้องในจุดเสี่ยง โดยเฉพาะรอยต่อที่เชื่อมกับจังหวัดข้างเคียง โดยข้อบังคับนี้ แม้จะไม่มีผลทางกฎหมาย แต่ก็เป็นวิถีประชาที่ทั้งท้องที่ ท้องถิ่น และภาคประชาชนในตำบลบุงเลิศต้องปฏิบัติตาม

นอกจากนี้ เทศบาลตำบลบุงเลิศยังทำงานร่วมกับหน่วยงานอย่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก 3) ซึ่งถึงแม้จะเป็นงานที่ร่วมมือระหว่างหน่วยงาน หากแต่โดยเนื้อแท้แล้ว ภารกิจที่เพิ่มเข้ามานั้นนับเป็นภารกิจที่สอดคล้องกับหน้าที่ประจำ เพราะมุ่งไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

“บุคคลที่ได้ประโยชน์ที่สุดก็คือชุมชน และคงเป็นเรื่องยากที่ชุมชนจะได้จัดกลุ่มเรียนรู้ต่างๆ อย่างเป็นระบบเช่นนี้ หากไม่มีผู้ที่จุดประกายให้ทำ และเมื่อจบโครงการไปแล้ว ก็เชื่อว่ากิจกรรมนี้จะคงดำเนินต่อไป เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับพื้นที่” ปลัดเทศบาลกล่าว

ที่สุดแล้ว ด้วยความผูกพันและวัฒนธรรมของคนตำบลบุงเลิศ แม้อาจจะมีมุมมองและทัศนคติที่ไม่เหมือนกัน แต่ที่ผ่านมาก็ได้พิสูจน์แล้วว่าทุกคนไม่ยอมให้ความขัดแย้งเหล่านี้มาเป็นปัญหา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง ศาสนา หรือความเชื่อใดๆ ก็ตาม คือคิดต่างแต่ไม่แตกแยก

“ชาวบุงเลิศต่างเป็น ‘ชุมชน’ เดียวกัน หรือถ้าเป็นภาษากลางก็คือ ทุกคนเป็นสายเลือดเดียวกันนั่นเอง” หัวหน้าสำนักปลัดทิ้งท้าย...

บริหารจัดการดี มีส่วนร่วมถ้วนหน้า

Management

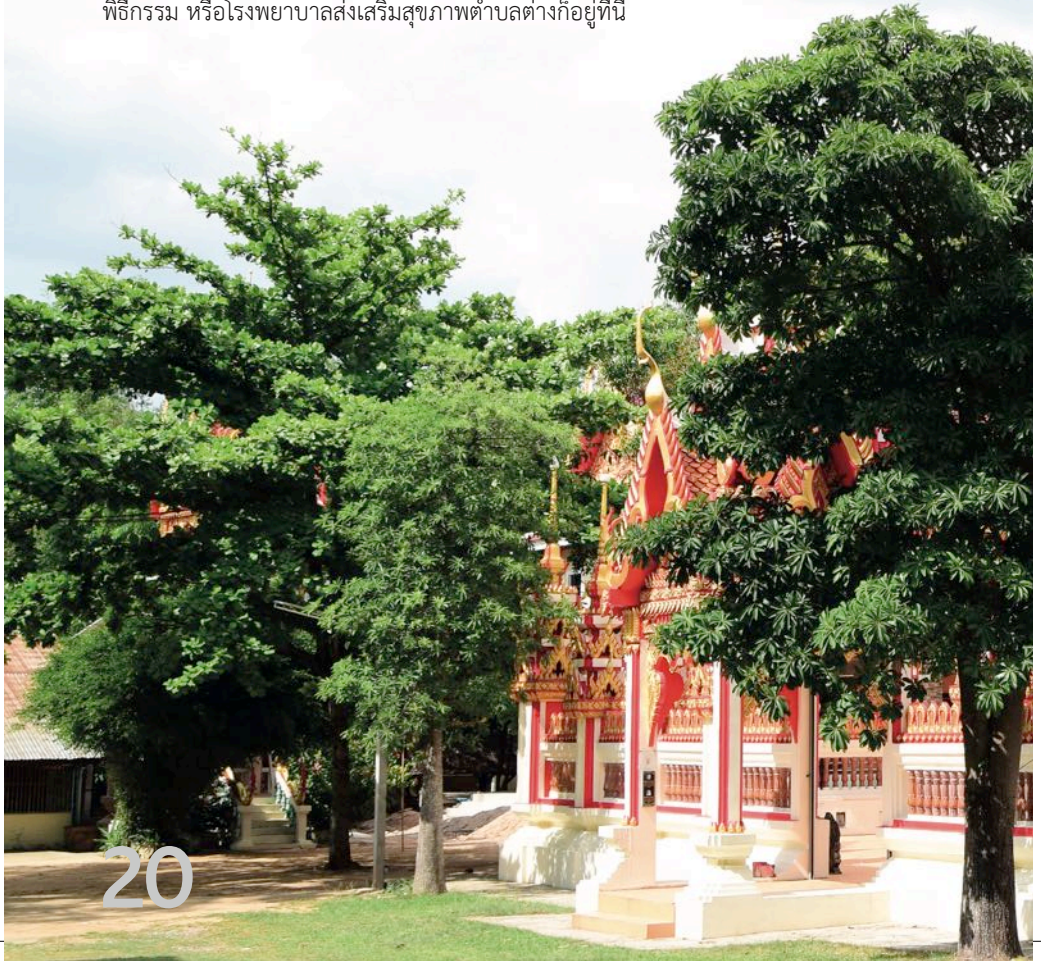
ตำบลบุงเลิศเป็นตำบลเล็กๆ ในอำเภอเล็กๆ ของดินแดนถิ่นร้อย ชื่อที่ผู้คนนิยมเรียกติดตลกชวนให้ขบคิด ก่อนจะถึงบางอ้อว่าแดนถิ่นร้อยก็คือร้อยเอ็ด และท่ามกลางความไม่เจริญของพื้นที่แห่งนี้ ก็ยังต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี สอดประสานทั้งบริบทพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนกลุ่มองค์กรภายนอกและภายในที่เข้ามาทำงานพัฒนาร่วมกัน ลองไปดูว่าตำบลบุงเลิศในดินแดนถิ่นร้อยนี้ เขาบริหารจัดการตัวเองอย่างไรบ้าง...

หมู่บ้านจัดการตนเอง

แม้ปัจจุบันบุงเลิศจะแบ่งเขตการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน แต่สำหรับความรู้สึกของคนที่นี่ โดยเฉพาะชาวภูไทด้วยแล้ว ทั้งหมู่ 1, 2, 7 และ 9 ก็ยังเป็นเหมือนหมู่บ้านเดียวกันอยู่ เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดแนวคิดในเรื่องการบริหารจัดการใดๆ ขึ้นก็ตาม ทั้ง 4 หมู่บ้านจะดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน จนเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง ทั้งในด้านอัตลักษณ์ และการมีส่วนร่วมในการจัดการ

ที่ผ่านมา ชุมชนหมู่ที่ 1 บ้านบุงเลิศ ถือเป็นแกนนำที่สำคัญ เพราะมีความพร้อมมากที่สุด โดยเฉพาะสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นวัดโพธิ์ศรีชัย ซึ่งเป็นวัดที่ชาวภูไทนิยมเข้ามาประกอบพิธีกรรม หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต่างก็อยู่ที่นี้

สง่า วัจนะฮาด ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 อธิบายว่า ที่ผ่านมามีทั้ง 4 หมู่บ้าน มีกิจกรรมร่วมกันหลายเรื่องหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะขยะ เพราะด้วยความที่ที่นี่ไม่มีถังขยะหน้าบ้าน ทุกบ้านต้องรับผิดชอบการกำจัดขยะด้วยตนเอง ซึ่งความที่เป็นเทศบาลที่มีงบประมาณน้อยมาก จึงยังต้องใช้วิธีเฝ้ากันอยู่

“เมื่อก่อนการเผาไม่มีปัญหา เพราะแต่ละหลังห่างกัน แต่ทุกวันนี้บ้านเริ่มขยับเข้ามาติดกัน เฝ้ากันที่มีทั้งควันทั้งก๊าซพิษ สารเคมีล่องลอยเต็มไปหมด เลยเริ่มรณรงค์ให้แต่ละบ้านแยกขยะก่อน สิ่งไหนขายต่อได้ให้เก็บรวมไว้ เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระจบอง แล้วรอรถรับซื้อขยะเข้ามา ส่วนที่ต้องทำลายให้เผาเหมือนเดิม แต่ให้ไปเผาในที่นา ซึ่งอยู่ห่างไกลครัวเรือน ก่อนเผาให้ขุดดินเป็นหลุม เมื่อเผาเสร็จก็เอาดินกลบ ก็ช่วยได้มาก” ผู้ใหญ่สง่าเล่า

ต่อมาก็มีเรื่องปลูกต้นไม้ เพราะที่นี่มีอีกหลายจุดที่ยังเป็นพื้นที่ว่างอยู่ จึงมีการรณรงค์ให้หาต้นไม้มาปลูกตามจุดต่างๆ ไม่ว่าจะต้นไม้ยาง ไม้พะยุง ไม้แดง ไม้ประดู่ โดยมีทางอำเภอมาช่วยสนับสนุน จัดหาพันธุ์ต้นกล้าให้ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ไม่ใช่เพียงเรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องสุขภาพก็เช่นกัน ที่นี่มีกิจกรรมการออกกำลังกายมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการรำกลาของผู้สูงอายุ การเต้นแอโรบิค ทุกวันศุกร์ โดยใช้บริเวณลานวัดโพธิ์ศรีชัย กิจกรรมเริ่มเวลา 17.00 น. รวมเวลา 30 นาที มีประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นคนนำเต้น

“ถัดมาก็มีโครงการรณรงค์ไม่ให้ชาวบ้านกินอาหารดิบ โดยเป็นความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบึงเลิศ (รพ.สต.) อสม. และผู้นำหมู่บ้าน เพราะอาหารดิบเป็นที่มาของโรค ด้วยเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค ซึ่งแม้จะขัดกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน แต่ด้วยความตั้งใจลงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง หมั่นไปเคาะประตู รวมไปถึงนำเสนอข้อมูลด้วยความตั้งใจทำให้หลายๆ บ้านเริ่มเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว” สง่าเล่า

นอกจากนี้ ในกลุ่มเด็กเอง ก็มีการสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับเยาวชน ผ่านการสนับสนุนให้เด็กเข้าวัดปฏิบัติธรรม เพื่อให้เกิดการซึมซับวัฒนธรรมอันดีงามในท้องถิ่น ส่วนเยาวชนคนไหนที่ติดยาเสพติด ทางชุมชนเองก็พยายามช่วยเหลือให้กลับตัว บางกรณีพาไปบำบัดที่โรงพยาบาล

“สุดท้ายคือเรื่องสวัสดิการสังคม ที่หมู่บ้านเรามีธนาคารข้าว ไม่ได้มุ่งหากำไร แต่เป็นการแสดงน้ำใจไมตรีระหว่างคนในพื้นที่ด้วยกัน เพราะปัญหาหนึ่งของชาวบ้านที่นี่คือ ช่วงท้ายๆ ก่อนเข้าฤดูกาลเก็บข้าว ชาวบ้านจะมีข้าวสารไม่เพียงพอต่อการรับประทาน จึงตั้งธนาคารข้าวขึ้น โดยการให้ชาวบ้านเอาข้าวมารวมกัน 1-2 ถัง ได้ทุนตั้งต้น 270 ถัง เมื่อถึงช่วงวิกฤตประมาณเดือนสิงหาคม-กันยายน ก็จะอนุญาตให้กู้ยืมข้าวได้ โดยคิดอัตราดอกเบี้ย ยืม 10 ถังต้องคืน 12 ถัง ซึ่งโดยมากชาวบ้านจะเอาข้าวมาคืนหลังเก็บเกี่ยวเรียบร้อยแล้ว” ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 อธิบาย

นอกจากนี้ยังมีกองทุนฌาปนกิจ ซึ่งมีสมาชิกอยู่ที่ร้อยละ 90 ของประชากร ทั้ง 4 หมู่บ้าน โดยการเก็บเงินนั้นจะเก็บสมาชิกครั้งละ 40 บาทต่อการเสียชีวิต 1 ศพ โดยแต่ละหมู่บ้านจะแยกกันเก็บ และสุดท้ายมารวมเงินกันอีกที ส่วนการให้เงินก็แล้วแต่ความสะดวกในงานศพบ้าง หน้าเมรุมาก โดยมีค่าสมาชิกอยู่ที่ 20 บาทต่อคน

นับเป็นการจัดการตนเองหลายด้านหลายมิติภายในชุมชนบ้านบึงเลิศ ซึ่งผู้ใหญ่สง่า ยอมรับว่า เหตุที่ทำให้การบริหารจัดการภายในหมู่บ้านนั้นมีประสิทธิภาพ เพราะพื้นฐานของคนภูไทนั้นมีความถ้อยทีถ้อยอาศัย มีน้ำใจช่วยเหลือกันเป็นทุนอยู่แล้ว...

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโป่ง หมู่ที่ 3

ย้อนกลับไปเมื่อ 20 ปีก่อน ช่วงกลางวันเด็กเล็กที่พื้นที่บ้านโป่งมักจะถูกล้อยทิ้งไว้ตามลำพังบ้าง หรือปู้ย่าตายายเลี้ยงบ้าง เพราะพ่อแม่มีความจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ บางคนแก้ปัญหาด้วยการพาลูกไปทำงานด้วย

ในปี 2539 **วิพนีย์ สิงห์หาญ** ซึ่งเพิ่งสำเร็จการศึกษา เกิดความรู้สึกอยากช่วยเหลือ จึงชักชวนเพื่อนอีก 3 คนมาทำกิจกรรมจิตอาสา พร้อมขอความร่วมมือไปยังชุมชนหมู่ที่ 3, 4 และ 8 ซึ่งจากการประชุมชาวบ้าน ทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่า ควรจัดตั้งศูนย์ดูแลเด็กเล็กในชุมชนขึ้น

โดยชุมชนได้จัดสรรพื้นที่สาธารณะบริเวณหนองกกบกมาแปลงหนึ่งเพื่อสร้างเป็นอาคาร และระหว่างก่อสร้างนั้น กลุ่มจิตอาสาได้เข้าไปขอใช้พื้นที่ร่มเงาไม้ของวัดศรีมงคลก่อน ซึ่งปีแรกมีเด็กเข้ามาอยู่ในการดูแลทั้งสิ้น 65 คน

ต่อมาในปี 2540 พัฒนาชุมชนอำเภอเมยวดี มีโครงการจะพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขึ้น จึงประสานมายังกลุ่มจิตอาสา พร้อมประสานความร่วมมือและให้งบประมาณส่วนหนึ่ง มาตั้งเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นทางการ มีงบอาหารกลางวัน อาหารเสริม ตลอดจนค่าจ้างครูผู้ดูแลเด็ก

พัฒนาชุมชนอำเภอเมยวดีได้สนับสนุนอย่างต่อเนื่องจนถึงปี 2545 เวลานั้นรัฐบาลก็มีนโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโป่งซึ่งเริ่มต้นนั้นอยู่ภายใต้กรมศาสนา ก่อนมาอยู่กับกรมพัฒนาชุมชน ได้รับการถ่ายโอนมาอยู่ภายใต้การดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงเลิศ พร้อมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีก 2 แห่งในพื้นที่ คือบ้านบึงเลิศ และบ้านค่านางตุ้ม

การเข้ามาอยู่ภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลบึงเลิศนั้น ก็มีข้อดีหลายอย่าง โดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณซึ่งมีการจัดสรรไว้ชัดเจน ทั้งค่าจ้างครู อาหารกลางวัน อาหารเสริม เครื่องเล่นเด็ก รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

อย่างไรก็ดี แม้ท้องถิ่นจะเข้ามาดูแล แต่ชุมชนก็ยังไม่ละทิ้งศูนย์เด็กเล็กแห่งนี้ ยังเข้ามาช่วยโอบอุ้ม อุปถัมภ์ และยังเป็นกรรมการ คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวก

“เวลาสถานที่ไม่เพียงพอ ชุมชนก็เข้ามาช่วยเหลือนัดหาสถานที่ให้ หรืออาหารไม่เพียงพอ ชุมชนก็ช่วยหามาเพิ่มเติม เวลามีกิจกรรมของลูกหลาน ชุมชนก็เข้ามาร่วมตลอด โดยเราเชิญวิทยากรจากชุมชนเข้ามาเล่านิทาน ผลิตสื่อการสอนจากเศษวัสดุธรรมชาติ พวกเขามาด้วยใจจริงๆ” วิทนี้อย่า

ปัจจุบันนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโป่ง หมู่ที่ 3 มีครูดูแลเด็กอยู่ 3 คน โดยมีวิทนี้อย่า เป็นหัวหน้าศูนย์ และครูผู้ดูแลเด็กอีก 2 คน คือธันนารจ มาลัยศรี และวนิดา ศุภฤกษ์ ปัจจุบันมีเด็กอยู่ในการดูแล 53 คน อายุตั้งแต่ 2 ถึง 5 ปี โดยจะมีการแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 2-3 ขวบ, 3-4 ขวบ และ 4-5 ขวบ ครูแต่ละคนจะมีการแบ่งหน้าที่กันไป โดยใช้หลักสูตรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่มี 4 สารการเรียนรู้ และ 6 กิจกรรมส่งเสริมทักษะ เป็นเครื่องมือสำคัญ ผสานกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

วนิดา ศุภฤกษ์

ฉันทวรรณ มาลัยศรี

วิพนีย์ สิงห์หาญ

“ที่นี่เราพาเด็กออกไปเรียนรู้สิ่งต่างในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาชีพ ทั้งการทำนา เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ เรื่องวัฒนธรรมก็มีงานบุญ เช่น บุญข้าวจี ที่เราจะพาเด็กไปร่วมเสมอ ถือเป็น การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เพื่อให้เขาค้นหาคำตอบด้วยตนเอง” วนิดาช่วยอธิบายเพิ่ม

ฉันทวรรณ เสริมอีกว่า แต่ละวันเด็กจะแต่งตัวแตกต่างกันไป โดยวันจันทร์และวันพฤหัสบดี เป็นชุดนักเรียนสีฟ้า วันอังคารใส่ชุดสีชมพู วันพุธแต่งชุดพลละ และวันศุกร์ใส่เสื้อสีม่วง ซึ่งเป็นสีประจำจังหวัดร้อยเอ็ด

“เราช่วยกันเสริม เติม และประเมินพัฒนาการเด็ก 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งถ้าเด็กผ่านตรงนี้ก็就会有ความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น” วนิดาเล่าต่อ

ขณะเดียวกันก็มีการพัฒนามาตรฐานของศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่อง ยืนยันได้จาก การได้รับรางวัลรองชนะเลิศด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กวัยก่อนปฐมวัย ที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด รวมไปถึงรางวัลที่ 3 การประกวดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัด ด้านทันตสุขภาพ ซึ่งทางโรงพยาบาลเมยวดีได้เข้ามาทำโครงการตรวจสุขภาพฟันเด็กในพื้นที่ และศูนย์ฯ ก็สานต่อมาจนถึงทุกวันนี้...

สวัสดิการดีๆ ที่เราช่วยกันสร้าง

Welfare

ฐานะการเงินของคนตำบลบุงเลิศไม่ได้ดีเด่นอะไร ส่วนมากเป็นเกษตรกร ไม่ได้มีหลักประกันสุขภาพพิเศษอื่นใดนอกเหนือจากที่รัฐจัดสรรให้ เช่นนั้นแล้วจึงมีคนกลุ่มหนึ่งรวมตัวกันเพื่อสร้างสรรค์สวัสดิการให้กับชุมชน อาจไม่ได้เลิศ แต่แค่เท่าที่มี ก็ช่วยคนบุงเลิศได้มากแล้ว...

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบึงเลิศ

ถึงจะเป็นเพียงแค่ออมวันละบาท แต่หลายพื้นที่ใช้โมเดลนี้เป็นฐานสำคัญในการสร้างสวัสดิการดูแลกันของคนในชุมชน อย่างในตำบลบึงเลิศก็เช่นกัน ที่มีกองทุนสวัสดิการชุมชนดูแลกันตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บป่วย และตายกันเลยทีเดียว

วุฒิพงษ์ อินไชยยก ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบึงเลิศ เล่าว่าเมื่อปี 2550 มีโอกาสได้ไปประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมระดับเขต เขตที่ 6 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งในประเด็นของการประชุมวันนั้น คือการจัดสวัสดิการชุมชน โดยที่ประชุมส่งเสริมให้กลับมาทำในพื้นที่

“เราเลยกลับมาปรึกษาหารือกันในพื้นที่ พร้อมกับจัดประชุมผู้นำทั้งตำบล ไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งทุกฝ่ายต่างเห็นชอบ จึงจัดตั้งคณะกรรมการในวันนั้นเลย” วุฒิพงษ์เล่า

โดยคณะกรรมการประกอบไปด้วยตัวแทนหมู่บ้านๆ ละ 4 คน และใน 4 คนนี้จะถูกแบ่งออกเป็นคณะกรรมการ 2 ชุด ชุดหนึ่งทำงานระดับตำบล หรืองานบริหาร อีกชุดทำงานระดับหมู่บ้าน หรืองานพื้นที่ มีนายก อบต. (ปัจจุบันเป็นนายกเทศมนตรี) กำนัน เจ้าคณะตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียนในพื้นที่ทั้ง 3 แห่ง คือบ้านบุงเลิศ บ้านโป่ง และบ้านค่านางดุ่มร่วมเป็นที่ปรึกษา

ในหัวงแรกนั้น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้มอบงบประมาณสนับสนุนโครงการ จำนวน 55,000 บาท ซึ่งคณะกรรมการนำเงินนี้เป็นทุนในการจัดสวัสดิการต่างๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย ทั้งนี้สมาชิกจะต้องมีการฝากเงินสัจจะเป็นประจำทุก 6 เดือน คือเดือนตุลาคม และเมษายน รอบละ 180 บาท หรือปีละ 360 บาท ซึ่งความคุ้มครองจะเกิดขึ้นทันทีที่สมัคร

สำหรับสวัสดิการ **สังวาลย์ กองอุดม** ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 แจกแจงให้ฟังว่า หากเป็นการเกิด บุตรของสมาชิกได้เงินรับขวัญ 500 บาท และในกรณีที่เป็นสมาชิกจะได้รับเงินค่านอนโรงพยาบาลคืนละ 300 บาท ไม่เกิน 3 คืน และเมื่อสมาชิกอายุ 60 ปีขึ้นไป หากฝากเงินสัจจะครบ 5 ปี จะได้รับเงินบำนาญปีละ 200 บาท จำนวน 3 ปี ขณะที่อายุ 55 ปี หากฝากเงินสัจจะต่อเนื่อง 5 ปี พออายุครบ 60 ปี จะได้รับเงินบำนาญปีละ 200 บาท จำนวน 3 ปีเช่นกัน ส่วนคนป่วยที่นอนโรงพยาบาล มีสิทธิได้เงินคืนละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คืน/ครั้ง ส่วนปีหนึ่งนอนได้ไม่เกิน 20 คืน ต่อมากรณีเสียชีวิต หากฝากเงินสัจจะครบ 6 เดือน ได้ค่าทำศพ 2,500 บาท ครบ 1 ปี ได้ 5,000 บาท ครบ 2 ปีได้ 10,000 บาท และครบ 4 ปี ได้ 20,000 บาท

ทางกองทุนสวัสดิการชุมชนยังพิจารณาความช่วยเหลือสำหรับคนพิการตามความเหมาะสมโดยมติของคณะกรรมการ ทั้งยังมีความช่วยเหลือสำหรับภัยฉุกเฉิน อาทิ ผู้ประสบอัคคีภัย หากฝาก 6 เดือนขึ้นไป ได้รับความช่วยเหลือไม่เกิน 2,000 บาท ไม่เกิน 1 ปีต่อคน ส่วนวาทภัยกติกาเดียวกัน แต่ได้เงิน 1,000 บาท และอุทกภัยได้ 500 บาท

นอกจากนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนยังมีบริการให้กองทุนหมู่บ้านกู้ยืม สำรองจ่ายในกรณีที่ต้องรับนำเงินส่งธนาคารออมสิน โดยคณะกรรมการต้องเป็นผู้ทำสัญญากู้ยืม และค้ำประกันด้วย โดยมีดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อรอบ 2 สัปดาห์

ปัจจุบันกองทุนฯ มีสมาชิกอยู่ 1,642 คน โดยข้อมูลเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2558 มีเงินรวมอยู่ที่ 2,492,779 บาท ในจำนวนนี้มีเงินสนับสนุนจากภาครัฐส่งจ่ายผ่านทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จำนวน 1,153,360 บาท โดยเป็นการจ่ายต่อเนื่อง 3 ครั้ง ตามโครงสร้างของระบบสวัสดิการสามขา คือ รัฐ ท้องถิ่น ชุมชน โดยครั้งแรกจ่ายเมื่อเดือนกรกฎาคม 2553 จำนวน 202,320 บาท และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามฐานสมาชิก โดยครั้งที่ 2 ปี 2555 จำนวน 416,520 บาท และครั้งสุดท้ายเมื่อปี 2556 จำนวน 479,520 บาท นอกจากนี้ยังได้รับเงินสมทบจากเทศบาลตำบลมาแล้ว 200,000 บาท

งบประมาณที่กองทุนฯ มี นอกจากจะเป็นทุนรอนของการจัดสวัสดิการแล้ว ยังได้นำมาจัดอบรมพัฒนาศักยภาพผู้นำ จำนวน 30,000 บาท และยังมีกรของบสนับสนุนเพิ่มเติมจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อทำโครงการงานศพปลอดเหล้า งานเลี้ยงปลอดการพนัน ได้เงินมา 10,000 บาท โดยมีการทำป้ายประชาสัมพันธ์ตามงาน เวลามีนงานศพจะเอาป้ายไปติด ทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุน หรือไม่เป็นสมาชิกก็ตาม มีใบประกาศเกียรติคุณคณะกรรมการไปร่วมในพิธี และนำเงินไปมอบให้ถึงหน้าศพ ถือเป็นสวัสดิการต้นแบบที่พื้นที่อื่นน่าจะนำไปปฏิบัติตาม...

ร้านค้าชุมชนบ้านเลิศสมบูรณ์ หมู่ที่ 9

ไม่ใช่เรื่องง่ายๆ เลยสำหรับชุมชนชนบทกับการหาซื้อของอุปโภคบริโภค ที่bung เลิศเอง ไม่มีร้านค้าทันสมัย เอาเข้าจริงในอำเภอเมยวดีก็เพิ่งจะมีร้านสะดวกซื้อชื่อดังเพียงแห่งเดียวเท่านั้น และตำบลbung เลิศก็อยู่ห่างจากตัวเมืองเมยวดีเป็นระยะทางกว่าเจ็ดกิโลเมตร ชวนให้สงสัยว่าคนสมัยก่อนสักสิบยี่สิบปีย้อนหลังไปนั้นเขาซื้อหาข้าวของเครื่องใช้อย่างไรกัน

ย้อนกลับไปหลายปีก่อน ทางเทศบาลตำบลbung เลิศได้พาไปดูงานร้านสวัสดิการชุมชนในพื้นที่อื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จ เป็นการจุดประกายให้ **วงสวรรค์ ใจคง** ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 บ้านเลิศสมบูรณ์ เกิดความคิดว่าควรมีร้านแบบนี้ในชุมชนบ้าง

กระทั่งในปี 2553 ชุมชนหมู่ที่ 9 ได้รับจัดสรรงบประมาณจากโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จำนวน 200,000 บาท จึงทำการประชาคม และได้ข้อสรุปให้จัดตั้งร้านค้าสวัสดิการชุมชนขึ้น โดยอาศัยพื้นที่ศาลาประชาคมหมู่บ้าน ใช้งบประมาณ 100,000 บาท สำหรับทำร้าน และโรงพักสินค้า อีกครึ่งหนึ่งนำไปซื้อสินค้า

นอกเหนือจากงบประมาณแล้ว ยังเปิดให้มีการระดมทุนกันในหมู่ที่ 9 ในอัตราหุ้นละ 100 บาท ได้สมาชิกมาทั้งสิ้น 105 หลังคาเรือน มาภายหลังก็เปิดรับคนในหมู่บ้านอื่นด้วย โดยเฉพาะในเขตบ้านbung เลิศ หมู่ที่ 1, 2 และ 7 นอกจากนี้ยังมีหมู่ที่ 8 ซึ่งทำงานอยู่แถวนี้

วรสวรรค์ ใจคง

กมลลาไสย์ พลเชื้อ

อย่างไรก็ดี เมื่อทำร้านไประยะหนึ่ง ก็เริ่มมีเสียงติติงว่าศาลาประชาคมไม่เหมาะสำหรับทำร้านค้า จึงมีการย้ายร้านใหม่มาอยู่ที่บ้านของ **กมลลาไสย์ พลเชื้อ** พร้อมกับรับหน้าที่คนขาย ส่วนโรงเก็บสินค้าก็เปลี่ยนเป็นที่เก็บของของหมู่บ้านไป

“หน้าที่ของคนขาย อย่างแรกเลยคือ การลงบันทึกการซื้อขายทุกครั้งว่า สมาชิกแต่ละคนซื้อสินค้าไปเท่าไร เพื่อเวลาปันผลยอดซื้อจะได้จัดสรรได้ถูกต้อง นอกจากนี้ผู้ชายยังเป็นคนเลือกสินค้าว่า อะไรควรนำมาจำหน่าย และควรสั่งซื้อมามากน้อยแค่ไหน เนื่องจากเป็นคนเดียวที่รู้ว่าสินค้าขึ้นไหนขายดี หรือขายไม่ดี เพราะถ้าให้กรรมการเลือก สินค้าจะค้างสต็อกเยอะ” ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 กล่าว

โดยสินค้าที่นำเข้ามานั้นจะมีตัวแทนผู้ผลิตเข้ามาสอบถามยอดอยู่เป็นระยะ เพื่อนำมาจัดส่งให้ ทว่าก็มีสินค้าบางประเภทต้องไปซื้อมาจำหน่ายด้วยตัวเอง

ขณะเดียวกันเพื่อความโปร่งใส กรรมการร้านจะเข้ามาเช็คบิลส่งของต่อเนื่อง ดูว่ามียอดเท่าไร สินค้าคงเหลือเป็นเช่นใด

“ในส่วนของกำไรผล จะมีการปันผลจากกำไรสุทธิทุก 6 เดือน โดยแบ่งกำไรออกเป็น 5 ส่วน คือให้คนขายร้อยละ 30 ปันผลยอดซื้อร้อยละ 30 แบ่งให้กรรมการร้านร้อยละ 20 คืนค่าหุ้นร้อยละ 10 และบริจาคให้กิจกรรมสาธารณประโยชน์ภายในหมู่บ้าน อาทิ ขุดลอกคูคลอง ตัดหญ้า อีกร้อยละ 10 ขณะที่ในส่วนของเงินเพิ่มทุนจะได้มาจากผู้ซื้อชากรที่ไม่ได้ซื้อหุ้น โดยเวลานี้ร้านค้าชุมชนบ้านเลิศสมบูรณมีสมาชิก 114 คริวเรือน

ปัจจุบันในพื้นที่หมู่ที่ 9 มีร้านค้าลักษณะเดียวกันนี้รวมทั้งสิ้น 3 ร้าน อีก 2 ร้านเป็นกิจการส่วนตัว มุ่งไปที่ลูกค้าชากรเป็นหลัก ส่วนสมาชิกจะมีความภักดีมาอุดหนุนที่ร้านค้าชุมชน เพราะมีปันผลยอดซื้อ ด้วยเป็นกิจการของคนทั้งชุมชน มิใช่ของผู้ใดผู้หนึ่ง...

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

พื้นฐานเริ่มต้นจากกลุ่มทอผ้าภูไท ที่เน้นสืบสานวัฒนธรรมพื้นถิ่น สร้างรายได้เสริม แต่ด้วยการบริหารจัดการด้านการเงินที่ไม่เป็นระบบ ทำให้กลุ่มที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 2528 เกิดสถานะชักหน้าไม่ถึงหลัง ทางกลุ่มเลยนำเรื่องไปปรึกษากับทางฝ่ายบริหารตำบลในขณะนั้นว่าควรทำอย่างไร ซึ่งก็ได้รับคำแนะนำให้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านปู่เลิศ หมู่ที่ 1 ขึ้น ดำเนินงานครั้งแรกในปี 2541 และมีสมาชิกจำนวน 23 คน

ศรีสงัด สุวรรณไตร ประธานกลุ่มออมทรัพย์ฯ เล่าว่า ในช่วง 5 ปีแรก สมาชิกต้องออมเงินขั้นต่ำ 20 บาท เพดานไม่เกิน 1,000 บาทต่อเดือน โดยคณะกรรมการจะนำเงินมารวม จัดบันทึกแล้วนำเข้าธนาคาร ให้ดอกเบี้ยเพิ่มพูน ไม่มีการถอนหรือปล่อยกู้เพื่อการผลิตเลย

ทำเช่นนี้เรื่อยมาจนกระทั่งปี 2546 เมื่อกลุ่มแข็งแรงพอจึงนำเงินมาปล่อยกู้ให้สมาชิกหยิบยืมไปทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทอผ้า ในวงเงินเริ่มแรกไม่เกิน 20,000 บาท และปัจจุบันขยายเป็น 30,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน

“การปล่อยกู้แต่ละครั้ง คณะกรรมการไม่ได้บังคับว่า ต้องนำเงินไปใช้ทำอะไร แต่ส่วนใหญ่กลุ่มแม่บ้านนำไปซื้อฝ้าย คนหนึ่งจะกู้ได้มากได้น้อยแค่ไหน กรรมการจะดูพฤติกรรมที่ผ่านมว่าเป็นเช่นไร ออมสมำเสมอไหม มีการลงทุนสร้างรายได้อย่างไรบ้าง โดยคณะกรรมการจะรวมตัวกันทุกวันที่ 5 ของเดือนเพื่อรับเงินออม วันที่ 6 สำหรับกลุ่มตกค้าง หลังจากนั้นจะพิจารณาเงินกู้ โดยวงเงินการกู้ต่อเดือนโดยรวม จะไม่เกิน 50,000 บาท และถ้าให้กู้ครบแล้ว คนที่ยื่นเรื่องทีหลังต้องรอในเดือนถัดไป” ศรีสังคอธิบาย

ทั้งนี้ มีข้อระเบียบว่าผู้กู้จะต้องไม่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งมีสิทธิ์เพียงแค่ออมเงินเข้ากองทุนเท่านั้น

สำหรับการจัดสรรแบ่งผลประโยชน์ ทุกปีกองทุนจะมีการปันผลกำไรที่ได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ โดยแบ่งร้อยละ 50 จัดสรรให้สมาชิกตามหุ้น ร้อยละ 30 ปันผลคืนให้แก่ผู้กู้ ร้อยละ 10 เป็นค่าเหนื่อยของกรรมการ และอีกร้อยละ 10 เป็นทุนสำรองในยามฉุกเฉิน รวมไปถึงจัดสรรเป็นสาธารณประโยชน์ให้กับหมู่บ้าน

นอกจากนี้ สมาชิกคนใดที่ประสงค์จะถอนเงินจากกองทุน ศรีสังคบอกว่า สามารถทำได้ตามสัดส่วนของเงินออม แต่อยู่ภายใต้ดุลยพินิจของกรรมการ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีปัญหา เพราะถือว่าเป็นเงินส่วนตัวของสมาชิกอยู่แล้ว แต่อย่างน้อยให้มีเหลือออมในบัญชีจำนวนหนึ่ง

ศรีสัจด์ สุวรรณไตร

ทุกวันนี้กลุ่มมีเงินหมุนเวียนอยู่เกือบสองล้านบาท และมีสมาชิกทุกเพศทุกวัยมากถึง 143 คน จาก 4 หมู่บ้านของบ้านบุ่งเลิศ อันได้แก่ หมู่ที่ 1, 2, 7 และ 9

“เรายังไม่คิดเรื่องการขยายสมาชิกหมู่บ้านอื่นๆ อย่าง 3, 4, 5, 6 และ 8 เพราะเรื่องเงินเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และต้องมีความรอบคอบ ผู้ที่จะมาทำธุรกรรมด้วยต้องมีความคุ้นเคยกัน และสามารถตรวจสอบประวัติได้” ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเล่า

จากกระบวนการคิดกระบวนการทำของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จอย่างทุกวันนี้ได้ ส่วนหนึ่งคงเพราะเคยล้มเหลวมาก่อน จึงมีบทเรียนที่ดีในการจัดการตนเอง และกลายเป็นความมั่นคงแข็งแรงในที่สุด ที่สำคัญคือทุกคนต่างยึดมั่นแนวทางที่วางไว้บนความซื่อสัตย์ ไม่คดโกงกัน จนกลายเป็นต้นแบบที่ถ่ายทอดแนวทางให้กับคนที่สนใจได้อย่างดี...

ธนาคารข้าวเปลือก

คนตำบลบุงเลิศทำนากันแทบทุกบ้าน แต่ละปีทำนาได้เพียงครั้งเดียว คือในช่วงฤดูฝนจนถึงช่วงเก็บเกี่ยวในเดือนพฤศจิกายน โดยแต่ละครั้งเกษตรกรแต่ละครัวเรือนมักมีปัญหาว่า เมื่อถึงช่วงกลางปี ชาวนาไม่เหลือข้าวไว้บริโภค หลายคนต้องไปซื้อข้าว หรือกู้หนี้ยืมสินจากระบบมาซื้อข้าวกิน ชาวบ้านหมู่ที่ 4 บ้านคำอุดม จึงอยากช่วยเหลือกันในชุมชน เป็นที่มาของโครงการธนาคารข้าวเปลือกขึ้น

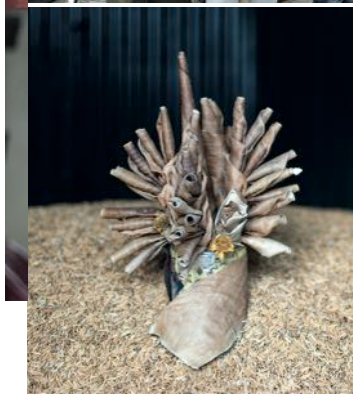

ไถ่ พันทุกซ์

ไถ่ พันทุกซ์ ประธานกลุ่มธนาคารข้าวเปลือกบ้านคำอุดม เล่าให้ฟังว่า ในปี 2549 หมู่บ้านได้รับงบจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมยวดี จำนวน 10,000 บาท ทางผู้นำจึงนำเงินไปซื้อข้าวเพื่อให้สมาชิกยืม

“ตอนนั้นได้ข้าวมาประมาณ 100 กว่าถัง เปิดให้กู้ยืมข้าวกันในราวเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน โดยคณะกรรมการจะประกาศให้ชาวบ้านที่ต้องการกู้มาลงชื่อ พร้อมระบุจำนวนที่ตัวเองต้องการ ให้สิทธิ์ครัวเรือนที่อยู่ในหมู่ที่ 4 ทั้งหมด จากนั้นคณะกรรมการจะกำหนดวันที่แน่นอน เพื่อให้ชาวบ้านมารับข้าว โดยในครั้งแรกยังมีข้าวไม่เพียงพอกับความต้องการของชาวบ้าน แต่ก็พยายามจัดสรรให้ แบ่งๆ กันไป คิดดอกเบี้ยถังละ 10 บาท โดยกำไรที่ได้ครึ่งหนึ่งเป็นทุนของธนาคารข้าวเปลือก ส่วนอีกครึ่งเป็นค่าแรงกรรมการ” ประธานกลุ่มธนาคารข้าวเปลือกกล่าว

ต่อมาในปี 2550 หมู่ที่ 4 ได้รับจัดสรรของโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน หรือ SML จำนวน 200,000 บาท ภายหลังการประชาคม ธนาคารข้าวเปลือกได้รับเงินมา 50,000 บาท ซึ่งเงินจำนวนนี้ได้รับการแบ่งไปสร้างถังฉางประมาณ 13,000 บาท ส่วนที่เหลือนำมาซื้อข้าวสารเพิ่มเติม จากทุนที่เพิ่มมาในครั้งนี้ ทำให้มีข้าวเพียงพอกับความ

ต้องการของชาวบ้าน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การจัดสรรเป็นไปอย่างทั่วถึง คณะกรรมการจึงได้กำหนดเพดานการกู้ไว้ไม่เกิน 30 ถังต่อครัวเรือน

“ธนาคารข้าวเปลือกกำหนดการส่งข้าวคืนพร้อมดอกเบี้ยในช่วงเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคมของทุกปี” ประธานกลุ่มธนาคารข้าวเปลือกกล่าว

ทั้งนี้ ข้าวที่อยู่ในถังจะต้องเป็นข้าวใหม่เสมอ ในกรณีที่ชาวบ้านมากู้ข้าวไม่หมด ทางกรรมการจะนำข้าวไปขาย แล้วนำเงินไปซื้อข้าวใหม่มาแทน โดยปัจจุบันธนาคารข้าวเปลือกมีทุนอยู่กว่า 300 ถัง ซึ่งลดลงจากช่วงปี 2550 ที่มีมากถึง 500 ถัง เพราะนำเงินจำนวนหนึ่งไปซ่อมถังฉาง

นอกจากนี้ ในปี 2553 ทางคณะกรรมการได้จัดงานบุญกุ่มข้าว ไนวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติมานับแต่นั้น โดยทำร่วมกับบ้านหมู่ที่ 3 และ 8 เมื่อเสร็จพิธีแล้วทางหมู่ที่ 4 ก็จะทำซ้ำอีกครั้ง โดยธนาคารจะนำข้าวส่วนหนึ่งมาทำบุญ มีการนิมนต์พระมาสวด พอดกเย็นมีการเลี้ยงข้าว รุ่งขึ้นก็ถวายภัตตาหารพระอีกครั้ง เป็นอันเสร็จพิธี...

โรงสีข้าวชุมชน

กว่าที่ข้าวสารจะไปถึงมือผู้บริโภค ชาวนาต้องพึ่งพาโรงสี ซึ่งถือเป็นต้นทุนที่ไม่อาจเลี่ยง โดยโรงสีเอกชนก็มีอัตราค่าใช้จ่ายสูง ด้วยความที่ชาวบ้านตำบลบุงเลิศทำนากันแทบทุกบ้าน การมีโรงสีประจำชุมชนจึงเป็นผลประโยชน์ร่วมที่ทุกคนพร้อมใจกันทำ

คำ สายรัตน์ หนึ่งในคณะกรรมการโรงสีข้าวชุมชนหมู่ที่ 4 บ้านคำอุดม เล่าที่มาที่ไปว่า ในปี 2555 หมู่บ้านได้รับการจัดสรรงบประมาณจากโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน และชุมชน หรือ SML จำนวน 300,000 บาท โดยมติที่ประชุมประชาคมของหมู่บ้านได้แบ่งเงินออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกคือ 40,000 บาท นำไปทำรั้วรอบศาลาประชาคม อีก 130,000 บาท นำไปซื้อโคมาแจกจ่าย ส่วนที่เหลืออีก 130,000 บาท แปรเป็นโรงสีข้าวชุมชน

“ในจำนวนเงิน 130,000 บาท เราแบ่งไปซื้อเครื่องสีราว 90,000 บาท ชาวบ้านช่วยกันสร้างโรงเรือนบนที่เอกชน จัดการเรื่องไฟฟ้าส่วนหนึ่ง ที่เหลือเป็นค่าบริหารจัดการภายใน” คำเล่า

ขณะที่ **ประภาส สายรัตน์** หนึ่งในคณะกรรมการเสริมว่า โรงสีข้าวชุมชนบ้านคองอุดม เปิดตัวครั้งแรกเมื่อเดือนกรกฎาคม 2556 โดยให้บริการทุกหมู่บ้านในตำบลบุงเลิศ แต่ส่วนมากชาวนาที่มาใช้บริการอยู่ในเขตบ้านโป่ง คือหมู่ที่ 3, 4 และ 8

คำ สายรัตน์

ประภาส สอซัด

“พร้อมกันนี้เรายังเปิดรับสมัครสมาชิก เฉพาะคนที่อยู่หมู่ที่ 4 มีการลงหุ้นครัวเรือนละ 50 บาท ปันผลตามกำไรได้ทุก 6 เดือน ปัจจุบันมีสมาชิกอยู่ 80 กว่าคน” ประภาสเล่า สำหรับรายได้ของโรงสี ก็คือรำข้าว ปลายข้าว และแกลบ ซึ่งจะมีคนมารับซื้อถึงหน้าโรงสี โดยชาวบ้านนิยมนำรำข้าวไปเลี้ยงวัว ปลายข้าวนำไปเลี้ยงไก่ ส่วนแกลบนำไปใส่ต้นไม้ บางรายนำไปใช้ทำพลังงานทดแทน

“โรงสีขายรำข้าว ปีบละ 30 บาท ส่วนปลายข้าว ขายเป็นกิโลกรัม กิโลกรัมละ 10 บาท และแกลบ ขายเป็นเข่ง เข่งละ 5 บาท ทั้ง 3 รายการมีชาวบ้านมาซื้อตลอด เท่าไรทั้งหมด” คำเสริม

รายได้ของโรงสีข้าวชุมชนจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ร้อยละ 40 สำหรับค่าจ้างคนสี ส่วนอีกร้อยละ 60 จะถูกนำมาจัดสรรเป็นกองละร้อยละใหม่ เพื่อแบ่งให้คณะกรรมการร้อยละ 35 ให้โรงสีเป็นค่าจัดการอีกร้อยละ 25 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 40 เป็นปันผลให้กับสมาชิก

ปัจจุบัน โรงสีเปิดทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ แต่จะมีหยุดในวันเทศกาลและวันพระ ด้วยส่วนใหญ่ชาวบ้านจะไปรวมกันที่วัด จึงเท่ากับเป็นวันหยุดของโรงสีข้าวชุมชนไปโดยปริยาย...

กลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์

ปฏิเสธไม่ได้เลยว่า การเลี้ยงสัตว์เริ่มหายไปจากสังคมชนบทเข้าไปทุกที่ เหลืออยู่เพียงไม่มาก ด้วยวิถีชีวิตปัจจุบันที่เร่งรีบไปเสียทุกเรื่อง ที่ตำบลบุงเลิศเองก็เหลืออยู่ไม่มากแล้ว โดยที่นี้เลือกเลี้ยงโคแม่พันธุ์ แตกต่างจากพื้นที่ภาคอีสานตอนล่างที่นิยมเลี้ยงควายกันมากกว่า

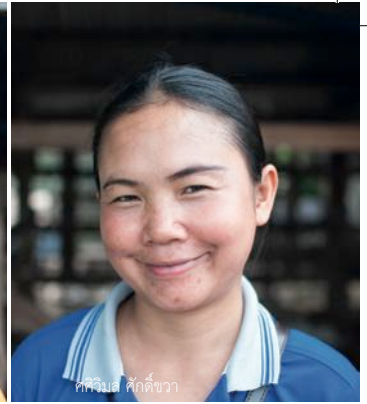
ความเป็นกลุ่มก้อนของผู้เลี้ยงโคหมู่ที่ 4 เกิดขึ้นในปี 2550 ทางหมู่บ้านได้รับงบประมาณจากโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน หรือ SML วิระชัย สายรัตน์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 บ้านคำอุดม มารื้อร่วมกับชาวบ้านในที่ประชุมประชาคม ซึ่งข้อสรุปเห็นพ้องต้องกันให้ตั้งกลุ่มเลี้ยงโคขึ้น

แสวง พงศ์หนองโน กรรมการกลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์เล่าว่า ห้วงเวลานั้นมีเงินโครงการ SML 200,000 บาท แบ่งมาทำกลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์จำนวน 150,000 บาท

“แรกเริ่มเราไปซื้อโคเนื้อแม่พันธุ์มาจำนวน 15 ตัว ราคาในเวลานั้นประมาณ 9,500 บาท แต่ยังมีเงินเหลือจึงไปซื้อเพิ่มมาอีก 3 ตัว รวมเป็น 18 ตัว” แสวงเล่า

ส่วนแนวทางการทำงานของกลุ่มนั้น **ศศิวิมล ศักดิ์ขัว** และ **พิทักษ์ นนทสิทา** กรรมการกลุ่มร่วมกันเล่าว่า เมื่อได้โคมาแล้ว ก็เปิดโอกาสให้ชาวบ้านหมู่ที่ 4 ที่มีความสนใจ ลงชื่อแสดงเจตจำนงมา ปรากฏว่าความต้องการล้นหลาม คือมีถึง 58 หลังคาเรือน จึงต้องใช้วิธีจับฉลากเพื่อหาลำดับก่อนหลัง

ข้อตกลงในการเลี้ยงมีอยู่ว่า เมื่อโคตกลูกแล้ว หากลูกโคอายุได้ 1 ปี 6 เดือน ให้นำลูกส่งคืนคณะกรรมการ เพื่อนำตัวไปจัดสรรให้กับผู้อื่นต่อไป โดยคณะกรรมการจะดูว่าวัวตัวนั้นเป็นตัวผู้หรือตัวเมีย กรณีถ้าเป็นตัวผู้ จะนำไปขาย เพื่อซื้อตัวเมียมาให้ชาวบ้านเลี้ยง

แสง พันธ์องโบ

ศศิวิมล ศักดิ์ชวา

“โดยวัวตัวแม่ที่ตกถูกแล้ว ก็จะถูกเป็นกรรมสิทธิ์ของคนเลี้ยงไปเลย ซึ่งหากมีการตกถูกอีกครั้งก็เป็นสิทธิ์ของคนเลี้ยงคนนั้น ซึ่งขั้นตอนผสมพันธุ์ ทางกรรมการจะติดต่อขอยืมตัวพ่อพันธุ์จากที่อื่น โดยมีการประชุมเพื่อคัดเลือกพ่อพันธุ์ โดยจะต้องไม่แคระแกร็น หรือเป็นโรค พอคัดเลือกได้แล้ว ก็จะตกลงกันว่าจะเอาพ่อพันธุ์มาผสมกับแม่พันธุ์ที่หมู่บ้านเลย หรือจะไปผสม ซึ่งเจ้าของวัวตัวผู้จะคิดค่าผสมพันธุ์ ครั้งหนึ่งราคาตั้งแต่ 500-1,000 บาท จะจ่ายเมื่อติดลูกแล้ว หากไม่ติดก็พาไปฆ่า” พัทธ์ชัยอธิบายภาพการทำงาน

กรณีผู้เลี้ยงคนไหนจับฉลากได้แล้ว เลี้ยงโคไป 1-2 ปีไม่ติดลูก แล้วนำโคมาคืน จะถูกปรับ 500 บาท เพราะคณะกรรมการต้องเสียเวลาไปจับฉลากใหม่ ส่วนกรณีที่วัวสูญหายหรือตาย ก็ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะกรรมการ ซึ่งหากตายด้วยเหตุสุดวิสัย และเจ้าของเอาใจใส่ดูแลรักชาอย่างดีแล้ว คณะกรรมการจะไม่เอาความ แต่ถ้าเป็นกรณีประมาทหรือด้วยความเลินเล่อของผู้เลี้ยง คณะกรรมการจะคิดค่าเสียหายตามความเหมาะสม

ต่อเนื่องมาจนถึงปี 2555 มีงบโครงการ SML มาที่หมู่บ้านนี้อีกรอบ จำนวนเงิน 300,000 บาท กลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์ได้รับการเพิ่มทุนอีก 130,000 บาท ซึ่งคณะกรรมการนำเงินไปซื้อวัวเพิ่มอีก 8 ตัว และนำไปจัดสรรให้แก่ชาวบ้าน

ขณะนี้วัวอยู่ในโครงการ ไม่รวมวัวแม่พันธุ์ที่ชาวบ้านเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์แล้วจำนวน 54 ตัว

“ตอนนี้จัดสรรครบตามความต้องการของชาวบ้านแล้ว บางครอบครัวได้ไป 2 ครั้งแล้ว” ศศิวิมลเล่า

สำหรับคณะกรรมการกลุ่ม ปัจจุบันมี 9 คน ประกอบไปด้วยผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน กรรมการโดยตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่ 3 คนเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ส่วนอีก 5 คนให้สมาชิกหมู่ที่ 4 คัดเลือกตัวแทนชาวบ้านมาทำหน้าที่ เพื่อสร้างระบบการตรวจสอบกัน สร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มต่อไป...

กองทุนเงินล้านบ้านหนองบัว หมู่ที่ 8

จากนโยบายกองทุนหมู่บ้านของรัฐบาลเมื่อปี 2544 ได้กลายเป็นฐานสำคัญในการสร้างความแข็งแกร่งให้แก่หมู่บ้านเล็กๆ แห่งนี้ ปฏิเสธไม่ได้ว่า ส่วนหนึ่งเป็นความโปร่งใสในการบริหารเงินของคณะกรรมการ ขณะที่อีกส่วนคือความมีวินัยในการใช้เงินของตัวประชาชนเอง

กองทุนเงินล้านจัดเป็นแหล่งเงินทุนให้ชาวบ้านได้มีเงินทุนในการสร้างอาชีพ หรือเพื่อกรณีความจำเป็นเร่งด่วน อาทิ รักษาอาการเจ็บป่วย ใช้จ่ายในครัวเรือน จ่ายค่าเทอม ปัจจุบันกองทุนเงินล้านบ้านหนองบัว มี **ไวกูฐ** **กิ่งแก้ว** เป็นประธาน และ **สังวาลย์ กองอุดม** ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 รับหน้าที่เลขานุการ

กองทุนหมู่บ้านสหกรณ์

ตำบลบึงเกลือ

อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

สำหรับสมาชิกของกองทุนฯ นั้น ตอนแรกถือว่าทุกครัวเรือนเป็นสมาชิก แต่บางคนมีทะเบียนอยู่ที่หมู่ที่ 8 แต่ไปอยู่ที่หมู่อื่น จึงมีสมาชิกอยู่เพียงร้อยละ 80 เท่านั้น

“ในเรื่องระเบียบสมาชิก ปัจจุบันเรามีการเปลี่ยนกฎระเบียบหลายอย่าง เช่นจากเดิมนั้นสมาชิกตามครัวเรือน คือบ้านหนึ่งมีสมาชิกแค่คนเดียว ก็กลายเป็นทุกคนมาสมัครได้ โดยนำสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านมาแสดง โดยคนๆ นั้นต้องอยู่ในพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 6 เดือน หนึ่งหนึ่ง 300 บาท โดยเพิ่มจากครั้งแรกที่เก็บหุ้นละ 100 บาท ซึ่งสมาชิกที่สมัครก่อนหน้านั้นจะต้องจ่ายเงินค่าหุ้นเพิ่มเติมย้อนหลังด้วย” สวัสดิ์ เล่า

นอกจากนี้ สมาชิกต้องมีการออมสัจจะประจำเดือน เดือนละ 15 บาทเท่ากันทุกคน โดยทางกองทุนฯ จะมีการแยกบัญชี

“เงินรัฐบาลเป็นบัญชี 1 เงินหุ้นเงินสัจจะของสมาชิกเป็นเงินบัญชี 2 สมาชิกมีสิทธิ์ขอกู้เงิน โดยจะต้องมีการยื่นแบบขอกู้ต่อคณะกรรมการ จากนั้นกรรมการจะพิจารณาว่าควรอนุมัติเงินกู้ให้แต่ละรายเท่าใด โดยมีเพดานไม่เกิน 30,000 บาท แต่ถ้าเกินกว่านี้ต้องเป็นมติของสมาชิก โดยมีอัตราสูงสุดไม่เกิน 75,000 บาท” ผู้ใหญ่สวัสดิ์อธิบาย

การกู้สามัญจะทำเพียงปีละครั้ง คือกลางเดือนธันวาคม ผู้กู้จะต้องยื่นเรื่องเข้ามาให้เสร็จสิ้น พอถึงวันทำสัญญาการกู้ กรรมการจะทำการแจ้งข่าวสารผ่านหอกระจายข่าว โดยผู้ยื่นคำร้องจะทราบจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรในวันนั้น ส่วนการโอนเงิน กรรมการจะเก็บสมุดบัญชีของแต่ละคน จากนั้นก็แจ้งมติไปยังธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อทำเรื่องส่งจ่าย ซึ่งขั้นตอนการรับเงินนั้น สามารถเลือกได้ว่าจะไปรับเอง หรือให้ธนาคารนำส่งที่หมู่บ้านให้ ซึ่งธนาคารจะคิดค่าบริการ 20 บาทต่อคน

ทั้งนี้ปัจจัยที่ใช้การพิจารณา เลขานุการกองทุนบอกว่า ไม่มีอะไรมาก เพราะส่วนใหญ่รู้จักหน้าค่าตา นิสัยใจออกกันอยู่แล้ว จึงสามารถประเมินศักยภาพการใช้คืน

“การปล่อยกู้จะใช้บัญชี 1 เป็นบัญชีหลัก แต่ถ้าไม่พอ จะใช้เงินบัญชี 2 ซึ่งเวลานี้มียอดรวมอยู่ที่ 221,450 บาทมาอุดหนุนเพิ่มเติม โดยมีการกันเงินเพื่อให้กู้กรณีฉุกเฉิน 100,000 บาท และกู้สามัญ 120,000 บาท” สังกวาลย์เล่า

สำหรับการส่งคืนปีหนึ่ง กองทุนจะคิดดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี โดยปีแรกอนุญาตให้ผู้กู้ส่งแต่ดอกเบี้ยอย่างเดียวได้ ส่วนปี 2 จะต้องส่งคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

นอกจากการกู้แล้ว สมาชิกยังได้รับสิทธิประโยชน์ในการปันผลด้วย โดยมีการปันผลจากกำไรที่ได้แต่ละปี ทั้งจากบัญชี 1 และบัญชี 2 โดยมีการจัดสรรเพื่อสบทบกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 20 เฉลี่ยคืนให้สมาชิกร้อยละ 30 (ส่วนนี้ถ้าเป็นสมาชิกแคปีเดียวจะได้เงินน้อยกว่าสมาชิกคนอื่นเล็กน้อย ถ้าเป็นมากกว่าหนึ่งปีขึ้นไป จะได้เท่ากัน) ต่อมาเป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 20 จากนั้นถูกหักเป็นค่าสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน เช่น สบทบค่าอาหาร ค่าน้ำมัน ค่าปรับปรุงศาลาประชาคม ร้อยละ 10 เป็นค่าสวัสดิการให้สมาชิก เช่น สงเคราะห์การเสียชีวิตของสมาชิกหรือครัวเรือน

สมาชิกร้อยละ 500 บาท ร้อยละ 10 และสุดท้ายเป็นเงินประกันความเสี่ยง อีกร้อยละ 10

ทั้งนี้นับตั้งแต่ปี 2546 เป็นต้นมากองทุนเงินล้านนี้ได้รับการประเมินให้เป็นกองทุนระดับ 3A ได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเพิ่มอีก 100,000 บาท และต่อมาก็มีการอุดหนุนเพิ่มเติมในปี 2552 ที่รัฐให้เพิ่มทุนอีก 200,000 บาท และล่าสุดในปี 2556 ได้เงินมาอีก 1,000,000 บาท ทำให้กองทุนนี้มีความคล่องตัว และสามารถเสริมความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งตามข้อมูลของเดือนมิถุนายน 2558 กองทุนนี้มีเงินหมุนเวียนอยู่ 2,536,783 บาท...

สุขภาพดี ตามวิถีชุมชน

Health

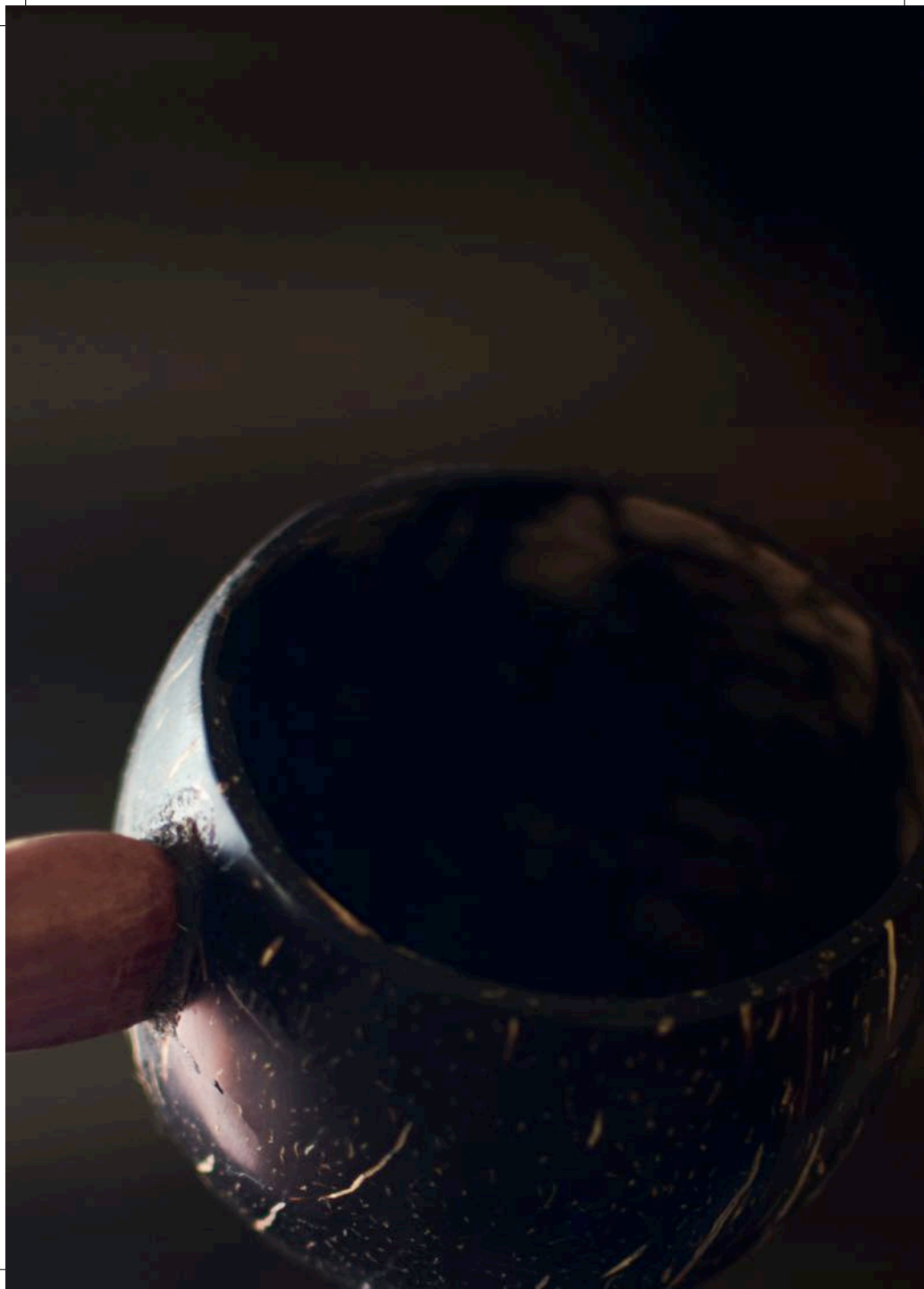
ชุมชนชนบทไม่ได้มีระบบการรักษาพยาบาลทัดเทียมกับในเมือง ยิ่งโดยเฉพาะสภาพเศรษฐกิจของตำบลบุงเลิศด้วยแล้ว ความเจ็บป่วยครั้งหนึ่งมีเพียงระบบการรักษาพยาบาลที่รัฐจัดสรรไว้ให้เท่านั้น ซึ่งก็เป็นที่ทราบกันดีว่า ต้องเข้าคิวรอเพื่อทำการรักษา เช่นนั้นแล้วคนที่นี้จึงหันมาดูแลสุขภาพด้วยตัวเอง หรือพึ่งพาการรักษาทางเลือกอย่างการแพทย์แผนไทยที่กำลังกลับมาได้รับความนิยมในปัจจุบัน...

กลุ่มแพทย์แผนไทย รพ.สต.บ้านบุงเลิศ

อาจเป็นเพราะสังคมที่บ้านบุงเลิศถูกประกอบสร้างด้วยวัฒนธรรมและภูมิความเชื่อดั้งเดิม จึงทำให้ที่นี่กลายเป็นแหล่งรวบรวมบุคคลที่มีความรู้สายแพทย์แผนไทยมากที่สุดแห่งหนึ่ง ทว่าถึงจะมีเยอะ แต่ผู้รู้ที่นี้ก็ลึบอยู่กับแบบกระจัดกระจาย ต่างคนต่างอยู่ ทำให้ภูมิปัญญาที่ควรเข้มแข็งกลับกลายเป็นกระท่อนกระแท่นไป

เสถียร ผลจันทร์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบุงเลิศ กล่าวว่าทางโรงพยาบาลต้องการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มแพทย์แผนไทยในชุมชนขึ้น เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญานี้ให้อยู่กับชุมชน ประกอบกับมีนโยบายจากส่วนกลางที่ส่งเสริมให้มีงานแพทย์แผนไทยใน รพ.สต.

“ตอนนั้นเป็นปี 2553 เราเริ่มสำรวจหาตัวหมอพื้นบ้านว่าแต่ละคนอยู่ตรงไหนกันบ้าง มีความถนัดด้านใด เราเสาะหาทั่วอำเภอได้ทั้งหมด 50 คน แต่ปัจจุบันเหลืออยู่ 41 คน จึงนำออกมาแบ่งเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน” เสถียร เล่า

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มไสยศาสตร์ ซึ่งเป็นหมอมตามความเชื่อของชาวบ้าน รับผิดชอบเกี่ยวกับพิธีกรรมต่างๆ ในพื้นที่ ทั้งรำผีฟ้า สะเดาะเคราะห์ เสริมดวง ปัจจุบันมีอยู่ 10 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มหมอยาสมุนไพร เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องยาต้ม ยาหม้อทั้งหลาย มีอยู่ 14 คน ส่วนใหญ่ได้รับความนิยมนในการผลิตยาแก้ปวด ยาบำรุงสำหรับสตรีหลังคลอด ช่วยทำให้น้ำนมออกมากขึ้น

กลุ่มที่ 3 หมอนวดแผนไทย จำนวน 14 คน ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยเริ่มต้นจากการที่ รพ.สต.บุงเลิศ ส่งไปอบรมของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จำนวน 240 ชั่วโมง แต่ก็ยังไม่ได้รับมาตรฐานตามที่กระทรวงสาธารณสุขตั้งไว้ ภายหลังจึงมีการส่ง **อรอุมา กุลวงศ์** ลูกจ้างชั่วคราวไปอบรมที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 372 ชั่วโมง และกลับมาเป็นผู้ช่วยแพทย์แผนไทยที่ รพ.สต.บุงเลิศ

กลุ่มที่ 4 คือหมอน้ำมนต์ ซึ่งเป็นการผสมผสานความเชื่อดั้งเดิมของชาวบ้านกับการรักษาโรคไว้ด้วยกัน โดยหากใครมีปัญหาเรื่องกระดูก ตกจากที่สูง หรือเป็นโรคเลือด หมอน้ำมนต์จะใช้สมุนไพรพร้อมด้วยการบริการรศคาถา ก่อนเป่าน้ำมนต์ ปัจจุบันเหลืออยู่เพียง 3 คน

“เมื่อได้รายชื่อมาเรียบร้อย ก็จะมีการจัดประชุมอย่างน้อยปีละครั้ง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานเชื่อมโยงกัน และหากมีการประชุมในระดับอำเภอ หรือจังหวัด ทางกลุ่มก็จะคัดเลือกคนเข้าไปตัวแทน เพื่อนำเสนอสถานการณ์ในพื้นที่” เสถียรฉายภาพให้เห็น

สำหรับงานแพทย์แผนไทยที่ รพ.สต.บ้านบึงเลิศ ให้บริการอยู่ในขณะนี้ คือศูนย์บริการแพทย์แผนไทย ซึ่งใช้อาคารบ้านพักของเจ้าหน้าที่ด้านหลังอาคารโรงพยาบาลมาดัดแปลงเป็นศูนย์ให้บริการ มีผู้ช่วยแพทย์แผนไทยทำหน้าที่ประจำทุกวันจันทร์-ศุกร์ และในวันจันทร์ พุธ และศุกร์จะมี อสม.อีก 2 คนมาให้บริการเพิ่มเติม

“ส่วนใหญ่ผู้เข้ารับบริการจะมานวด ทั้งเพื่อการบำบัดอาการปวดเมื่อย แก้อาการเคล็ดขัดยอก รวมไปถึงมีบริการนวดประคบ โดยมีค่าครุครั้งละ 50 บาท ซึ่งจะแบ่งให้คนนวด 40 บาท ส่วนที่เหลือเข้ากองทุนคลินิก สำหรับช่วยค่าดำเนินการ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ซึ่งแต่ละวันจะมีผู้มาใช้บริการเฉลี่ย 6-10 คน” ผอ.รพ.สต.บึงเลิศเล่า

ที่นี่ยังมีการผลิตลูกประคบ จากว่านไฟ ตะไคร้หอม ใบมะกรูด ตามภูมิปัญญาดั้งเดิมออกจำหน่าย ชุดละ 50 บาท ซึ่งได้รับความนิยมจากชาวบ้าน เพราะส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการแพทย์แผนไทยมักเป็นกลุ่มที่มีอาการปวดเมื่อยเหนียวล้าจากการทำงานงานนั่นเอง

นอกจากนี้ ทาง รพ.สต. ยังได้ร่วมกับโรงพยาบาลเมวดี ส่งเสริมให้ชุมชนปลูกสมุนไพรใช้ในครัวเรือน โดยเริ่มจากกลุ่ม อสม. หมอพื้นบ้าน กระทั่งต่อยอดไปทั่วชุมชน ซึ่งสมุนไพรที่มีตั้งแต่ ว่านหางจระเข้ ไพล ที่สำคัญทางโรงพยาบาลเมวดียังมีการจ่ายยาสมุนไพรในบัญชียาหลักที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงสาธารณสุขให้กับ รพ.สต. ในเครือข่าย ซึ่งมีทั้งมะแว้ง ฟ้าทะลายโจร ชุมเห็ดเทศ ขมิ้นชัน เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการรักษา และให้บริการประชาชนในพื้นที่...

ชมรมสร้างสุขภาพตำบลบุงเลิศ

เรื่องของสุขภาพเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องหมั่นดูแล ยิ่งในพื้นที่ชนบทที่การแพทย์ไม่ได้ทันสมัย จึงต้องหมั่นสร้างร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้ชาวชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านค่านางดุ่ม และหมู่ที่ 6 บ้านโนนสวรรค์ เลย์ร่วมกันตั้งชมรมสร้างสุขภาพขึ้น โดยใช้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านค่านางดุ่ม ตำบลบุงเลิศ เป็นสถานที่รวมตัว

ชมรมนี้เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี 2542 โดยมี **จันท์ แสงสุรินทร์** ประธาน อสม. รับตำแหน่งประธานชมรม พ่อจันท์ในฐานะศูนย์กลางของชมรมแล้วว่า กิจกรรมของชมรมมีมากมายหลายอย่าง ทั้งวิ่ง เต้นแอโรบิก ฮูลาฮูป โยนท่วง แบดมินตัน ฯลฯ โดยในช่วงแรกใช้ระบบเปิดรับสมัครสมาชิก ลงเงินกันคนละ 10 บาท เพื่อเป็นค่าบริหารจัดการภายในกลุ่ม อาทิ ซื้ออุปกรณ์กีฬา รวมไปถึงจัดหาเครื่องดื่มอย่าง น้ำเปล่าและน้ำแข็ง

สมาชิกของชมรมต้องมีอายุมากกว่า 6 ปีขึ้นไป เริ่มต้นมีสมาชิกประมาณ 60 คน แต่ปัจจุบันเพิ่มเป็น 160 คน แบ่งเป็นคนหมู่ที่ 5 ประมาณ 90 คน และหมู่ที่ 6 อีก 70 คน

“ต่อมาชมรมเรามีโอกาสออกงานที่ตัวจังหวัดร้อยเอ็ด ได้คำตอบแทนมา 2,000-3,000 บาทต่อครั้ง แล้วสาธารณสุขจังหวัดยังจัดแข่งเต้นแอโรบิก ตอนนั้นเราเพิ่งรวมกลุ่มกำลังร้อนวิชา ก็ไปแข่ง ปรากฏว่าชนะ ได้เงินมา 60,000 บาท เราก็แบ่งซื้อเครื่องเสียง 30,000 บาท อีก 20,000 บาทไปซื้อพวกอุปกรณ์กีฬา ลูกฟุตบอล ลูกตระกร้อ หมุนเวียนกันในกลุ่ม ส่วนที่เหลือเราก็เอาไปรวมกับเงินต่างๆ ที่เคยได้รับ รวมแล้วประมาณ 20,000 บาทแล้วปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมกัน” ประธานชมรมสร้างสุขภาพเล่า

บัวโร แสงสุรินทร์ รองประธานชมรมฯ และ **พิรุณไพโร พันทุข์** ผู้ช่วยเหรียญกษา ร่วมกันอธิบายขั้นตอนในส่วนนี้ว่า เริ่มแรกเดิมที ชมรมจะให้สมาชิกกู้ 3 เดือน จากนั้นก็ส่งทั้งต้น

และดอกเบ็ญ โดยคนหนึ่งกู้ได้ไม่เกิน 1,000 บาท ดอกเบ็ญร้อยละ 1 แต่ปัจจุบันเปลี่ยนใหม่ ให้กู้ 6 เดือน พอถึงเวลาแล้วต้องส่งทั้งต้นทั้งดอก ส่งก่อนไม่รับ ส่งทีหลังคิดค่าปรับวันละ 5 บาท ส่วนวันที่ให้กู้ให้คืนมี 2 งวดคือ วันที่ 1-4 ของเดือนมิถุนายนและธันวาคม โดยปัจจุบัน ชมรมมีเงินหมุนเวียนทั้งสิ้น 60,420 บาท

สำหรับกิจกรรมทุกวันนี้ ทางชมรมยังคงดำเนินตามแนวทางเดิมคือ มีทั้งเต้นแอโรบิก รำ ไม้พลอง ฮูลาฮูป เล่นโยคะ ฤๅษีดัดตน และกีฬาต่างๆ โดยส่วนมากจะจัดวันเว้นวัน ตามเวลาที่เหมาะสมเช่น ถ้าเป็นวันวิงก็จัดตอนเช้า ส่วนรำไม้พลอง จัดตอนเย็น เล่นกันครึ่งหนึ่ง ประมาณ 1 ชั่วโมง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมใดๆ ผู้สนใจ ทั้งที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกสามารถติดตามได้จากเสียงตามสายประจำหมู่บ้าน

อย่างไรก็ดี กรรมการทั้งสามบอกว่า กิจกรรมของชมรมนี้มีลักษณะขึ้นๆ ลงๆ ตามช่วงฤดูกาล คือหากเป็นช่วงก่อนหน้าที่ยังไม่มีไร่อ้อย คนจะมาเข้าร่วมเยอะและสม่ำเสมอ แต่พอหลังๆ คนไปทำอ้อยช่วงที่เว้นนา ทำงานเหนื่อยยกกลับมาอยากพักผ่อน ไม่มีเวลาออกกำลังกาย

“คนจะเข้าร่วมเยอะในช่วงที่พักงานเกษตร คือหลังปีใหม่จนถึงเดือนมิถุนายน โดยช่วงเมษายนจะมีมากพิเศษ เพราะต้องเดินสายไปร่วมกิจกรรมที่เทศบาลด้วย” พิรุณไพโรจน์ทิ้งท้าย...

สมุนไพรสมิทร

น้อยคนนักที่จะหยัดยืนต่อสู้อุเพื่อรักษา
ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่บรรพบุรุษได้ส่งต่อมาสู่
ลูกหลาน ยิ่งหากความรู้นั้นถูกมองว่าไม่ทันต่อ
กระแสของสังคมที่เปลี่ยนไป ต่อให้ดีสักเพียงใด
ก็ยังคงถูกมองว่าโบราณคร่ำครึอยู่ดี

แต่สำหรับชายวัย 81 ปีเช่น **สม นิลภักดี**
หมอพื้นบ้านที่ประกอบอาชีพนี้มาเกินครึ่ง
ศตวรรษ ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า สิ่งที่เขาทำอยู่
ทรงคุณค่าต่อสังคมมากเพียงใด แม้วันนี้จะมีน้อย
คนนักที่มองเห็นคุณค่าของภูมิปัญญานี้ แต่ตาสม
ก็ยังมั่นคงเดินหน้าต่อไป เพื่อไม่ให้ความรู้เรื่อง
แพทย์แผนไทยสูญหายไป

ย้อนกลับไปเมื่อปี 2547 ตาสมเริ่มมาสังเกต
ตัวเองว่า ตั้งแต่อายุเยอะขึ้นๆ ร่างกายก็ยังคง
สุขภาพดีแข็งแรง ส่วนหนึ่งเพราะใช้ยาสมุนไพร
มาตลอด ทำให้น้ำตาลในเลือดปกติ ไม่เจ็บไข้ พอ
มีโอกาสได้พูดคุยกับโรงพยาบาลเมวดี จึงได้รับ
คำแนะนำให้ทำกลุ่มสมุนไพรของอำเภอขึ้น จาก
นั้นจึงตระเวนหาผู้มีความรู้ ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้เฒ่า
ผู้แกในพื้นที่ยี่สิบเจ็ดคน รวมตัวตาสม จัดตั้ง
เป็นกลุ่มการแพทย์ขึ้นมาในชื่อว่า สมุนไพรสมิทร

ตาสมจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนตัวอย่าง
เป็นทางการเมื่อเดือนมกราคม 2549 โดยตาสม
รับหน้าที่เป็นประธานกลุ่ม ซึ่งสาเหตุที่จุดนี้ ตา
สมว่าหลักๆ แล้วไม่ได้หวังกำไร แต่เป็นการสร้าง
ความน่าเชื่อถือในหมู่สมาชิกว่า เป็นหมอพื้นบ้าน
จริงๆ

“ที่เรารวมตัวกัน เพราะเรารู้ว่าชีวิตคนไม่แน่นอน ไม่อยากให้มันหาย แต่ทุกคนก็เลยไปรวบรวมตำราที่บรรพบุรุษส่งสมเอาไว้ แล้วมาแลกเปลี่ยนสูตรยากัน ใครมีอะไรก็จดบันทึกออกมา อย่างของตาก็มีสูตรยาที่รุ่นปู่ยาเขียนลงใบลานด้วยตัวเมืองล้านนา ตานำมาแปลเป็นภาษาไทย เขียนใส่สมุดเอาไว้ เพื่อให้เป็นมรดกของอำเภอ” ตาสมซึ่งปัจจุบันเป็นสมาชิกที่เหลืออยู่เพียงคนเดียวของกลุ่มเล่าให้ฟัง

สำหรับสูตรยาที่จดขึ้นมานั้นมีหลากหลาย แต่ที่คนนิยมมากเป็นยาแก้ปวด และโรคผิวหนัง ไม่ว่าจะปวดตามข้อ เกาต์ กระดูกหัก งูกัด งูสวัด แมลงกัดต่อย ตาสมสามารถใช้สมุนไพรรักษาได้หมด โดยการรักษาแต่ละครั้งจะมีการบริกรรมคาถากำกับไว้ เพราะอาการป่วยบางครั้งก็เกิดจากคุณไสย หรืออาถรรพ์ต่างๆ นานา ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ที่มารับการรักษาต่างก็พึงพอใจกับผลลัพธ์

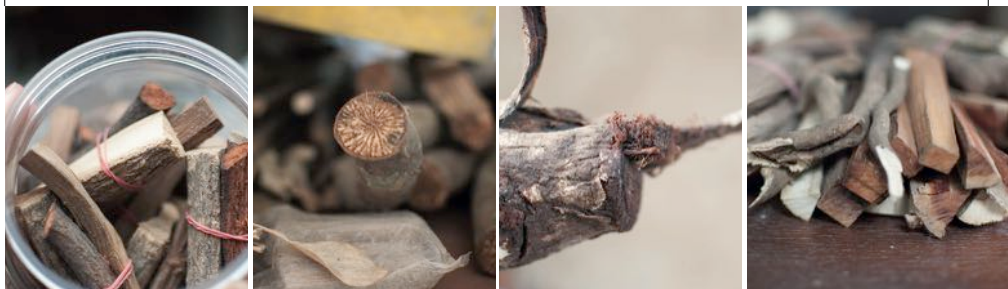
บางครั้งอาการบางอย่างรักษาด้วยยาแผนปัจจุบันอย่างไรก็ไม่หาย แต่พอมารักษาแผนไทยกลับหาย เช่น กรณีของภรรยา **อาจารย์ปราโมทย์ พลนาคู** อาจารย์ประจำโรงเรียนคำนางคุ่ม ที่ป่วยเป็นโรคปวดกระดูกมานานกว่า 2 ปี ไปรักษาทั้งแพทย์แผนปัจจุบัน ทั้งนวดกดจุดก็ยังไม่ดีขึ้น แต่พอมาทากลุ่มสมมิตรแล้ว กินยาหม้อแค่ 2 หม้อ ปรากฏว่าหายสนิท ตั้งแต่นั้นมา อาจารย์ปราโมทย์ก็เกิดความสนใจ ขอสมัครเป็นลูกศิษย์เพื่อสืบทอดวิชาความรู้ต่อไป

แต่อย่างไรก็ตาม การจะเป็นแพทย์แผนไทยนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะต้องสั่งสมทั้งความรู้ และประสบการณ์มากมาย ต้องรู้จักทั้งต้นไม้ รสของต้นไม้แต่ประเภทว่ามีรสอย่างไร สัมพันธ์กับธาตุอะไร เพื่อจะได้รู้ว่าสามารถนำไปรักษาอะไรได้บ้าง เช่นถ้าเป็นรสนวานจะเน้นไปที่พวกธาตุดินเป็นหลัก ซึ่งยาพวกนี้จะมีสรรพคุณช่วยรักษาผิวหนังให้ชุ่มชื้น แต่ถ้าเป็นรสเค็มจะทำให้เนื้อเยื่อเต่งตึงไม่เหี่ยวง่าย ส่วนรสขม ก็จะมีฤทธิ์แก้ไข้ แก้ปวด

พอรู้รสแล้วก็ต้องรู้โรค รู้ยาว่าแต่ตัวควรผสมกันอย่างไร เพราะยาบางชนิดต้องผสมร่วมกันเพื่อให้มีพลังในการสู้โรค เช่นถ้าปวดตามตัว อาจจะต้องใช้ยารสขมผสมกันหลายตัว ซึ่งแต่ละตัวก็ต้องใช้ในปริมาณที่เหมาะสม เพราะยาบางตัวดีจริง แต่ให้รสแรงเกินไป กินเยอะอาจตายได้ หมอพื้นบ้านต้องหาวิธีลดความแรงด้วยการเอาตำ หรือหนึ่งก็ได้

สำหรับการรักษาในปัจจุบันนี้ ตาสมบอกว่ายังคงคนไข้มาหาอยู่เรื่อยๆ บางคนก็มาจากต่างจังหวัด ส่วนค่ารักษาไม่ได้เก็บ มีค่าครูตามกำลังศรัทธาของแต่ละคน เพราะสิ่งที่ตาสมสนใจอยู่ในเวลานี้ คือการทำให้ความรู้คงอยู่ต่อไป และเผยแพร่ไปสู่วงกว้าง โดยตำราของ

เหล้าสมิทรตอนนี้มารวมอยู่ที่ตัวตาสมหมดแล้ว และในอนาคตหากมีทุนก็สนใจจะผลิตออกมาเป็นเล่มเหมือนกัน ซึ่งหากมีผู้สนใจจะพิมพ์ให้ก็ยินดีให้ไปเลย เพราะถือว่าเป็นหนึ่งในผู้สนับสนุนภูมิปัญญาของชาติเช่นกัน...

สูตรยาแก้ปวดข้อ ฉบับตาสม

ส่วนประกอบ

- ชันทองพยาบาท - กระเบา - มุยขาว - มุยดำ - มะดุกข้าว

วิธีผสมยา

- หากอาการปวดไม่หนักมาก ให้นำน้ำขนาด 2 ลิตรมาต้ม แต่ถ้าป่วยหนักให้เพิ่มเป็น 3 ลิตร

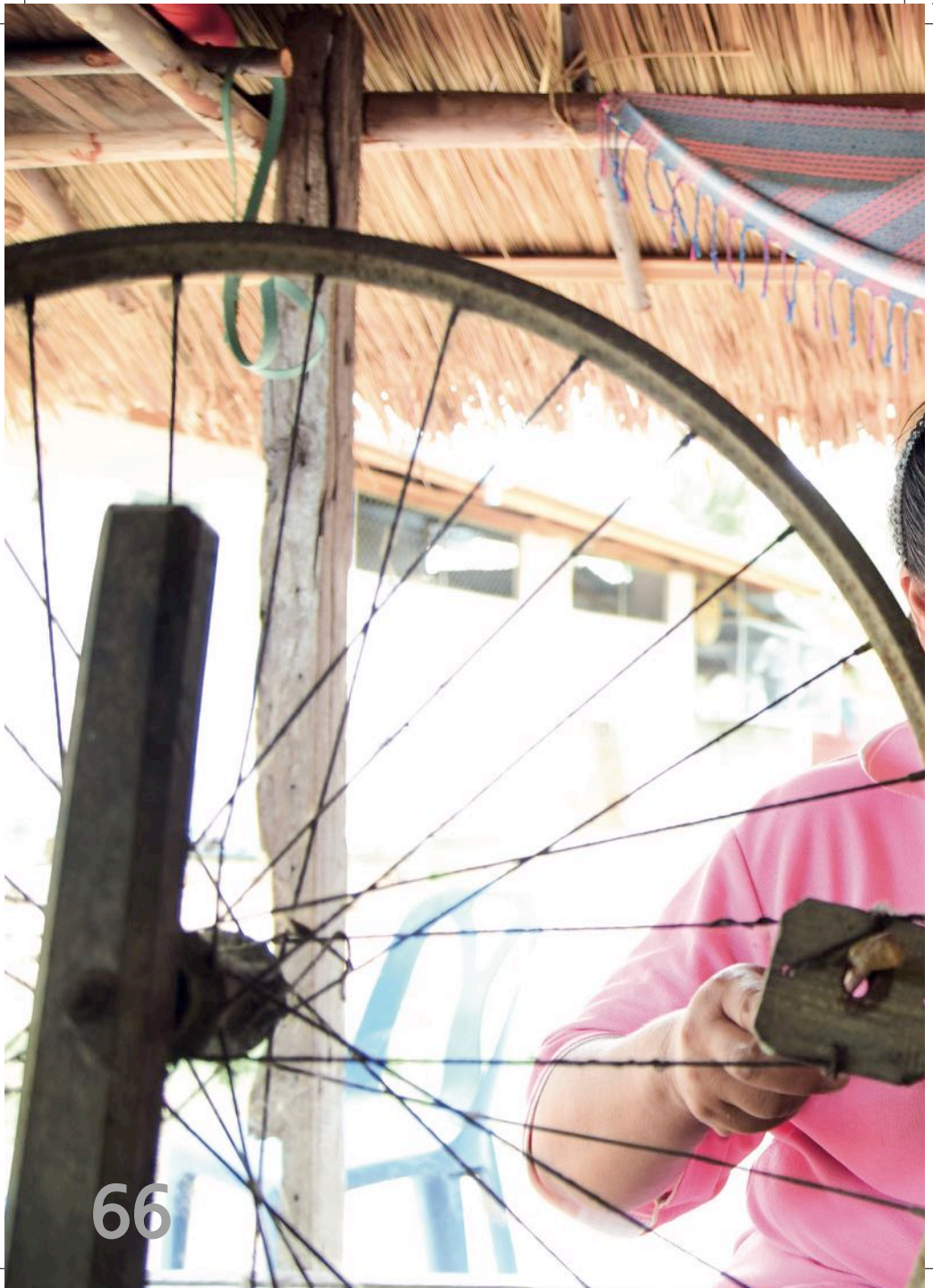
- นำส่วนผสมทั้งหมด อย่างละ 5-10 บาท (75-150 กรัม) มาต้มรวมกัน

- สังเกตปริมาณของน้ำ ต้มจนน้ำเหลือเพียง 1 ลิตร จากนั้นปิดไฟ แล้วตั้งทิ้งให้เย็น

ประมาณ 5-10 นาที

- นำยาที่ต้มได้แบ่งใส่ขวด จากนั้นนำไปแช่ตู้เย็นเอาไว้ โดยหม้อหนึ่งสามารถต้มได้ 3-4 ครั้ง

- รับประทานหลังอาหารไปเรื่อยๆ จนกว่าอาการปวดจะหายไป

เศรษฐกิจดี มีความยั่งยืน

Economy

คนตำบลบุงเลิศประกอบอาชีพเกษตรกร ทำนาส่วนใหญ่ ทำไร่ส่วนน้อย นอกฤดูเกษตรกรจึงเป็นช่วงสูญญากาศ ก้ำกึ่งระหว่างภาวะว่างงานกับมีงานทำ ยังดีว่าที่นี่มีสวัสดิการตั้งเดิมที่เมื่อกาลเปลี่ยนผ่านกลับทวีคุณค่าขึ้นมา จนชาวบ้านส่วนหนึ่งสามารถหยิบจับทำเป็นอาชีพได้อย่างเต็มภาคภูมิ

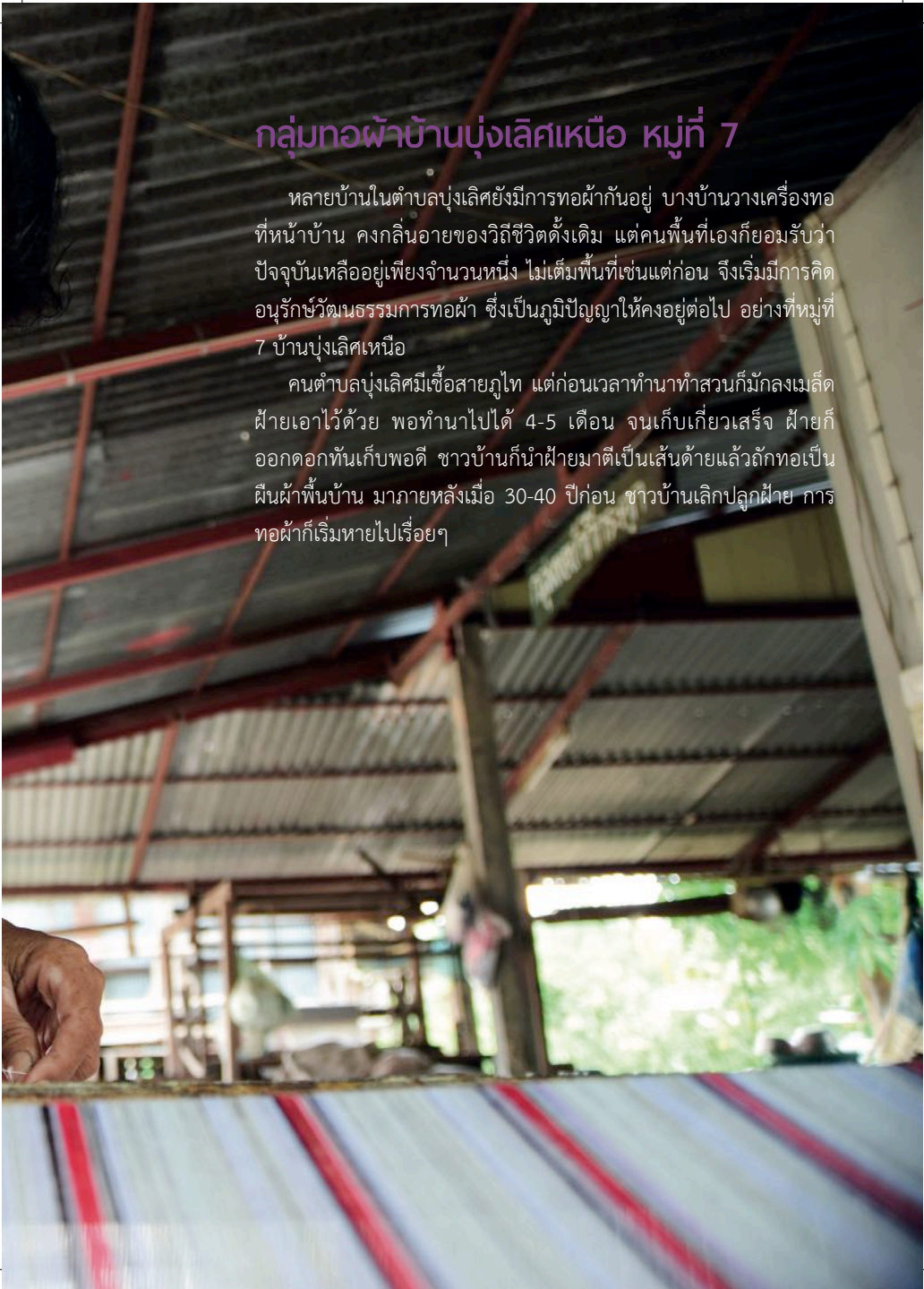
ยังไม่นับอาชีพอื่นๆ ที่เพิ่มเสริมเข้ามาด้วยเหตุปัจจัยอื่นๆ อีก...

กลุ่มทอผ้าบ้านบุงเลิศเหนือ หมู่ที่ 7

หลายบ้านในตำบลบุงเลิศยังมีการทอผ้ากันอยู่ บางบ้านวางเครื่องทอที่หน้าบ้าน คงลื่นอายุของวิถีชีวิตดั้งเดิม แต่คนพื้นที่เองก็ยอมรับว่า ปัจจุบันเหลืออยู่เพียงจำนวนหนึ่ง ไม่เต็มพื้นที่เช่นแต่ก่อน จึงเริ่มมีการคิดอนุรักษ์วัฒนธรรมการทอผ้า ซึ่งเป็นภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป อย่างที่หมู่ที่ 7 บ้านบุงเลิศเหนือ

คนตำบลบุงเลิศมีเชื้อสายภูไท แต่ก่อนเวลาทำนาทำสวนก็มักลงเมล็ดฝ้ายเอาไว้ด้วย พอทำนาไปได้ 4-5 เดือน จนเก็บเกี่ยวเสร็จ ฝ้ายก็ออกดอกทันเก็บพอดี ชาวบ้านก็นำฝ้ายมาตีเป็นเส้นด้ายแล้วถักทอเป็นผืนผ้าพื้นบ้าน มาภายหลังเมื่อ 30-40 ปีก่อน ชาวบ้านเลิกปลูกฝ้าย การทอผ้าก็เริ่มหายไปเรื่อยๆ

กระทั่งในปี 2542 พัฒนาชุมชนจังหวัด มีความประสงค์อยากรวมกลุ่มชาวบ้าน และ จัดหาอาชีพเสริมในช่วงที่ว่างเว้นจากการทำนา เห็นว่าการทอผ้าเป็นภูมิปัญญาตั้งแต่ครั้ง บรรพบุรุษ หากนำมาต่อยอดก็คงจะดีไม่น้อย จึงเกิดการรวมกลุ่ม จัดทะเบียนเป็นกลุ่ม แม่บ้านเกษตรบ้านปungเลิศเหนือ โดยใช้บ้านของ **แสงปิ่น บุดสุรีย์** ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ในเวลานั้นเป็นสถานที่ทำการ ทั้งหมดร่วมกันผลิตผ้าห่มด้วยลวดลายที่บรรพบุรุษถ่ายทอด มา ทั้งลายลูกแก้วเล็ก ลายลูกแก้วใหญ่ ลายลูกหวาย และลายนกบิน ซึ่งปัจจุบันมี **สมบูรณ์ กุลวงศ์** เป็นประธานกรรมการกลุ่มฯ

อดีตผู้ใหญ่แสงปิ่น เล่าถึงวิธีบริหารงานของกลุ่มว่า เริ่มแรกเลยชาวบ้านร่วมกันลงทุน ผ่านการลงหุ้นๆ ละ 10 บาท คนละ 10 หุ้น มีสมาชิกเริ่มต้น 60 คน รวมทั้งสิ้น 6,000 บาท พร้อมกับได้รับเงินสนับสนุนจากกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

จากนั้นนำเงินไปซื้อฝ้ายสำเร็จ จากตลาดอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พอได้ฝ้ายมาก็ นำมาขายให้ชาวบ้านในพื้นที่ กิโลกรัมหนึ่งจะขายเกินราคาทุนเล็กน้อย พอขายเสร็จจอกอง กลางก็มีกำไร ใช้หมุนเวียนแบบนี้ได้เรื่อยๆ

“แต่ละบ้านจะมีที่กระตุกเป็นของตัวเอง เพราะฉะนั้นจึงทำบ้านใครบ้านมัน ก่อนจะมารวมตัวที่นี่ (บ้านอดีตผู้ใหญ่บ้าน) เพื่อทำการทอ หรือการสานเส้นด้ายออกจากกัน ซึ่งพอ ดึงเสร็จก็ทำการเข้ากั๊ ผืนหนึ่งมีขนาดความยาว 2 เมตร กว้าง 120 เซนติเมตร โดยเมื่อทอ เสร็จชาวบ้านจะนำไปวางไว้ที่โกดังผ้า ซึ่งจำนวนการผลิตมักจะมียอดสั่งซื้อที่แน่นอนไว้แล้ว แต่ก็มีบางครั้งที่พอค้าจะมาเลือกผ้าตามสี และลายที่ตัวเองอยากได้ รายได้ที่เกิดขึ้นก็เป็น ของเจ้าของชิ้นงานไป” อดีตผู้ใหญ่บ้านปิ่นแสงกล่าว

ขณะเดียวกัน ทางกลุ่มยังมีฝ่ายการตลาด รับผิดชอบที่ไปตามงานต่างๆ ทั้งงานเทศกาล งานประจำปี งานโอท็อป งานถนนคนเดิน งานออกร้านที่ศูนย์ศิลปะอาชีพ รวมไปถึงโครงการต่างๆ ที่เชิญให้ไปออกร้าน เช่น โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว โดยชาวบ้านจะทำการขายผ้าให้ฝ่ายการตลาด ผืนละ 140 บาท จากนั้นฝ่ายการตลาดจะทำการกำหนดราคาขายใหม่ ตามที่เห็นสมควร

ปิยาภรณ์ บุตสุริย์ ฝ่ายการตลาดกลุ่ม อธิบายถึงสาเหตุที่ต้องกำหนดราคาใหม่ เพราะส่วนหนึ่งจะถูกเก็บเป็นค่าดำเนินการ ค่าใช้จ่ายของการขาย และในทุกๆ 10 บาทต่อผืนจะปันเข้ากองทุนเป็นผลกำไรของกลุ่ม และในช่วงปลายปี กำไรตรงนี้จะถูกนำไปปันผลแก่สมาชิก ซึ่งปัจจุบันเหลืออยู่ราว 20 คน

“โดยร้อยละ 10 ของกำไรจะนำเข้ากองกลาง เพื่อเป็นเงินสนับสนุนงานด้านสาธารณสุข ทั้งเรื่องการศึกษา ศาสนา และสาธารณสุข รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายภาวะภายในกลุ่ม ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 90 จะแบ่งเพื่อแจกจ่ายให้สมาชิกในสัดส่วนเท่ากัน ให้เป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานต่อไป” ปิยาภรณ์ สรุปล...

กลุ่มทอผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า หมู่ที่ 1

ความงดงามของงานหัตถศิลป์ของชาวภูไทเป็นเรื่องราวที่ได้รับการเลื่องลือมานาน โดดเด่นด้วยเอกลักษณ์เฉพาะตัว แต่ด้วยความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นอันตรายต่อการดำรงอยู่ของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน จึงต้องเริ่มมีการอนุรักษ์ ก่อนที่จะสูญหายไปกับความชราภาพของผู้ทรงภูมิ

บรรยงค์ โสภาคะยัง

कर्णा โสภาคะยัง

ด้วยเหตุนี้ในปี 2522 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด จึงคัดเลือกคนในพื้นที่ บุ่งเลิศไปฝึกอบรมการย้อมสีผ้าที่กรุงเทพมหานคร หลังเรียนเสร็จ บรรยงค์ โสภาคะยัง จึงจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาจำนวน 12 คน ได้รับการสนับสนุนจากพัฒนาชุมชนอำเภอที่มอบकि กระตุกให้ 3 หลัง พร้อมกับมีวิทยากรที่มาสอนการใช้कि กระตุกให้ ทั้งยังลงขันกันคนละ 100 บาท ซื่อด้ายมาช่วยกันทำ ทำเสร็จขายได้เอาเงินเข้าเป็นกองกลาง มาภายหลังกำนันผู้ใหญ่บ้านเห็นเป็นโครงการที่น่าต่อยอด จึงหาเงินมาช่วยกลุ่ม นำเงินมาช่วยบริจาค เข้ากองกลางเพิ่มเติม

ระบบเป็นเช่นนี้จนปี 2537 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงอุตสาหกรรมจัดหาหมู่บ้านอุตสาหกรรมในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งกลุ่มทอผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า หมู่ที่ 1 ได้รับการคัดเลือก และผ่านการฝึกอบรมทักษะเพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่ระบบการจัดการเพื่อธุรกิจอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นการขาย การตลาด การแปรรูป โดยส่วนกลางเป็นผู้ส่งวิทยากรเข้ามาให้การอบรม

การเปลี่ยนผ่านนี้ทำให้กลุ่มเริ่มมีความเป็นองค์กรธุรกิจมากขึ้น ใครพอที่จะมีทุนก็ทำ ส่วนคนที่ไม่มีทุนก็รับจ้างเอาค่าแรง โดยทางกลุ่มจะมีการจัดจำหน่ายสินค้าตามที่ต่างๆ และหักเจ้าของผ้าผืนละ 1 บาท เมื่อขายผ้าได้

ต่อมาในปี 2542 ทางกลุ่มได้ไปออกนิทรรศการของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม พร้อมได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่นระดับประเทศ ได้รางวัล 10,000 บาท ตั้งแต่นั้นมาทางกลุ่มเบนเข็มมาเน้นการผลิตและจัดจำหน่ายเต็มที่

“ป่าเริ่มปรับพื้นที่บ้านเป็นร้านขาย ถือเป็นร้านศูนย์กลางของหมู่บ้าน สมาชิกคอยผลิต

งานส่งให้ร้านเรา เงินลงทุนทำร้านนี้ไม่ได้เอาเงินกองกลาง แต่เป็นเงินส่วนตัว เหมือนป้าก้าวขึ้นมาเป็นผู้แทนการค้าของกลุ่ม คอยดูแลตลาด รับซื้อของจากสมาชิกมาขาย จ่ายเงินทันที ไม่ต้องรอให้ขายสินค้าได้ก่อน ซึ่งเงินทุนนี้ ป้ากู้มาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ นำมาหมุนเวียนทำธุรกิจ ขณะที่ก็ยัง

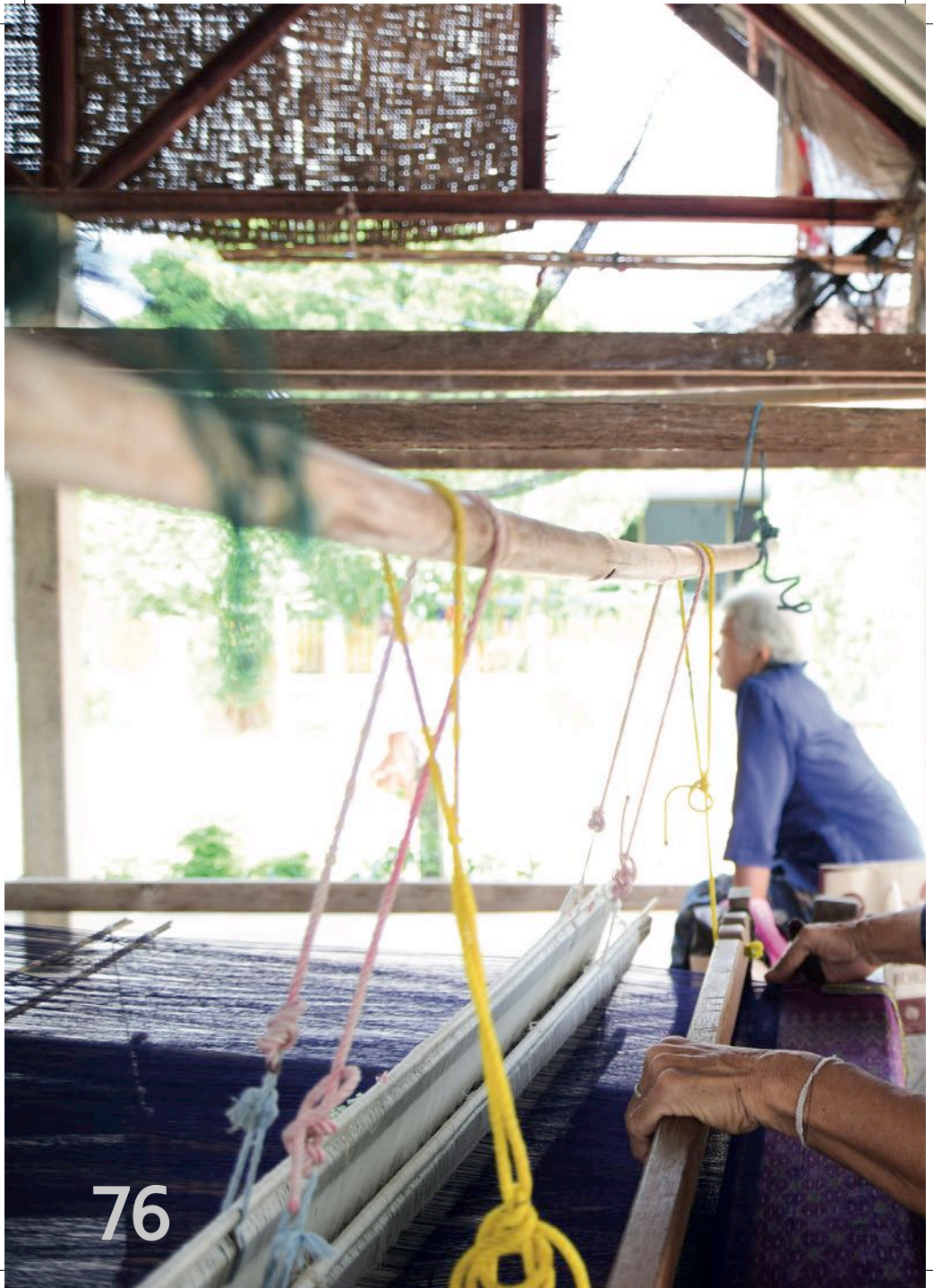
ทอผ้ากันในครอบครัวด้วย ส่วนเงินกองกลางยังเหมือนเดิม เก็บไว้ ไม่มีใครมายุ่งเกี่ยว เว้นแต่เป็นกิจกรรมของกลุ่มจริงๆ” บรรยงค์เล่า

ขณะที่ **กรุณา โสภาคะยัง** เสริมว่า พอเป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่นระดับประเทศ ก็มีเครือข่ายการตลาด แลกเปลี่ยนสินค้ากัน มีการค้าเกิดขึ้นระหว่างเครือข่าย สมมติว่าตื่นขึ้น (ขายผ้าถุง) ที่เรือนครเก่ง ก็รับตื่นขึ้นจากที่นั่นมา เช่นเดียวกับเครือข่ายที่ก็ซื้อสินค้าของบุงเลิศ โดยใครจะได้ดูแลการค้าก็ขึ้นอยู่กับฝีมือในการต่อรอง

“เวลาใครมาที่บุงเลิศ เขาก็จะพามาที่นี่ก่อน เหมือนเป็นสัญลักษณ์ของที่นี่ก็ว่าได้ เพราะที่นี่เรารวมสินค้าที่เป็นของฝากของตำบลไว้ ที่สำคัญเรายังได้รับเลือกเป็นศูนย์แสดงสินค้าและสินค้าก็ได้รับการคัดสรรเป็นโอท็อประดับ 3 ดาว ตั้งแต่ปี 2547 ถือเป็นแหล่งที่ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ เพราะเราเป็นวิทยากรสอนด้วย รับซื้อผลิตภัณฑ์ด้วย แต่ภายใต้ข้อแม้ว่าสินค้านั้นจะต้องได้มาตรฐาน” บรรยงค์อธิบาย

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ร้านค้าตรงข้ามวัดโพธิ์ศรีชัยแห่งนี้ เป็นศูนย์กลางที่สำคัญของการเผยแพร่ความเป็นบุงเลิศให้ขจรขยายไปสู่สาธารณชน และยังเป็นประจักษ์พยานสำคัญว่า ฝีมือและทักษะการผลิตงานของคนพื้นที่นี้ไม่ธรรมดา เช่นเดียวกับการทำการตลาดที่ไม่เป็นรองใคร

“เราตั้งร้านในหมู่บ้านในตำบลเล็กๆ แต่เรามีลูกค้าเข้ามาถึงที่ตลอด” บรรยงค์ทิ้งท้ายด้วยรอยยิ้ม...

A woman with short, dark, wavy hair and glasses is shown in profile, looking down and working. She is wearing a blue button-down shirt. The background shows a wooden structure with a corrugated metal roof, suggesting an outdoor or semi-outdoor workspace. The lighting is bright, indicating it's daytime.

กอฟ้าไหม หมู่ที่ 4

ใครเลยจะคาดคิดว่า จากงานอดิเรกที่ทำกันอยู่ไม่กี่บ้านเมื่อ 20 ปีก่อน จะกลายเป็นสินค้าชิ้นสำคัญของพื้นที่ในปัจจุบัน และยังเป็นที่มาของกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุได้มารวมกลุ่มกันด้วย

คำเพียร พันพิกษ์ ประธานกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าไหม เล่าถึงจุดเริ่มต้นของกลุ่มว่า ในราวปี 2537 มีการประกวดหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ทางผู้นำในหมู่บ้าน ซึ่งรวมไปถึงตัวแม่คำเพียรได้ร่วมกันคิดถึงประเด็นที่จะนำไปประกวด เผอิญตอนนั้นได้เห็นหลายครัวเรือนในหมู่บ้านมีการปลูกหม่อนอยู่แล้ว จึงคิดว่าเรื่องนี้ น่าจะดี จึงรวบรวมสมัครพรรคพวกตั้งกลุ่มขึ้นมา พร้อมกับขอคำปรึกษาไปยังเกษตรอำเภอ ซึ่งเห็นดีด้วย จึงทำเรื่องไปยังเกษตรจังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุนเครื่องมือต่างๆ เช่นพันธุ์หม่อน ปุย โดยเป็นการเลี้ยงเพื่อแสดงให้เห็นวิถีชีวิตดั้งเดิมในพื้นที่ จนปี 2539 จึงเริ่มคิดต่อยอดทำเป็นผลิตภัณฑ์

กระทั่งในปี 2541 รัฐบาลได้ผลักดันโครงการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Project - SIP) เป็นกองทุนสนับสนุนเงินให้เปล่าแก่โครงการที่ตอบสนองความต้องการชุมชนและเพื่อชุมชน ซึ่งทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนเป็นเส้นใหม่มูลค่า 100,000 บาท ทำให้เกิดการรวมกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น มีการตั้งกรรมการ ให้สมาชิกลงหุ้นๆ ละ 50 บาท มีสมาชิกทั้งหมด 41 คน จากพื้นที่บ้านโป่ง หมู่ที่ 3, 4 และ 8

“ช่วงนั้นบุคลากรจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น เข้ามาเป็นวิทยากรอบรมเทคนิคต่างๆ และ การใช้เครื่องมือ รวมทั้งจังหวัดร้อยเอ็ดมีการจัดงานประกวดสาวไหม ซึ่งทางกลุ่มลงแข่งด้วย ผลปรากฏว่าเราชนะเลิศ ทางผู้ว่าราชการจังหวัดเลยสนับสนุนงบประมาณหนึ่งมาจัดสร้างเป็นอาคารโรงเรียนอย่างที่เห็นวันนี้ ขณะที่ต้องการบริหารส่วนตำบลบึงเลิศ (ในเวลานั้นยังไม่ได้ยกฐานะ) ก็ให้เครื่องมือทอดผ้า ทั้งกี่ และกระสวย ตั้งไว้ที่โรงเรียนของกลุ่ม ซึ่งก็มีมาทำรวมบ้าง อีกส่วนหนึ่งก็ทำกันที่บ้าน เพราะส่วนใหญ่มีอุปกรณ์อยู่ที่บ้านกัน” คำเพียรเล่า

ปรียา สายรัตน์ เลขานุการกลุ่ม เสริมว่า ในขอบปีตั้งไข่ของกลุ่ม และราคาของผ้าไหมก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร จึงไม่มีการปันผลให้สมาชิก

“ในปี 2542 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้เข้ามาช่วยพัฒนาองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งการฟอกย้อม ทำลวดลายผ้า การทำบัญชีกลุ่ม การบริหารจัดการต่างๆ พร้อมกับมอบเส้นใหม่มูลค่า 50,000 บาท รวมทั้งสีย้อม ต่างฟอกให้ด้วย ซึ่งสมาชิกก็แบ่งงานกัน ใครถนัดการทอก็ทอ ใครถนัดการย้อมก็ย้อมเป็นหลัก พอทำเสร็จก็นำมาขาย หักต้นทุนเข้ากองกลางไว้สำหรับซื้อไหม ส่วนกำไรก็จะมาปันกันในอัตราส่วนที่เท่าเทียมกัน” ปรียาอธิบาย

จนกระทั่งปี 2544 รัฐบาลดำเนินนโยบายผู้ว่าราชการจังหวัด CEO พร้อมกับมีการสนับสนุนโครงการมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วย ซึ่งผ้าไหมของทางกลุ่มก็ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และได้เป็นสินค้าโอท็อป ของอำเภอเมยวดี ครั้งล่าสุดได้รับการ

คำเพ็ญ พันทกข์

ปรียา สายรัตน

ประเมินให้อยู่ในระดับ 4 ดาว พร้อมมีการกระจายสินค้าไปตามแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นร้านค้าโอท็อป ศูนย์ศิลปะอาชีพ หอการค้า ถนนคนเดินร้อยเอ็ด รวมไปถึงงานเทศกาลต่างๆ ที่ทางเทศบาล ตำบลจังหวัด หรือกระทรวงต่างๆ จัดขึ้น

“สินค้าที่ขายดี ก็มักเป็นลวดลายที่ทางกลุ่มรังสรรค์เอง เช่นลายหมากจับ ซึ่งให้ความหมายว่าใส่แล้วจับดีจับใจ ลายโคมห้า และลายโคมเจ็ด โดยโคมนี้ให้ความหมายถึงโคมที่ส่องสว่างนำทางให้แก่กลุ่ม” ประธานกลุ่มเสริม

ปัจจุบันนี้ สมาชิกของกลุ่มยังคงอยู่ที่ 41 คนเท่าเดิม มีเงินหมุนเวียนแสนกว่าบาท ส่วนการจัดสรรผลประโยชน์จะเพิ่มขึ้นเมื่อสินค้าขายได้แล้ว เดือนหนึ่งได้เฉลี่ยคนละกว่า 2,000 บาท โดยการปันผลนี้จะจ่ายให้คนที่มีส่วนร่วมในเดือนๆ นั้นเท่านั้น และสำหรับคนที่ขยันเป็นพิเศษ ทางกลุ่มมีเงินเพิ่มเติมให้อีกด้วย โดยทุกวันนี้คนที่ทำต่อเนื่องเป็นประจำมีอยู่ราวๆ 10 คน พร้อมกันนั้น สมาชิกกลุ่มยังพยายามสืบสานวัฒนธรรมพื้นถิ่นนี้ให้คงอยู่สืบไป ด้วยการเข้าไปเป็นวิทยากรสอนการสาวไหม ย้อมสีธรรมชาติที่โรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนาเป็นประจำด้วย...

สัตว์จำลองจากเศษวัสดุ

ใครเลยจะคิดว่า ลูกไม้ เปลือกไม้ ฝักไม้ กะลา ที่พบเห็นในป่าจะสามารถสร้างรายได้ขึ้นมา แต่สำหรับ พรชัย กองอุดม แล้ว เขานำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจนเป็นที่ยอมรับ และมีการตั้งกลุ่มขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อผลิตสัตว์จำลองจากเศษวัสดุเหล่านี้ขึ้น โดยอาศัยบ้านของตนเองในชุมชนหมู่ที่ 8 บ้านหนองม้า สร้างสรรค์ผลงานและเป็นรายได้เล็กๆ น้อยๆ ให้แก่สมาชิกกลุ่มต่อเนื่อง นับ 10 ปี

สุวัฒน์ โพิธแสง รองประธานกลุ่มสัตว์จำลองจากเศษวัสดุ อธิบายว่า ในช่วงแรกมีคนทำงานประเภทนี้เพียง 2 คน คือเขากับพรชัย

“พรชัยเป็นคนที่มีความรู้ด้านศิลปะ งานเขียน งานวาดภาพ งานออกแบบ เพราะเรียนมาทางนี้โดยตรง เมื่อกลับมาอยู่บ้าน และเห็นเศษวัสดุธรรมชาติในป่ามากมาย ไม่ว่าจะเป็นลูกไม้ เปลือกไม้ ฝักไม้ ที่หลายคนมองแล้วเป็นของไม่มีค่า จึงเกิดความคิดว่าน่าจะนำของเหล่านี้กลับมาทำให้เกิดประโยชน์” สุวัฒน์เล่า

ต่อมาในปี 2547 รัฐบาลได้ผลักดันให้หมู่บ้านนำสินค้าขึ้นทะเบียน 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ พรชัยจึงรวบรวมสมาชิกอีก 15 คนมารวมทีมกัน โดยแต่ละคนก็จะหาวัสดุอุปกรณ์กันมาเองจากในป่าบ้าง แถวบ้านบ้าง ใช้เวลาช่วงว่างเว้นจากการทำไร่ทำนาแล้วมาผลิตชิ้นงาน โดยมีพรชัยซึ่งเป็นประธานกลุ่มรับหน้าที่ดูแลและฝึกสอนให้สมาชิกแต่ละคน

ผลงานของกลุ่มได้รับการคัดสรรโอท็อประดับ 3 ดาวในครั้งแรก และได้ 4 ดาวในครั้งต่อมา และกลุ่มได้นำผลิตภัณฑ์ไปออกงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งงานโอท็อปประจำปี งานเทศกาลต่างๆ ที่ทางเทศบาลหรือทางจังหวัดจัดขึ้น

ในส่วนของ การจัดสรรรายได้นั้น ด้วยความที่ไม่มีต้นทุนอะไรมาก จึงไม่มีการรวมทุนเจ้าของชิ้นงานสามารถกำหนดราคาขายส่งได้ตามความยากง่ายของงาน หลังจากนั้นฝ่าย

ชายจะนำสินค้านี้ออกสู่ตลาด โดยมีการบวกราคาขึ้นนิดหน่อย เพื่อเป็นรายได้ของผู้ขายเอง และเมื่อขายได้ก็นำเงินมามอบให้ผู้ผลิตตามที่ตกลงกันได้

ถ้าเป็นกรณีที่มีผู้สั่งซื้อสินค้าแบบใดแบบหนึ่งมากๆ เช่น ต้องการตุ๊กตามดจำนวน 100 ตัว ในระยะเวลาที่จำกัด สมาชิกกลุ่มจะมารวมตัวกันเพื่อผลิตงาน โดยจะมีการแบ่งรายได้กันไปตามความเหมาะสม

ขณะที่การอุดหนุนจากภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่น ก็มีการจัดทำป้ายแนะนำกลุ่มให้ มีการอบรมการผลิตบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า แต่ทุกวันนี้ก็ยังไม่ได้รับการต่อยอดในเรื่องนี้ ด้วยเป็นภาระด้านต้นทุน และคนที่ประดิษฐ์งานอย่างต่อเนื่องมีเพียง 4-5 เท่านั้น หลายคนต้องทำงานประจำ จึงไม่มีเวลาเพียงพอมาสร้างงานอย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม เพื่อไม่ให้งานสร้างสรรค์นี้ สูญหายไป ทางกลุ่มก็มีการต่อยอดและส่งต่อความรู้ไปยังกลุ่มนักเรียน โดยจะมีนักเรียนจากโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนาเข้ามาศึกษาขอความรู้ บางครั้งตัวประธานเองก็ไปสอนที่จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ความรู้ยังคงได้รับการสืบทอดต่อไป...

วิสาหกิจชุมชนจักสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้วยต้องการสร้างอาชีพใหม่ๆ ให้แก่ชาวบ้าน สำนักงานเกษตรอำเภอเมยวดี จึงร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบุงเลิศ ประสานงานมายังพื้นที่ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านโนนสวรรค์ ว่าควรจะทำกิจกรรมเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างรายได้เล็กๆ น้อยๆ แก่ชุมชนด้วย เพราะแต่ก่อนเวลาชาวบ้านทำนาเสร็จก็มักจะอยู่ว่างงานกัน

วิชัย สารโท ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 บ้านโนนสวรรค์ จึงเกิดความคิดนำต้นไผ่ที่มีกันอยู่ทุกบ้าน มาสานเป็นแข่งปลาหูชาย โดยเริ่มแรกสำนักงานเกษตรกรอำเภอช่วยเหลือทั้งในเรื่องของวิทยากรพร้อมงบประมาณสนับสนุน 5,000 บาท ขณะที่ อบต.บุงเลิศจัดหาเครื่องตอกสำหรับจักสานให้ 1 เครื่อง เมื่อเงินพร้อมเครื่องมือพร้อม ชาวบ้านก็เลยพร้อมรวมตัวกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนขึ้นในปี 2550

การจัดตั้งครั้งนั้น มีสมาชิกทั้งสิ้น 32 คน เป็นชาวหมู่ที่ 6 ทั้งหมด โดยลงเงินรวมหุ้นกันหุ้นละ 100 บาท คนหนึ่งซื้อได้ไม่เกิน 5 หุ้น จากนั้นทางกลุ่มก็ไปเรียนเพิ่มเติมทั้งการถักปลาสานตะกร้า จอบ กระดัง และอื่นๆ อีกมากมาย แต่งานบางชิ้นใช้เวลาในการทำนาน และไม่มีตลาดรองรับ ต้องรอยอดสั่งถึงจะผลิต ฉะนั้นสินค้าที่ทางกลุ่มผลิตต่อเนื่องมา 8 ปีเต็มก็คือ แข่งปลาหู

“แข่งปลาหูมีบริษัทมารับซื้อตลอด ทั้งโรงแรม โรงหนังปลาหู โดยวันหนึ่งชาวบ้านสามารถทำแข่งปลาหูได้เป็นร้อยๆ แข่ง ถ้าทำทั้งวัน แต่ว่าส่วนมาก ต้องไปทำไร่อ้อยด้วย ก็เลยอาจจะไม่มีเวลาทำ ส่วนราคาแข่งนี้ กลุ่มรับซื้อใบหนึ่ง 1.50 บาท โดยเราขอส่วนแบ่งร้อยละ 2 เป็นค่าไฟเวลาใช้เครื่องตอก แต่มาหลังๆ หลายคนก็ไม่ใช้เครื่องแล้ว ใช้มือตอก ซึ่งแบบนี้เราไม่หักเงิน และความจริงใช้มือตอก แข่งจะนิ่มกว่าด้วย” ผู้ใหญ่วิชัยเล่า

ทั้งนี้ การสานเข่งนั้นต้องได้มาตรฐาน ก้นไม่รั่ว ไม่พอง เพราะเวลาไปนั่งปลา เข่งอาจจะเสียหาย ซึ่งถ้าไม่ดี บริษัทจะไม่รับซื้อเลย ชาวบ้านต้องนำกลับไปแก้ไขให้ได้มาตรฐานก่อนค่อยนำมาขายใหม่ โดยวิธีการส่งก็มีหลายอย่างตั้งแต่เรียกให้รถของบริษัทมารับ แต่ถ้ามีเยอะมากๆ ก็จะขับรถเข้าไปส่งให้ถึงที่ ซึ่งบริษัทจะตีราคาเข่งเพิ่มขึ้นเป็น 2 บาท ซึ่งพอหักลบกับค่าน้ำมันแล้วถือว่าคุ้มกว่า

ขณะที่ บุญเพ็ง ศรีกร รองนายกเทศมนตรี ตำบลปungเลิศ ในฐานะที่ปรึกษากลุ่มช่วยเหลือเสริมว่า แม่ทางกลุ่มจะมีการจัดสรรหุ้นเหมือนกลุ่มอื่น เพราะส่วนใหญ่ไม่มีต้นทุนเรื่องวัตถุดิบ แคมไม้ไผ่ลำหนึ่งยังสามารถผลิตเข่งได้ถึง 400-500 ใบ ทางกลุ่มจึงพยายามส่งเสริมให้หมู่บ้านทำมากขึ้น

“วัสดุที่เราใช้อยู่ในบ้านเราเอง จึงสร้างรายได้เป็นกอบเป็นกำในยามว่าง ถ้าผ่านมาผ่านไปในชุมชนบ้านเรา ไม่ต้องแปลกใจที่เห็นคนพากันสานเข่งปลาหู” ผู้ใหญ่วินัยทิ้งท้าย...

กลุ่มเพาะเห็ดบ้านโนนสวรรค์ หมู่ที่ 6

ด้วยความใฝ่รู้ของ หงษ์ เวียงสิมา รองนายกเทศมนตรี ตำบลบึงเลิศ กับชาวบ้านในหมู่ที่ 6 บ้านโนนสวรรค์ จึงทำให้เกิดกลุ่มที่สร้างรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ กลายเป็นอาชีพเสริมที่ยั่งยืนจนถึงทุกวันนี้

ย้อนกลับไปเมื่อปี 2553 หงษ์ ซึ่งปัจจุบันเป็นประธานกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโนนสวรรค์ ได้ชักชวนคนในชุมชนไปเรียน กศน. แต่เนื่องจากอายุค่อนข้างมากแล้ว เจ้าหน้าที่จึงแนะนำว่าเรียนอย่างเดียวไม่น่าจะตอบโจทย์ น่าจะฝึกอาชีพ จึงแนะนำให้เรียนรู้การเพาะเห็ด พร้อมสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม ให้วัสดุอุปกรณ์มาฝึกทำ ทั้งซื้อเห็ด ทั้งพันธุ์เห็ด ฯลฯ

“เริ่มต้นเรารวมหุ้นคนละ 100 บาท 12 คน บวกกับเงินก้อนงอกจากการขายพันธุ์เห็ดที่อุดหนุนโดย กศน. โดยทุนนี้หลักๆ เามาพัฒนาโรงเลี้ยงเห็ด 2 โรง ขนาดกว่า 4 เมตร ยาว 6 เมตร ปลูกเห็ด 2 ประเภท คือเห็ดขอนขาว และเห็ดนางฟ้าภูฐาน อีกส่วนก็นำมาซื้ออุปกรณ์” รองนายกฯ หงษ์ เล่า

สูตรการเพาะเห็ดที่ทำอยู่ รองฯ หงษ์ เล่าว่า ประกอบไปด้วยเชื้อเลี้ยงจากยางพารา 100 กิโลกรัม รำอ่อน 1 กิโลกรัม ปูนขาว 2 กิโลกรัม ดีเกลือ 3 ชีด ภูไม้หรือหินภูเขาบด 2 ชีด ผสมรวมกัน จากนั้นนำมามาราดพอให้หมาด เสร็จแล้วเอาทุกอย่างใส่ถุงพลาสติก อัดให้แน่น ปิดถุงด้วยจุกคอขวด เอาสำลีปิดทับ จากนั้นรดด้วยน้ำยาง เอากระดาษปิดทับอีกรอบ นำไปนึ่ง 3 ชั่วโมง เสร็จแล้วทิ้งให้เย็น 24 ชั่วโมง ค่อยเปิดจุกถุง นำเชื้อเห็ด หยอดเข้าไป 2-3 หยด แล้วใช้สำลีที่ผ่านการนึ่งและฆ่าเชื้อแล้วปิดจุก ก่อนเอากระดาษขึ้นใหม่ปิดทับสำลี ก่อนจะนำไปไว้ที่โรงเพาะ ประมาณ 45 วัน เชื้อที่หยอดไปจะขยายตัวเรื่อยๆ สังเกตได้จากจุดขาวๆ ซึ่งกระจายไปทั่วถุง จนสุดท้ายเชื้อจะดันฝาที่ปิดไว้ ในกรณีนี้ถ้าเป็นเห็ดนางฟ้าภูฐาน ให้เปิดจุกได้ แล้วรดน้ำเป็นประจำทุกเช้า-เย็น เห็ดจะขึ้นมาจากบริเวณฝาขวด

ส่วนถ้าเป็นเห็ดขอนขาว ให้ใช้มัดที่ฆ่าเชื้อแล้ว ปาดคอกุ้งทิ้งเลยได้เลย แล้วก็รดน้ำทุกเช้าเย็น ตัวเห็ดจะแย่งกันขึ้นเต็มบริเวณ แต่ทั้งนี้การเพาะเห็ดขอนขาวก็มีข้อระมัดระวังอยู่ ว่า ต้องรักษาอุณหภูมิให้เหมาะสม โดยที่ดีควรจะเป็น 35-40 องศาเซลเซียส เพราะถ้าน้อยหรือมากกว่านั้นเห็ดจะไม่ขึ้น ซึ่งสำหรับที่นี่ส่วนใหญ่จะใช้การคาดคะเนเอา ไม่ได้มีการติดตั้งเทอร์โมมิเตอร์เอาไว้ และถ้าวันไหนที่ร้อนจัดๆ อาจจะต้องฉีคน้ำรดหลังคาด้วย

“เราจะผลิตกันปีละครั้ง ช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม โดยแต่ละรอบใช้เวลา 45 วันถึงเก็บขายได้ และเห็ดจะขึ้นเรื่อยๆ ประมาณ 6 เดือน เชื้อถึงหมด โดยผลผลิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 เป็นเห็ดนางฟ้าภูฐาน เพราะขึ้นง่ายกว่า แต่ร้อยละ 30 อย่างเห็ดขอนขาวกลับเป็นที่ต้องการในท้องตลาดมากกว่า” ประธานกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโนนสวรรค์เล่า

บัณนา ชำระหาญ เลขานุการกลุ่ม เสริมว่า ราคาเห็ดนางฟ้าภูฐานจะอยู่ที่ 70 บาทต่อ 1 กิโลกรัม ส่วนเห็ดขอนขาวอยู่ที่ 80 บาทต่อกิโลกรัม โดยมากแล้วจะแบ่งขายเป็นถุงเล็กๆ แล้วสมาชิกทั้ง 12 คนจะซื้รดไปขายตามพื้นที่ต่างๆ ซึ่งรายได้จากการขายนั้น คนขายจะหักส่วนหนึ่งเป็นค่าน้ำมันรถ ส่วนที่เหลือส่งเข้ากองทุน ไว้ร่วแบ่งกันตอนสุดท้าย

“ส่วนการแบ่งรายได้หลังจากหักต้นทุนและเงินที่ต้องคืนเรียบริ้อย ร้อยละ 70 จะนำมาแบ่งคืนให้สมาชิก อีกร้อยละ 20 เป็นทุนสาธารณประโยชน์ ทั้งงานศพ งานพัฒนาหมู่บ้าน และร้อยละ 10 เป็นทุนเพิ่มเติมสำหรับการขยายงานในอนาคต โดยทุกวันนี้รายได้ของสมาชิกอยู่ที่ 5,000-6,000 บาทต่อฤดูการผลิต” บัณนา อธิบาย

กลุ่มเพาะเห็ดบ้านโนนสวรรค์ได้จัดวิสาหกิจชุมชนในปี 2556 และยังได้รับการสนับสนุนทุนจากทางเทศบาลตำบลปู่เหล็ก

“เทศบาลให้ยืมทุนมาเพิ่มอีก 25,000 บาท พอทำได้กำไรก็ทยอยคืนเทศบาล ไม่ได้ให้เปล่า” บัณนาทิ้งท้าย...

บุงเลิศน้ำทิพย์

ยุคสมัยเปลี่ยนไปแล้ว ขณะเดียวกับที่ธรรมชาติก็เจือไปด้วยมลพิษที่มากขึ้น และด้วยเหตุผลอะไรอีกหลายอย่าง อาทิ น้ำฝนที่ไม่ได้มีตลอดทั้งปี ค่าแก๊สพุ่งตัมที่แพงขึ้น หรือภาระค่าใช้จ่ายก่อนหนึ่งสำหรับเครื่องกรองน้ำดีๆ สักเครื่อง ทำให้วันนี้คนในชนบทต้องซื้อน้ำบริโภคนั้นมากกว่าแต่ก่อน

เมื่อมีโอกาสเข้ามา ชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่ไฟฟ้า จึงไม่รีรอที่จะตั้งโรงผลิตน้ำดื่มของตัวเอง เพื่อให้บริการกับคนในชุมชน และบริเวณใกล้เคียง

ย้อนกลับไปเมื่อปี 2551 ที่นี่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 200,000 บาท จากโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งในช่วงแรก ชาวบ้านก็ได้มาปรึกษาหารือว่าต้องการทำโครงการอะไรดี และจากปัญหาน้ำขาดแคลน ด้วยบ่อน้ำที่ตื้นขึ้นทุกวัน ส่วนน้ำฝนก็ต้องรอตามฤดูกาล จึงเห็นพ้องต้องกันว่าควรนำเงินมาตั้งโรงงานผลิตน้ำ

สมพงษ์ อุปัญญา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 เล่าว่า เงิน 200,000 บาทนั้นได้รับการนำมาปรับปรุงตัวอาคาร ซึ่งใช้ศาลาประชาคมของหมู่บ้านเป็นที่ตั้งโรงผลิตประมาณ 110,000 บาท ที่เหลือเป็นค่าอุปกรณ์ ถังน้ำ รถสำหรับขนน้ำ และค่าใช้จ่ายอีกประเภทต่างๆ ขณะเดียวกันก็มีการของบเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (ยกฐานะเป็น ทต.บุงเลิศ ในปี 2553) เพื่อขุดหาแหล่งน้ำบาดาลแบบถาวร เพราะบ่อที่ใช้ตอนแรกมีน้ำไม่เพียงพอ ซึ่งสุดท้ายก็มาได้บ่อข้างๆ ห่างจากโรงงานประมาณ 50 เมตร โดยครั้งนี้ขุดลึกไปประมาณ 40 เมตร

ในช่วงขวบปีแรก การผลิตน้ำยังไม่ได้นั้นเพื่อการขายเท่าใดนัก เพราะอยู่ในขั้นตอนการทดลองผลิต และทดลองบริโภค ซึ่งสมพงษ์ว่าน้ำที่ได้มีรสหวาน กลมกล่อมกำลังดี จึงจำหน่ายให้ลูกบ้านช่วยกันชิม โดยผู้ใหญ่สมพงษ์รับภาระในการตระเวนส่งน้ำ จนกระทั่งทุกอย่างเข้าที่เข้าทาง ได้รับผลตอบรับที่ดีจากชาวบ้าน จึงเกิดการระดมทุนและหาสมาชิกเพื่อเป็นทุนในการผลิตน้ำในอนาคต โดยเปิดโอกาสให้ชาวบ้านจากครัวเรือนหมู่ที่ 2 ร่วมลงหุ้น หุ้นละ 100 บาท ชื้อได้ไม่เกิน 10 หุ้น ในปีแรกมีสมาชิกเริ่มต้นประมาณ 28 คน มีงบประมาณดำเนินการประมาณ 20,000 บาท

ขณะที่ เพชร วัชระฮาด ทรัพย์สินของกลุ่มฉายภาพการดำเนินงานในปัจจุบันว่า โรงผลิตน้ำผลิตน้ำทุกวันไม่มีวันหยุด เฉลี่ยวันละ 40 ถึง หรือประมาณ 720 ลิตร โดยขั้นตอนการผลิต หลังจากสูบน้ำขึ้นมาแล้ว ก็จะใช้ปั๊มน้ำไว้ที่ถังน้ำดิบเพื่อรอให้ตกตะกอน จากนั้นนำน้ำผ่านไส้กรอง 3 ชั้น ก่อนจะเข้าสู่กระบวนการกรองน้ำด้วยระบบ RO (Reverse Osmosis) ซึ่งขั้นตอนนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ให้น้ำอร่อย เพราะมีการปรุงแต่งรสชาติด้วย จากนั้นก็นำน้ำเข้าสู่ไส้กรองอีกทีแล้วพักไว้สักระยะ และกรองซ้ำอีก 2 ครั้ง ก่อนจะผ่านกระบวนการอบแสงยูวี จนได้เป็นน้ำดื่มที่สะอาดรสชาติดีพร้อมบรรจุขวดขาย

ธีรวุฒิ วิสัยอุตม์

ส่วนรูปแบบของบรรจุภัณฑ์นั้น โรงงานมีขวด 3 ประเภทด้วยกัน คือถังใหญ่ขนาด 18.9 ลิตร ราคาส่ง 10 บาท ขวดขุนแบบใช้หมุนเวียนขนาด 1 ลิตร ส่งเป็นลัง ลังละ 20 ขวด ราคา 30 บาท และสุดท้ายแบบขวดใสขายขาด มี 2 ขนาด คือ 500 มิลลิลิตร กับ 250 มิลลิลิตร แต่ราคาเท่ากัน ขายเป็นโหล โหลละ 50 บาท โดยในกรณีที่ขวดแบบหมุนเวียนชำรุดหาย ผู้ทำเสียหายต้องรับผิดชอบขวดละ 10 บาท แต่ถ้าเป็นถัง ต้องรับผิดชอบ 100 บาท

ขณะที่วิธีการกระจายสินค้า ทุกๆ ช่วงเช้าและเย็น **ธีรวุฒิ วิสัยอุตม์** เลขาธิการกลุ่มจะขับรถไปตามบ้านต่างๆ ที่ส่งน้ำเอาไว้ วันหนึ่งประมาณ 50-60 หลังคาเรือน โดยค่าน้ำนั้นสมาชิกจะจ่ายสดที่คนส่งน้ำเลย หรือมาจ่ายรายเดือนที่โรงผลิตก็ได้

ทั้งนี้รายได้ที่เกิดขึ้นจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน โดยร้อยละ 40 แบ่งให้คนผลิตน้ำและคนส่งน้ำ ส่วนอีกร้อยละ 60 นำเข้ากองกลางเพื่อเป็นค่าดำเนินการต่างๆ ทั้งอุปกรณ์บรรจุภัณฑ์ ค่าน้ำมันรถ ฯลฯ และเมื่อหักค่าใช้จ่ายหมดแล้ว กำไรที่เหลือจะถูกนำมาปันผลให้สมาชิกจำนวน 239 หุ้น ในอัตราร้อยละ 10 ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกครอบครัวอยู่เฉพาะในเขตบ้านปู่เลิศ คือหมู่ที่ 1, 2, 7 และ 9

เวลานี้กลุ่มได้ยื่นเรื่องขอตราสัญลักษณ์ อย. ไปยังสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เพื่อนำน้ำไปขายในวงกว้างกว่านี้ เพราะปัจจุบันน้ำดื่มบุงเลิศน้ำทิพย์มีขายเฉพาะในเทศบาล ตามศูนย์เด็กเล็ก 3 ศูนย์ และในพื้นที่เขตบ้านบุงเลิศ 4 หมู่บ้าน หากยังติดปัญหาอยู่ที่โรงเรือนผลิตยังไม่ได้มาตรฐาน เพราะเป็นพื้นที่โล่งเกินไป ซึ่งเชื่อว่าอีกไม่นาน เมื่อมีทุนเพิ่มขึ้น จะสามารถแก้ไขปัญหา และดำเนินการจนได้ตราสัญลักษณ์มาใช้ เป็นความภาคภูมิใจของชุมชนต่อไป...

ทรัพยากรดี ธรรมชาติดี

Environment

สงสัยอยู่เหมือนกันว่า ตำบลบุงเลิศมีพื้นที่สีเขียวบ้างหรือไม่ เพราะมองไปทางใดในชุมชนแห่งนี้ ก็เห็นเพียงนาข้าวไกลสุดตา จนใครคนหนึ่งในพื้นที่นี้เล่าขานว่า ที่นี่มีป่าชุมชนแห่งหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นจากความร่วมมือร่วมใจของพระสงฆ์กับชาวบ้าน ไม่เช่นนั้นแล้ว พื้นที่สีเขียวแห่งนี้ก็คงไม่หลงเหลืออยู่ให้ชุ่มชื่นใจ...

ป่าชุมชนหมู่ที่ 3

สถานการณ์ป่าไม้ในพื้นที่ต่างๆ ล้วนอยู่ในภาวะสุ่มเสี่ยงต่อการถูกบุกรุก แม้ตำบลปุงเลิศ จะมีพื้นที่ป่าอยู่มาก แต่ก็ไม่วายประสบปัญหาดังกล่าว โดยเกิดขึ้นในพื้นที่หมู่ที่ 3 บ้านโป่ง ซึ่งมีการบุกรุก ถางพื้นที่ป่าจำนวนหนึ่งเพื่อทำกิน ทั้งที่ครั้งหนึ่งเคยมีการปลูกต้นไม้ และพัฒนาพื้นที่ เพื่อประกวดหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในปี 2527 โดยเวลานั้นมีพื้นที่ป่าอยู่ 450 ไร่ ทว่า 13 ปีต่อมากลับเหลือเพียง 230 ไร่เท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ในเวลานั้น คือ บุญช่วย มหิวรรณ ซึ่งปัจจุบันเป็นกำนัน ตำบลปุงเลิศ จึงเกิดความคิดว่าต้องหยุดยั้งสถานการณ์โดยเร็ว จึงทำเรื่องของงบประมาณ จากองค์การบริหารส่วนตำบลปุงเลิศมา 100,000 บาท เพื่อทำถนนล้อมรอบบริเวณ ป่าชุมชนทั้งหมด

“พื้นที่ไหนที่มีการบุกรุกมานานแล้ว ทำกินมานานก็ต้องยอมปล่อยให้ พื้นที่ไหนเพิ่งเริ่มก็ต้องขอคืน จากนั้นมีการตั้งชุดรักษาป่าไม้ชุมชน (ชรป.) เข้ามาช่วยตรวจดูความเรียบร้อยในพื้นที่” กำนันตำบลปุงเลิศเล่า

นอกจากนี้ในปี 2543 ทางหมู่บ้านยังได้รับงบอุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับการดูแลรักษาพื้นที่ป่า ประกอบกับในห้วงนั้นมี หลวงปู่บุญจันทร์ อุโซโก อุดงค์มาจำพรรษาในพื้นที่ และจัดตั้งสำนักสงฆ์หนองแคนขึ้น โดยหลวงปู่จันทร์ถือเป็นกำลังสำคัญในการชักชวนชาวบ้านให้ปลูกต้นไม้

“ท่านทำพิธีบวชต้นไม้ สร้างศรัทธารวมถึงความเป็นจิตอาสาขึ้นมาในหมู่ชาวบ้าน และแสดงให้เห็นว่า ป่าแห่งนี้แหล่งอาหารชั้นเลิศ ชาวบ้านสามารถเก็บเห็ด เก็บหน่อไม้มาประกอบอาหารได้ ที่สำคัญบริเวณรอบวัด มีรูปปั้นพระอินทร์ พระพรหม ปรากฏเด่น ด้วยตามพุทธประวัติ เทพเหล่านี้มีส่วนคอยช่วยเหลือพระพุทธเจ้าให้สามารถชนะมารได้ และล่าสุดทางสำนักสงฆ์กำลังสร้างพระพุทธรูปโคดมอุดมโชค เพื่อเป็นพระประธานของที่นี่ และเป็นเครื่องเตือนใจไม่ให้ชาวบ้านละเมียดกฎการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ” กำนันว่าต่อ

พระอาจารย์วันวิมล โชติธัมโม

บุญช่วย มหิวรรณ

ปัจจุบันสำนักสงฆ์หนองแคนและป่าชุมขนอยู่ภายใต้การดูแลของพระอาจารย์วันวิมล โชติธัมโม ซึ่งเล่าถึงถึงกุศโลบายในการพิทักษ์ป่าหลายอย่าง ตั้งแต่การห้ามเผาใบไม้ที่ร่วงหล่นมาจากต้น เพราะเมื่อใบไม้มีการทับถมกันมากๆ ก็จะสลายกลายเป็นปุ๋ยชั้นดีให้แกดิน

“แต่เดิมที่นี่เป็นดินทรายปลูกอะไรก็ไม่ค่อยจะขึ้น จึงจำเป็นปรับสภาพดินก่อน แล้วยังมีโครงการสุขสันต์วันเกิด เชิดชูการปลูก หรือโครงการชักชวนคนมาทำบุญวันเกิดด้วยการปลูกต้นไม้ โดยพระอาจารย์จะให้ศีลให้พร ซึ่งต้นไม้ที่นำมาปลูกจะเป็นต้นอะไรก็ได้ และทุกๆ ปีก็จะมีการทำผ้าป่าต้นไม้ ซึ่งคนจากทั้งในตำบลและนอกพื้นที่มาร่วมงานคับคั่ง และเพื่อให้เป็นแนวทางการรักษาป่าชุมขนที่นี่ จึงกำหนดเป็นธรรมนุญท้องถิ่นขึ้น โดยระบุว่าหากใครตัดต้นไม้จะถูกปรับ 500 บาท และต้องทำการปลูกป่าทดแทนด้วย พร้อมกับมีการลาดตระเวนในพื้นที่ป่าทุกวันเสาร์ โดยถือเป็นวันพัฒนาหมู่บ้านที่ทุกคนต้องช่วยกัน” กำนันเล่า

พร้อมกันนั้นยังมีการส่งเสริมแนวคิดเรื่องป่าในหมู่เยาวชน โดยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนาฯ ได้นำลูกหลานของหมู่ที่ 3 มาร่วมเป็นอาสาสมัครดูแลป่า มี ๑๐ สม.รับหน้าที่เป็นที่เลี้ยง โดยในทุกวันศุกร์แรกของเดือนจะมีการพานักเรียนไปลงพื้นที่ เพื่อให้เกิดการซึมซับและเข้าใจถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และยังขยายเครือข่ายการอนุรักษ์ไปยังวัดศรีมงคล หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าวัดบ้านด้วย...

การศึกษา 'วิชาชีวิต'

Education

ชีวิตของคนตำบลปู่เล็กผูกพันกับเกษตรกรรมมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงทุกวันนี้ ก็ยังเป็นเช่นเดิม โรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดวิถีชีวิตดั้งเดิมของพ่อแม่ท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจของชุมชนชนบท อย่างน้อยเด็กๆ ก็ได้เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการประกอบอาชีพเล็กๆ น้อยๆ เป็นอาวุธติดตัวไปในภายในภาคหน้า...

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านโป่งประชาพัฒนา

ต้องยอมรับว่า การศึกษาของเด็กในชนบทกับในเมืองยังมีความแตกต่างกันอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของโอกาสและคุณภาพทางการศึกษา ชุมชนแต่ละแห่งจึงไม่อาจนั่งนอนใจด้วยอย่างน้อยยังมีความเข้มแข็งเชิงพื้นที่ บริบททางสังคม ที่สามารถถ่ายทอดเป็นอาวุธติดตัวให้กับพวกเขา เพราะเหตุนี้ **เยาวลักษณ์ โลโท** ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา จึงเริ่มสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ มากมายให้เด็กๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วม

“ตอนปี 2546 ย้ายเข้ามาสอนที่นี่ ตอนนั้นเราเองก็เพิ่งเสียคนรักไป จึงรู้ซึ้งว่าชีวิตคนเราไม่แน่นอน ถ้าอยากทำอะไรก็รีบทำเลย เพราะฉะนั้นจึงอยากให้ความรู้และประสบการณ์ชีวิตที่ดีแก่เด็กๆ ให้มากที่สุด” **เยาวลักษณ์** ให้ความหวัง

ครูเยาวลักษณ์ เริ่มรวมกลุ่มเด็กๆ ที่อยากทำกิจกรรม โดยให้สมัครสมาชิกเข้ามาคนละ 10 บาท (ภายหลังเพิ่มเป็น 20 บาท) มีคนสมัครประมาณ 30 กว่าคน ส่วนใหญ่เป็นเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 โดยเงินจำนวนนั้นนำมาหมุนเวียนซื้ออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อทำกิจกรรม ซึ่งแต่ละอย่างล้วนเกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การทำเกษตรของครูกับนักเรียนใช้เวลาหลังเลิกเรียน และวันเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งกิจกรรมแรกที่ทำคือการเพาะเห็ด โดยทางผู้อำนวยการโรงเรียน **ถอ เหลาทอง** ได้อนุมัติงบประมาณส่วนหนึ่งช่วยกิจกรรม

“เราให้เด็กได้เรียนรู้ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมขี้เสื่อ อัดก้อน เพาะเชื้อ ไปจนถึงการขาย โดยจะจัดสรรรายได้ให้แก่เด็กทุกคนที่ร่วมกิจกรรม หลังจากเพาะเห็ด ก็ต่อยอดไปเรื่องทำปุ๋ยหมัก ทำน้ำหมักสำหรับใช้ในแปลงเกษตร จากนั้นก็ไปเลี้ยงแม่ เลี้ยงมดแดง โดยทั้งหมดนี้มีตารางปฏิบัติงานที่ชัดเจนว่า ใครทำอะไร และหากกิจกรรมต่างๆ มีการใช้เงินเกินกว่างบที่มี ก็เป็นครูที่ช่วยรับผิดชอบส่วนที่เกินให้” **ครูเยาวลักษณ์** เล่า

เยาวลักษณ์ โลโห

ในเดือนพฤษภาคม 2550 ทางสำนักงานเกษตรอำเภอ ได้มาเห็น และชักชวนให้เข้าร่วมโครงการยุวเกษตรกร ซึ่งมีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเป็นองค์อุปถัมภ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อฝึกความเป็นผู้นำให้แก่เด็กๆ ทั้งการทำบัญชีรายรับรายจ่าย การบริหารจัดการวางระบบงานด้วยตัวเอง เมื่อเห็นว่าเด็กมีความพร้อม ทางโรงเรียนจึงตอบรับโครงการ และเปิดรับสมัครสมาชิก โดยให้นักเรียนที่อายุมากกว่า 10 ปี สมัครโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ได้สมาชิกมา 50 กว่าคน

กิจกรรมเน้นการต่อยอดจากพื้นฐานที่วางไว้ เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพจากน้ำข้าวข้าว ปลูกผักปลอดสารพิษ พัฒนาสวนกล้วย ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยแห้ง เลี้ยงปลาตก โดยทั้งหมดทางสำนักงานเกษตรอำเภอเป็นผู้หาอุปกรณ์ เครื่องมือมาให้ ต่อมาส่งเสริมให้เด็กเลี้ยงไก่ 3 สายเลือด ซึ่งเป็นไก่เนื้อ โตเร็ว เนื้อเหนียวเหมือนไก่บ้าน เลี้ยงหมูบ้าน ปลูกไผ่ ปลูกข้าว และต่อมาอีก 2 ปี ทางสำนักงานเกษตรจังหวัดได้ทำการประเมิน และยกฐานะให้ที่นี่เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน มีงบประมาณให้เพิ่มเติมอีกราว 100,000 บาท

“ทางนั้นไม่ได้ให้เป็นเงิน แต่ให้เป็นของ เราก็ก็นอให้ปรับปรุงแปลงเกษตร ปรับที่ดิน ให้เป็นแปลงที่มีมาตรฐาน เพราะแต่ก่อนแปลงเรากลุ่มเกินไป น้ำท่วม ทำการเกษตรแล้วไม่ดี แล้วก็พวกปุ๋ยคอก กากน้ำตาล เพื่อมาทำเป็นปุ๋ยเอง นอกจากนี้ยังขอพวกพลาสติกมาทำบ่อปลาด้วย” ครูเยาวลักษณ์ฉายภาพเพิ่มเติม

จากกิจกรรมทั้งหมด ทำให้นักเรียนมีตัวเลือกมากมายให้ได้ลงมือ จึงมีการแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ใครอยากทำเรื่องไหนก็ลงไปทำ และภายใต้กิจกรรมจะสอนการบริหารจัดการไปในตัวด้วย

“อย่างการทำยาล้างจาน ก็จะทำให้เด็กตั้งกรรมการขึ้นมา 4 คน โดย 2 คนทำหน้าที่ธุรการ คือถือเงิน 1 คน ทำบัญชีอีก 1 คน เพื่อให้ได้รู้จักการจัดการเงิน พอมีกำไรก็มาแบ่งกัน ส่วนที่เหลือก็ทำงานทั่วไปตามความเหมาะสม เช่น ปฏิคมบ้าง เลขานุการบ้าง โดย

ทั้งหมดจะมีการตรวจสอบว่าเด็กคนไหนร่วมกิจกรรมบ้าง มีการลงเวลาปฏิบัติ มีการแบ่งส่วนให้คนทำงาน” ครูเยาวลักษณ์อธิบายต่อ

เช่นเดียวกับเรื่องข้าว เด็กต้องเรียนรู้การตกกล้า โดยครูจะเป็นผู้หาเมล็ดพันธุ์มาให้ จากนั้นนำกล้าไปเพาะ บันทึกลงเวลา ดูแลให้น้ำ ต้องใส่ปุ๋ยหมักชีวภาพเยอะแค่ไหน ขณะเดียวกันเด็กได้รู้จักพันธุ์ข้าวที่หลากหลาย รู้ว่าพันธุ์ไหนน่าจะนำมาทดลอง อย่างล่าสุดก็เป็นข้าว 3 เกลือ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ซึ่งมีการทำบรรจุภัณฑ์ แล้วนำออกจำหน่าย เรียกว่า ทำทุกอย่างครบวงจร และจากโมเดลนี้เอง ยังมีการต่อยอดไปถึงสินค้าต่างๆ อีกหลายประเภท ทั้ง ผงซักฟอก โดนัท ยาสีฟัน ฯลฯ

ปัจจุบันนี้ นอกจากศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ของสำนักงานเกษตรฯ และทำโครงการยุวเกษตรกร ควบคู่กันไปแล้ว เมื่อปี 2556 ที่นี่ยังได้รับการประกาศจากเขตพื้นที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านโป่งประชาพัฒนา ถือเป็นเครื่องยืนยันว่าตลอดระยะเวลา 10 ปีของการปรับเปลี่ยนอุดมคติที่ใช้หลักปรัชญาพอเพียงเป็นเครื่องนำทาง ได้สร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้จริงๆ...

วัฒนธรรมดี...ชีวิตก็ดีตาม

Culture

ตำบลปungเลิศประกอบด้วยชาวภูไท และชาวไทยอีสาน วัฒนธรรมของคนทั้งสองกลุ่มนี้สะท้อนออกมาผ่านผ้าทอพื้นเมืองตามที่ได้บอกกล่าวกันไป ตอนนี้ที่เหลือนอยู่จึงเป็นการละเล่นพื้นบ้านที่คนภูไทหมู่ที่ 1 คิดค้นขึ้นมาได้ราวทศวรรษ ซึ่งนอกจากได้สร้างเอกลักษณ์ใหม่ๆ แล้ว ยังเสริมสร้างร่างกาย และจิตใจให้กับผู้คนด้วย...

แก้ว มหาราช

รำกะลา

รำกะลาของบ้านบุงเลิศ หมู่ที่ 1 เพิ่งเกิดมาร่วมสิบกว่าปี แต่ได้กลายเป็นวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่ได้รับการส่งเสริมและถ่ายทอดในฐานะของดีบ้านบุงเลิศไปแล้ว เพราะถือเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในเขตบ้านบุงเลิศลุกขึ้นมาขยับเขยื้อนร่างกาย และรู้สึกสนุกสนานไปพร้อมๆ กัน

แก้ว มหาราช แม่เผ่าวัย 76 ปี ต้นตำรับของการรำกะลา เล่าว่า ช่วงนั้นได้รับคำแนะนำจากทางตำบล ให้หากิจกรรมอะไรทำเพื่อเป็นการออกกำลังกาย ซึ่งประเพณีหนึ่งที่ชาวภูไทสืบทอดกันมานมนานคือการรำ จึงประยุกต์การรำกับการออกกำลังกายเข้าไว้ด้วยกัน แล้วพอดีเห็นกะลามะพร้าวไม่ได้ใช้ทำอะไร เลยคิดว่าคงดีที่จะใช้เป็นเครื่องมือประกอบการแสดงด้วย พร้อมกับชักชวนคนรู้จักให้มารวมกลุ่มเต้น ถือเป็นต้นกำเนิดของรำกะลาตั้งแต่นั้น

สำหรับท่าทางของการรำกะลานั้น ส่วนใหญ่ยายแก้วจะเป็นคนต้นคิด และถามความเห็นของเพื่อนๆ ว่าทำนี้เหมาะไหม แต่ละคนได้หรือไม่ ถ้าได้ก็ฝึกสอนกันไป โดยเพลงที่นำประกอบการรำเป็นเพลงเชิงภูไทนั่นเอง การรำครั้งหนึ่งใช้เวลาประมาณ 10-20 นาที กลุ่มละ 10-20 คน

นอกจากนี้ ยายแก้วและเพื่อนๆ ยังไปรำกะลาโชว์ในงานบุญงานประเพณีสำคัญเสมอ และในช่วงหลังยังได้ใช้การรำกะลานี้ต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองด้วย ถือเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้เฉพาะที่บ้านบุงเลิศเท่านั้น...

พักผ่อนหย่อนกาย Stay

อาจไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใครต่อใครให้เข้ามาที่ตำบลบุงเลิศ แต่ในแง่ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ตำบลบุงเลิศมีที่อยู่พอตัว จึงทำให้เกิดโฮมสเตย์รับแขกผู้มาเยือน คงเทียบเคียงโรงแรมไม่ได้ แต่ก็นอนอุ่นกินอิ่มแน่นอน..

โฮมสเตย์แม่พิมพ์า

โฮมสเตย์หลังเล็กน่ารัก มีชานด้านหน้าให้พักผ่อนหย่อนใจ บรรยากาศดูเรียบง่ายสงบ เหมาะกับการสัมผัสบรรยากาศพื้นถิ่นของคนภูลาวจริงๆ

พิมพ์า กุลอาจศรี เล่าให้ฟังว่า เพิ่งเปิดโฮมสเตย์มาได้ปีหนึ่งแล้ว ด้วยคำแนะนำของเทศบาลตำบลบุ่งเลิศ รับแขกมาแล้วมากมายทั้งไทย ฝรั่งเศส จีน ญี่ปุ่น โดยคิดราคาที่พักอยู่ที่ 340 บาทต่อคนต่อคืน

จุดเด่นของที่นี่คือ การจัดสรรพื้นที่ของตัวบ้านที่ลงตัว ด้านหน้ามีชานโล่ง มีเสื่อปูให้พร้อมเหมาะอย่างยิ่งสำหรับการสังสรรค์ ส่วนด้านในเป็นห้องเดี่ยว ติดแอร์ มีที่นอน 5 ฟุต 2 ลูก สามารถพักรวมกันได้ 5-6 คนสบายๆ

แกมอาหารที่นี่ก็ทำกันแบบสดๆ ทั้งปลาก็จับกันที่บึงด้านหลังบ้าน ไก่ที่นี่ก็มีหลายตัว แกมพืชผักสวนครัวก็มียากมาย ไม่ว่าจะเจิ้นฟักทอง ตำลึง บวบ ถั่วฝักยาว ส่วนเมนูนั้นสารพัด โดยแม่พิมพ์าแอบอวดให้ฟังด้วยว่า ใครมาพักก็ชอบ บอกว่าอร่อยทุกอย่าง...

โฮมสเตย์แม่สมใจ

บ้านพักหน้าตาโดดเด่นดูเผินๆ คล้ายกับอยู่บนบ้านต้นไม้ก็ไม่ได้ นี่คือบ้านพักของครอบครัวทองอุดม แห่งหมู่ที่ 3 บ้านโป่ง ซึ่งเพิ่งกลายเป็นโฮมสเตย์เมื่อปี 2557 นี้เอง

ตัวบ้านถูกตกแต่งรายล้อมด้วยรากไม้หลายสิบต้น พอขึ้นชั้นบนจากบันไดไม้ที่แข็งแรง จะพบกับโถงโล่งกว้างน่านั่งนอนอน ถัดเข้าไปเป็นห้องนอนขนาดพอดี 2 ห้อง มีพัดลมตั้งพื้นรองรับไว้อย่างดี

สมใจ ทองอุดม เจ้าบ้านบอกว่า ที่นี่พักได้ราว 9-10 คน แต่ถ้ามาเยอะกว่านั้นก็ไม่ใช่เป็นปัญหา โดยคิดค่าพักต่อหัว 340 บาท ต่อคนต่อวัน โดยราคานี้รวมอาหารเช้าที่แม่สมใจปรุงให้ตามฤดูกาล ทั้งปลาต้ม ปลาทอด ผักหวาน ฯลฯ และเวลาใครหิวดึกๆ ก็ลงมาใช้บริการร้านขายของชำด้านล่างได้ตลอด ไม่ต้องเกรงใจ...

สูตรลับตำรับบุ่งเลิศ

The recipe

อาหารการกินของคนภูไทกับภูลาวไม่แตกต่างกันมากนัก แต่กระนั้นอาหารของชาวภูไทก็มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่คนตำบลบุ่งเลิศตั้งใจนำเสนอ ลองไปดูกันว่า คนบุ่งเลิศมาสอนให้ทำอะไกรกินกันบ้าง...

ซีวโถ่ สูตรประจำบ้านชาวภูไท

เมนูพื้นบ้านของชาวภูไท ที่มีก๋ำไร ชมวีระ และเพ็ญศรี สุวรรณไตร มาเผยแพร่สู่คนรัก และ
สาธิตให้เห็นถึงวิธีการทำอาหารพื้นบ้านจานนี้ ลองไปติดตามกันเลย...

เครื่องปรุง (สำหรับ 3-4 ที่)

ไก่บ้าน	1 ตัว	น้ำเปล่า	1 1/2 ลิตร
ข้าหั่น	3 หัว	ตะไคร้	3-4 ต้น
กระเทียม	1 ลูก	มะขามเปียก	1/2 ลูก
ผักแพรวหั่น	2 ต้น	ต้นหอม	5 ต้น
สะระแหน่	2 ต้น	เกลือ	1 ช้อนโต๊ะ
ข้าวคั่ว	1 ช้อนโต๊ะ	พริกป่น	1/2 ช้อนโต๊ะ
น้ำปลา	ตามชอบ		

เพ็ญศรี สุวรรณโคตร (ซ้าย)
กำไร ชมวีระ (ขวา)

วิธีทำ

1. ต้มน้ำให้เดือด จากนั้นใส่เกลือ กระเทียม มะขามเปียก ตะไคร้ ข้า ลงไป
2. รอประมาณ 3 นาที จากนั้นใส่ไก่ลงไปทั้งตัว ปิดฝา ทิ้งไว้ประมาณ 30 นาที จนไก่สุกได้ที่
3. ตักไก่ขึ้นมา พักให้เย็น จากนั้นฉีกกันเป็นชิ้นเล็กๆ แยกกระดูกออกไป จนเหลือแต่เนื้อหนัง และเครื่องใน
4. เหน้าต้มไก่กลับไปอีกครั้ง โดยให้ท่วมชิ้นไก่นิดหน่อย
5. ใส่ข้าวคั่ว พริกป่น จากนั้นนำผักแพรว ผักชี และสะระแหน่ที่หั่นไว้แล้ว คลุกทั้งหมดให้เข้ากัน
6. ชิมรสชาติ หากยังไม่กลมกล่อมพอให้ใส่น้ำปลาเข้าไปตามชอบ
7. ตัดใส่ชาม พร้อมเสิร์ฟ กินกับข้าวสวยร้อนๆ แต่ถ้าเป็นฤดูที่ร้อนชื้นแนะนำให้ทานเย็นแทน

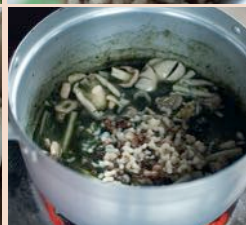
อ่อมหวาย

จานนี้เป็นอาหารขึ้นชื่อของตำบลปungเลิศ และเป็นอาหารพื้นบ้านของชาว
ภูไท โดยเอาวัตถุดิบในพื้นที่มาปรุงรสชาติกัน โดยมี **คำเพ็ญ** **พันทุกซ์** รับประทาน
เป็นแม่ครัวให้ ซึ่งเครื่องปรุงที่คัดสรรมาแต่ละอย่างนั้นเรียกว่าจัดเต็ม...

เครื่องปรุง (สำหรับ 3-4 คน)

ต้นหอยปอกแล้วแช่น้ำเกลือ	6-7	หน่อ			
เนื้อไก่บ้านลวกให้สุก (หั่นพอดีคำ)	3	ขีด			
เห็ดขอนขาว	1	ขีด			
ไข่ต้มแดง	1	ขีด			
ข้าวเปือ (ข้าวเหนียวแช่น้ำด่ำกับพริก)	2	ช้อนโต๊ะ			
(สัดส่วนการทำข้าวเปือ พริก 6-7 เม็ด ต่อข้าว 1 ทัพพี)					
พริกสด	10	เม็ด	เกลือ	1/2	ช้อนชา
น้ำใบย่านางคั้น	1/2	ลิตร	น้ำปลาร้า	4	ช้อนโต๊ะ
ผักหวาน	1/2	ขีด	ใบแมงลัก	2	กำ

คว่าเพียร ทัณฑ์ทุกซ์

วิธีทำ

1. ต้มน้ำใบย่านางให้เดือด จากนั้นนำเนื้อไก่ใส่ลงไป ประมาณ 1 ทัพพี
2. ทิ้งไว้ชั่วครู่ถึงนำหอยที่ต้มแล้วใส่ลงไป จากนั้นตามด้วยข้าวเปือ คนให้เข้ากัน
3. เติมเกลือลงไปประมาณครึ่งช้อนโต๊ะ ตามด้วยน้ำปลาร้าอีกครั้งทัพพี คนต่อไปเรื่อยๆ
4. เมื่อเดือดได้ที่ ใส่เห็ดขอนขาว ใส่ไข่ต้มแดง ใส่พริกสด คนทั้งหมดให้เข้ากัน ทิ้งให้เดือดประมาณ 5 นาที
5. ใส่ผักหวาน ใบแมงลักลงเป็นลำดับสุดท้าย คนให้เข้ากันอีกรอบ แล้วตักขึ้นเสิร์ฟได้เลย

ข้าวต้มแดง หรือข้าวต้มรวมมิตร

เป็นขนมของชาวภูเก็ต มีลักษณะคล้ายข้าวต้มมัดของคนภาคกลาง หากแต่มีความแตกต่างตรงที่ข้าวต้มแดงจะนำข้าวเหนียวไปตำ เช่นเดียวกับเส้นในอย่างกล้วย จากนั้นนำมาเคล้าผสมเป็นเนื้อเดียว โดยงานนี้ได้ **สังวาลย์** **วังคะฮาด** และ **กมตาไสย์ พลซิง** คู่หูจากบ้านหมู่ที่ 9 มาเป็นผู้ทำการสาธิต

ขนมข้าวต้มแดงนั้นนิยมทำในงานบุญประจำปีของพื้นที่ภูเก็ต เช่นเดือน 9 ซึ่งเป็นงานบุญข้าวประดับดิน หรือเดือน 10 ซึ่งเป็นประเพณีบุญข้าวสาก รวมถึงวันพระขึ้น 15 ค่ำของเดือนด้วย ทั้งยังเชื่อกันว่า ข้าวแดงนี้เป็นอาหารที่สามารถส่งไปยังผู้ล่วงลับได้...

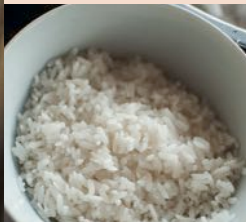

เครื่องปรุง (ทำได้ประมาณ 40 ชิ้น)

มะพร้าวขูด	1/2	กิโลกรัม
ข้าวเหนียวดำ / บดละเอียด	1	กิโลกรัม
กล้วยน้ำว้าดำ / บดละเอียด	15	ลูก
ถั่วลิสงนึ่ง	2	ขีด
น้ำตาลทราย	1/2	กิโลกรัม
เกลือ	1	ช้อนโต๊ะ
ใบตอง	(สำหรับห่อขนม ต้องนำไปตากแดดราว 10-20 นาที เพื่อให้ใบตองจะ ได้แห้งบด ห่อขนมแล้วไม่แตก)	

สังวาลย์ วงคะฮาด (ยาย)
กมลลาไสย์ พลซื่อ (ขวา)

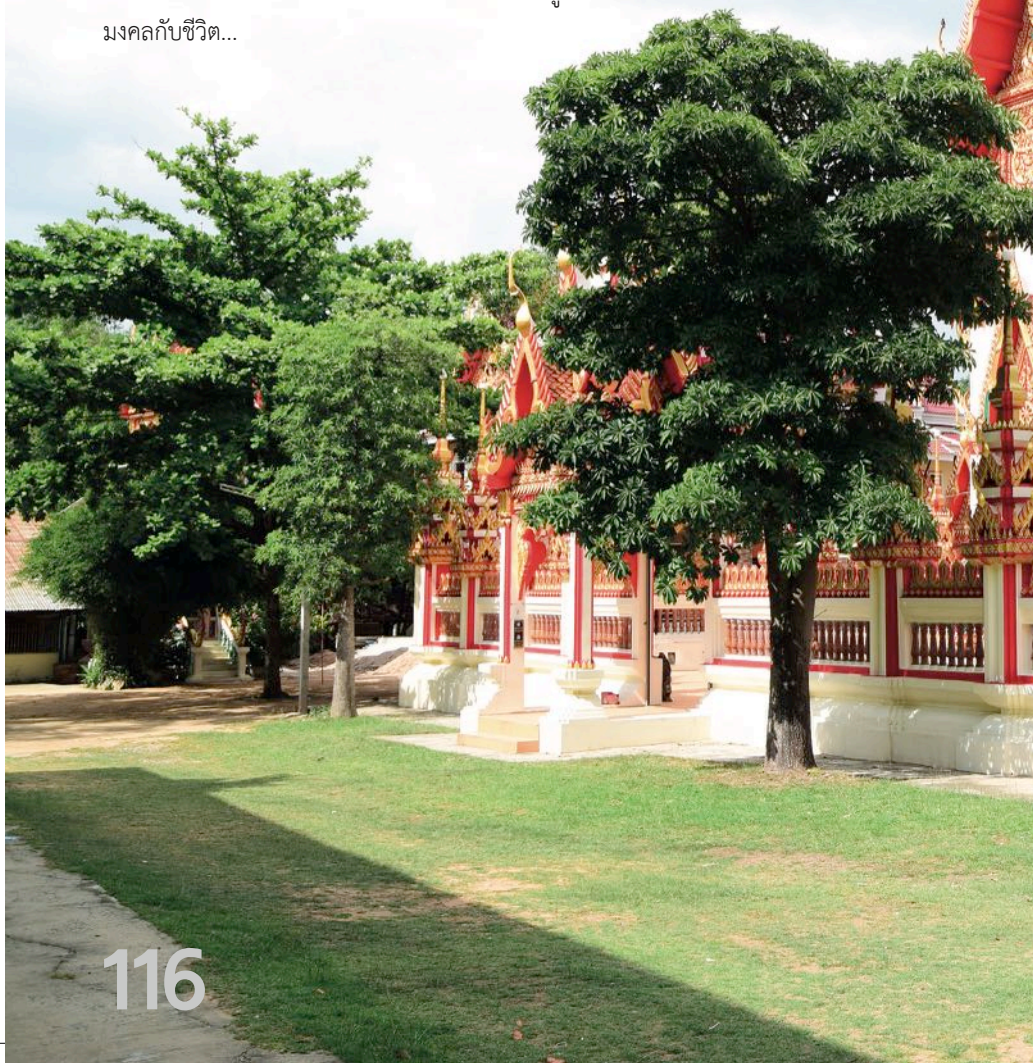
วิธีทำ

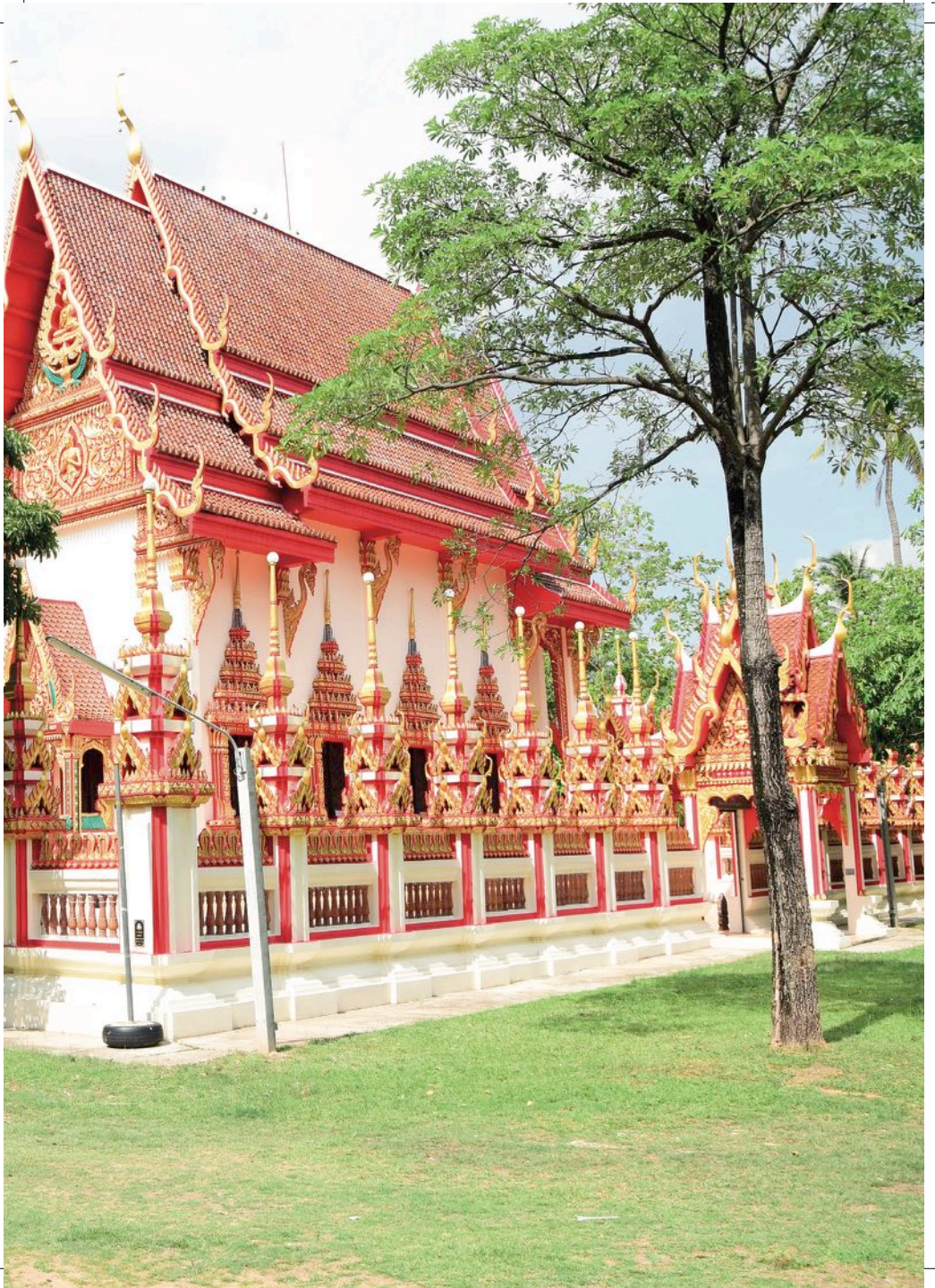
1. นำมะพร้าวที่ขูดไว้เทลงในหม้อ จากนั้นนำข้าวเหนียวที่ตำหรือบดละเอียดแล้วมาผสมรวมกัน คลุกเคล้ากันจนเป็นเนื้อเดียวกัน
2. พอคลุกได้ที่ ก็นำกล้วยน้ำว้าบดละเอียดใส่ตามลงไป คลุกให้เข้ากันเป็นเนื้อเดียว
3. จากนั้นเติมน้ำและเกลือ ตามด้วยถั่วลิสง คลุกอีกรอบ
4. ตักใส่ใบตอง ห่อละ 1 ช้อนโต๊ะ
5. นำขนมที่ห่อเรียบร้อยแล้ว เรียงใส่ซึ้ง จากนั้นนำไปนึ่งบนเตาถ่านอีกประมาณ 30 นาที เป็นอันเสร็จเรียบร้อย

เที่ยวชมยามเย็น

Sightseeing

ตำบลบึงเลิศไม่ได้มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แต่อย่างน้อยก็มีวัดบ้านไผ่ให้เยี่ยมชม ได้เข้ามาสักการะบูชาเพื่อเป็นมงคลกับชีวิต...

วัดโพธิ์ศรีชัย

วัดเก่าแก่ ซึ่งถือเป็นศูนย์กลางของคนบ้านบึงเลิศ หมู่ที่ 1 สร้างขึ้นเมื่อปี 2468 โดยชาวบ้านร่วมกับพระภิกษุธรรมมา พระภิกษุบุตรดี พร้อมสามเณรอีก 3 รูป ซึ่งจาริกมาจากประเทศลาว แขวงสุวรรณเขต

ที่ผ่านมาวัดนี้ถือเป็นพื้นที่กิจกรรมของคนบึงเลิศแทบจะทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นงานบุญงานประเพณี พื้นที่เล่นสนุก พื้นที่ออกกำลังกาย และในช่วงที่โรงเรียนยังไม่ตั้ง ก็ใช้ที่นี่เป็นสถานที่ศึกษา

ปัจจุบัน มีพระครูอินทสมาธิคุณ หรือหลวงพ่อสีทา เป็นเจ้าอาวาส และเป็นเจ้าคณะตำบลด้วย นอกจากนี้ท่านพระครูยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ต่างๆ ในเขตบ้านบึงเลิศ เช่น ศาลาที่พัก รวมไปถึงยังเป็นแกนนำในการรณรงค์กิจกรรมทางด้านสังคมอีกหลายอย่าง เช่น การไม่ดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่วัด...

วัดศรีมงคล

วัดเก่าแก่อายุร่วมร้อยปี สร้างขึ้นในปี 2452 โดยพ่อใหญ่แยม สายรัตน์ ผู้ใหญ่บ้านคนแรกของพื้นที่บ้านโป่ง สร้างขึ้นถวายเป็นพุทธบูชา และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านโป่ง และคนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนใหญ่ชาวบ้านที่นี่เรียกติดปากกันว่า วัดบ้าน

ปัจจุบันมีพระอธิการ สายทอง วิสาโท เป็นเจ้าอาวาส และมีพระสมุห์สุริยา สุภัทโธ หรือ พระอาจารย์ตัน เป็นหัวหน้าในการพัฒนาวัด และพัฒนาสังคมไปพร้อมกัน

บุญช่วย มหิธรรม กำนันตำบลบุงเลิศยกตัวอย่างถึงโครงการที่พระอาจารย์ทำ เช่น การสนับสนุนให้พระที่บวชใหม่ไปศึกษาต่อที่ประเทศอินเดีย เพื่อให้รู้ซึ่งถึงพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ที่แท้จริงว่าเป็นเช่นใด นอกจากนี้ท่านยังมีโครงการให้ทุนนักเรียนอีกด้วย

“ปัจจุบันมีนักเรียนอยู่ในความดูแลประมาณ 30 ชีวิต โดยถ้าเป็นเด็กนักเรียนจะมึงบ่ค่าใช้จ่ายให้วันละ 50 บาท แลกกับการที่เด็กจะต้องมาช่วยงานที่วัด ส่วนเด็กโตคนไหนที่มีศักยภาพ ท่านก็จะสนับสนุนให้เรียนจนจบมหาวิทยาลัยเลย ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลกที่ท่านกลายเป็นศูนย์กลางสำคัญของชาวบ้าน ซึ่งไม่ใช่แค่บ้านโป่ง แต่เป็นทั้งตำบลบุงเลิศยกทีเดียว” กำนันตำบลบุงเลิศยกเล่า

นอกจากนี้ที่นี่ยังเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ด้วย เพราะกลางวัดจะมีสระใหญ่ตั้งอยู่ และเวลาถึงเทศกาลลอยกระทง หนุ่มสาว เด็ก ผู้เฒ่าผู้แก่ ทั้งภูไทภูจวนจะมารวมตัวกันที่นี่เพื่อลอยกระทงร่วมกัน ถือเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ของคนสองวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง...

ติดต่อ

Contact

เทศบาลตำบลบึงเลิศ

หมู่ที่ 4 ตำบลบึงเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

รหัสไปรษณีย์ 45250

โทรศัพท์ 043-611090

โทรสาร 043-611090

เว็บไซต์ <http://bunglerd.com/>